

KUKA KESKIPOHJANMAASSA PUHUU?
Tutkimus sanomalehti Keskipohjanmaan henkilölähteistä

Kaisa Uusitalo
Journalistiikan pro gradu -tutkielma
Viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2002

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos VIESTINTÄTIETEIDEN
Tekijä Kaisa Uusitalo	
Työn nimi Kuka Keskipohjanmaassa puhuu? Tutkimus sanomalehti Keskipohjanmaan henkilölähteistä	
Oppiaine Journalistiikka	Työn laji Pro gradu
Aika Kevät 2002	Sivumäärä 78 + liitteet
<p>Tiivistelmä - Abstract</p> <p>Tutkimuksen kohteena ovat maakuntalehti Keskipohjanmaan henkilölähteet. Aineistoon kuuluvat keväällä 2000 julkaistussa 60 Keskipohjanmaa-lehdessä ilmestyneet 822 juttua. Jutuista on kerätty aineistoksi 1359 näkyvää, nimellään ja/tai tittelillään puhuvaa henkilölähdettä.</p> <p>Tutkimuksen teoreettinen viitekehys on yhteiskunnallinen journalismikritiikki. Yhteiskunnallisen journalismikritiikin näkökulmasta journalismin pitää olla toimijoiden osalta mahdollisimman monimuotoista ja kaikilla yhteiskunnan ryhmillä on oltava yhtäläinen pääsy julkisuuteen. Tutkimuksessa tarkastellaan, mille yhteiskunnan ryhmille Keskipohjanmaa-lehti tarjoaa mahdollisuuden päästä julkisuuteen jutuissa käytettyinä henkilölähteinä. Tutkimus liittyy osaksi yhteiskunnallisesti virittyntä lähdetutkimusperinnettä.</p> <p>Tutkimuksen empiirisen osuuden menetelmä on määrällis-laadullinen. Henkilölähteitä laskemalla ja luokittelemalla on selvitetty, kuinka Keskipohjanmaa jakaa julkista tilaansa eri yhteiskuntaryhmien kesken. Henkilölähteet on luokiteltu kolmeen pääluokkaan, jotka ovat laillistetut henkilölähteet, suorittavan tason henkilölähteet ja tavalliset kansalaiset. Laillistetut henkilölähteet jakautuu kahdeksi pää-alaryhmäksi, jotka ovat valtaeliittilähteet ja viralliset lähteet.</p> <p>Laillistettujen lähteiden osuus on 742 kappaletta kaikista 1359 henkilölähteestä. Suorittavan tason osuus on 310 kappaletta ja tavallisten kansalaisten osuus 307 kappaletta. Näin tarkasteltuna Keskipohjanmaan uutisjournalismin voi arvioida laillistettujen lähteiden hallitsemaksi. Kun laillistettuja lähteitä tarkastellaan kahtena erillisenä alaryhmänä, käy ilmi, että Keskipohjanmaa-lehti tarjoaa julkista tilaansa melko tasapuolisesti virallisten, vallakkaiden, suorittavan tason ja kansalais-henkilölähteiden käyttöön. Aiempien tutkimusten tuloksiin verrattuna kansalaisten näkyvyys on Keskipohjanmaan uutisjutuissa suurempi kuin valtakunnallisten tiedotusvälineiden uutisjutuissa.</p> <p>Kansalaisjournalistisen näkemyksen mukaan eri yhteiskuntaryhmiä edustavien henkilölähteiden on kohdattava toisensa uutisjutuissa, koska dialogin avulla voidaan kuvata todellisuutta. Tutkimuksessa tarkastellaan eri henkilölähteiden välistä keskusteleavuutta neljän jutun lähiluvun kautta.</p>	
Asiasanat mediakritiikki, journalismikritiikki, lähteet, henkilölähteet, yhteiskunta, dialogi	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto / Tourulan kirjasto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS: YHTEISKUNNALLINEN JOURNALISMIKRITIIKKI.....	4
2.1 Keskustelevuus journalismissa.....	7
2.2 Keskustelevuus kansalaisjournalismin lähtökohtana.....	9
3 LÄHTEET JOURNALISMISSA.....	12
3.1 Lähteen määrittelyä.....	12
3.2 Aiempia lähdetutkimuksia.....	13
3.2.1 Toimittajan työhön liittyvä lähdetutkimus: henkilölähteiden ylivoimaa.....	14
3.2.2 Yhteiskunnallinen lähdetutkimus: kanta-asiakkaina viralliset ja vallakkaat.....	16
3.3 Toimittajien lähdevalintojen syitä.....	21
4 TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TUTKIMUKSEN TAVOITE.....	24
5 TUTKIMUSAINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄT.....	26
5.1 Tutkimusaineisto: Keskipohjanmaa-lehti.....	26
5.2 Aineiston rajaus.....	27
5.3 Tutkimuksessa mukana olevat osastot ja juttutyypit.....	29
5.4 Tutkimusmenetelmä.....	30
5.5 Lähteiden luokitusmenetelmä ja lähdeluokat.....	31
5.6 Lähdeluokituksen taustaksi: valtaeliitit Suomessa.....	32
5.7 Aineiston analyysi: lähdeluokat ja alaryhmät.....	34

5.7.1 Laillistetut lähteet I. Valtalähteiden luokitteluperusteet.....	...35
5.7.2 Laillistetut lähteet II. Virallisten lähteiden luokitteluperusteet....	...39
5.7.3 Suorittava taso. Luokitteluperusteet.....	...40
5.7.4 Tavallisten kansalaisten luokka. Luokitteluperusteet.....	...40
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	...41
6.1 Lähteiden kokonaislukumäärä.....	...41
6.2 Lähdeluokkien alaryhmien sisäinen eriytyminen.....	...42
6.2.1 Laillistetut lähteet I. Vallakkaat lähteet.....	...42
6.2.2 Laillistetut lähteet II. Viralliset lähteet.....	...45
6.2.3 Suorittava taso.....	...46
6.2.4 Tavalliset kansalaiset.....	...47
6.3 Lähdeluokkien suhde toisiinsa.....	...50
6.3.1 Laillistetut lähteet, suorittava taso ja tavalliset kansalaiset.....	...50
6.3.2 Laillistettujen lähteiden vallakkaat ja viralliset.....	...51
6.3.3 Vallakkaat, viralliset, suorittava taso ja tavalliset kansalaiset.....	...52
6.3.4 Sukupuolijakauma.....	...53
6.4 Yksittäisten lähteiden suuruusjärjestys.....	...54
7 KESKUSTELEVVUDESTA KESKIPOHJANMAAN SIVUILLA56
7.1 Vuorovaikutteisuutta tulvan tullessa.....	...56
7.2 Työttömien huutoon ei vastata.....	...59
8 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU.....	...62
Lähteet.....	...74
Liitteet.....	...79

1 Johdanto

Kun aloittelin työpestäni Helsingin Sanomissa keväällä 2001, sain uutispäälliköltä haastateltavien valikoimiseen seuraavanlaisen ohjeen: ”Älä koskaan tyydy pikkunilkkeihin! Ota aina kommentit mahdollisimman isolta herralta.” Uutispäällikön ohje oli minulle käytännön osoitus siitä, että valtakunnan päälehti suosii virallis- ja valtalähteitä uutisjutuissaan. Seuraavalla juttukeikalla jätinkin ”pikkunilkki” väliin.

Uutisjuttujen toimijoita käsittelevissä tutkimuksissa (Heikkilä 2001, Pietilä ja Sondermann 1994) on todettu, että Helsingin Sanomien toimituksellisen aineiston julkisuustilaa hallitsevat vallakkaat ja viralliset toimijat. Pro gradu -työssäni tarkastelen, onko käytäntö sama myös pienemmän maakuntalehden uutisjuttujen toimijoiden osalta. Tutkimuskohteeni on Keskipohjanmaa-lehti, ja sen uutisjuttujen toimijoista tarkastelen näkyviä henkilölähteitä, jotka ovat päässeet puhumaan omalla nimellään ja tittelillään. Näkyviä henkilölähteitä laskemalla ja luokittelemalla etsin vastausta tutkimuksen pääkysymykseen: ”Kuka Keskipohjanmaassa puhuu?” Lähdetutkimukseni empiirisen osuuden tutkimusmenetelmää voi luonnehtia määrällis-laadulliseksi. Empiirisessä osassa tarkastelussani on 822 Keskipohjanmaan omien toimittajien keväällä 2001 kirjoittamaa juttua. Jutuissa esiintyvät 1359 henkilölähdettä olen laskenut ja luokitellut aineistolähtöisesti.

Tutkimukseni näkökulma ja kysymyksenasettelu ovat peräisin mediakritiikin kentältä ja edustavat yhteiskunnallista journalismikritiikkiä. Yhteiskunnallisen journalismikritiikin näkökulmasta journalismin kriteeriksi voidaan nostaa siellä näkyvien toimijoiden kirjo. Saman ajattelutavan mukaan sanomalehden pitäisi tarjota julkista tilaansa tasapuolisesti kaikille yhteiskunnan ryhmille. Monimuotoisessa journalismissa kaikille ryhmille sallitaan pääsy julkisuuteen ja mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. (esim. Luostarinen 1996.) Tällöin tiedotusvälineessä toteutuu demokraattinen ihanne, jonka mukaan kaikkien on saatava vaikuttaa, kun yhteisistä asioista puhutaan ja päätetään. Se, joka saa tiedotusvälineessä äänensä kuuluviin, saa ainakin periaatteessa tilaisuuden osallistua keskusteluun. Olen tarkastellut, kenelle tuo mahdollisuus Keskipohjanmaa-lehdessä annetaan eli kuinka tasapuolisesti Keskipohjanmaa-lehti kutsuu yhteiskunnan eri ryhmiä julkiseen tilaansa.

Useiden aiempien tutkimusten mukaan demokraattinen ihanne uutisoinnin monimuotoisuudesta ei tiedotusvälineissä toteudu. Julkista tilaa hallitsevat tutkimusten mukaan viralliset ja vallakkaat muuallakin kuin Helsingin Sanomissa (esim. van Dijk 1992, Hemánus 1990, Hall ym. 1987). Hypoteesini, virallisten ja vallakkaiden miespuolisten henkilölähteiden hallitseva asema Keskipohjanmaan uutisjutuissa, onkin muodostettu aiemman tutkimuksen pohjalta.

Tekemääni henkilölähteiden luokittelua ohjaavat yhteiskunnallisen journalismikritiikin näkökulma sekä aiempien tutkimusten tulokset, joiden mukaan journalismissa etusija on virallisilla ja vallakkailla lähteillä. Tutkimukseni empiirisessä osuudessa eli lähteiden laskemisessa ja luokittelussa luokitus perustuu kolmeen pääluokkaan: tavallisiin kansalaisiin, suorittavaan tasoon ja laillistettuihin lähteisiin. Laillistettujen lähteiden luokka sisältää kaksi alaryhmää, jotka ovat viralliset ja vallakkaat henkilölähteet. Näitä alaryhmiä on syytä tarkastella myös toisistaan erillisinä. Tavallisilla kansalaisilla, suorittavalla tasolla sekä virallisilla ja vallakkailla lähteillä on kaikilla myös useampia alaryhmiä.

Lähteiden laskemisen ja luokittelun kautta voin arvioida, kuinka Keskipohjanmaan tarjoama julkinen tila on jaettu eri ryhmien kesken. Journalismikriittisestä näkökulmasta tarkastelen, kuinka uutisoinnin monimuotoisuus toteutuu Keskipohjanmaassa. Luokittelu alaryhmineen on yksityiskohtaisesti perusteltu ja mahdollisesti hyödynnettävissä myös myöhemmissä tutkimuksissa.

Journalismin tarjoamaan julkisuustilaan pääsyä tarkasteltaessa on kiinnitettävä huomiota paitsi toimijoiden statuksiin myös tapaan, jolla erilaisia toimijoita julkisuustilaan asetetaan. Oman tutkimukseni päätulos liittyy eri yhteiskunnan ryhmiä edustavien henkilölähteiden määrälliseen jakautumiseen Keskipohjanmaan tarjoamassa julkisuustilassa. Aineistoni tarkastelussa olen kuitenkin ottanut esiin myös keskustelevuuden käsitteen. Tässä tutkimuksessa tarkoitan keskustelevuudella journalismin sisällä tapahtuvaa, eri yhteiskunnan ryhmiä edustavien henkilölähteiden välillä tapahtuvaa dialogia. Journalistista taitoa voidaan pitää interdiskursiivisena taitona, joka tarkoittaa taitoa saada erilaiset puhetavat samaan julkisuustilaan (Luostarinen 1994).

Kansalaisjournalistisen näkemyksen mukaan eri yhteiskunnan ryhmiä samaan julkisuustilaan kutsuvan dialogin avulla voidaan kuvata yhteiskunnallista todellisuutta (Heikkilä ja Kunelius 1997). Heikki Heikkilän (2001, 283) mukaan kansalaisjournalistisesti suuntautunut toimittaja kysyy kansalaisen esittämiä kysymyksiä ja vaatii niihin vastauksia eikä käänny vain virallisen tahon tai asiantuntijan puoleen. Esimerkiksi Helsingin Sanomat ei Pietilän ja Sondermannin (1994) mukaan yritä herättää keskustelua. Tutkijoiden mukaan Helsingin Sanomat tyytyy ainoastaan raportoimaan asiat eikä esitä lainkaan yleisön kannalta relevantteja kysymyksiä.

Tässä tutkimuksessa en tee yleistettävissä olevia arvioita Keskipohjanmaan juttujen keskustelevuudesta. Tarkastelen keskustelevuuden toteutumista esimerkinomaisesti neljän jutun lähiluvun kautta.

Tutkimukseni liittyy osaksi yhteiskunnallisesti virittynyttä lähdetutkimusperinnettä. Uutta tutkimukseni tuo tähän perinteeseen siltä osin, että tulokseni ovat maakuntalehden kentältä. Vertailukohteina tässä tutkimuksessa toimivatkin valtakunnallisten tiedotusvälineiden, Helsingin Sanomien ja Suomen Tietotoimiston, uutisjuttujen toimijoista tehdyt tutkimukset (Pietilä ja Sondermann 1994, Heikkilä 2001).

2 Tutkimuksen viitekehys: Yhteiskunnallinen journalismikritiikki

Tutkimukseni laaja näkökulma on mediakriittinen, tarkennettuna journalismikriittinen. Tässä tutkimuksessa näkökulmaksi valittu journalismikritiikki on lajiltaan yhteiskunnallista. Mediakritiikin ja journalismikritiikin erona on, että mediakritiikki kohdistuu joukkoviestinnän koko kenttään ja järjestelmään, johon kuuluvat myös fiktiotuotteet. Journalismikritiikki puolestaan keskittyy joukkoviestinnän journalistiseen ainekseen ja journalistiseen kulttuuriin, arvomaailmaan ja ammatilliseen näkemykseen, jotka ohjaavat journalismin tuotantoa. Kritiikin tarkoitus on keskustella hyvän ja huonon joukkoviestinnän ominaisuuksista ja kriteereistä ja sitä kautta kehittää viestintää. (Luostarinen 1996, 14 - 15.)

Journalismikritiikissä on useita lajeja. Sirkkusen mukaan yhteistä kaikille lähestymistavoille on halu muovata journalismia keskustelelevammaksi ja eri ryhmien kohtauspaikaksi (Sirkkunen 1996, 80). Kritiikin voi jäsentää kolmeksi erilaiseksi lähestymistavaksi. Ensimmäisellä kehällä ovat journalismin omat säännöt ja sen itselleen asettamat tavoitteet. Tällä kehällä journalismin todellisuutta verrataan siihen, mitä journalismi sanoo tekevänsä. Kritiikin toisella kehällä verrataan journalismin välittämien sanomien ja todellisuuden vastaavuutta. Tarkastelussa on joukkoviestinnän totuudellisuus ja olennaisuus eli niin sanottu objektiivisuus. Tällöin punnitaan tiedon tarkkuutta, yhteiskunnallista merkittävyyttä ja olennaisuutta. (Luostarinen 1996, 15 - 18.)

Tutkimukseni kannalta olennaisin journalismikriittinen lähestymistapa liittyy journalismin yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin vaikutuksiin. Yhteiskunnallisen journalismikritiikin näkökulmasta tärkeä journalismin arvolähtökohta on uutisoinnin monimuotoisuus. Yhteiskunnan jäsenten pitäisi nähdä journalistisessa välineessä (esimerkiksi sanomalehdessä tai televisiossa) itsensä ja muu maailma mahdollisimman monesta näkökulmasta, jotta kokonaiskuva yhteiskunnasta muodostuisi moniulotteiseksi. (Luostarinen 1996, 20.) Toteutan oman tutkimukseni yhteiskunnallisen journalismikritiikin näkökulmasta, jossa tarkastelussa on journalismin vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin.

Yhteiskunnallisen journalismikritiikin näkökulmasta journalistista välinettä voi pitää kuvana yhteiskunnasta. Esimerkiksi sanomalehteä voi pitää yhteiskunnan keskeisenä sosiaalisena siteenä, joka uusintaa ja tuottaa itsessään yhteiskuntaa. Tämän ajattelutavan mukaan journalistit muodostavat journalistisesta välineestä siteen erilaisten yhteiskunnassa vaikuttavien instanssien ja instituutioiden ja yleisön välille. Näin kansalaiset yhteiskunnallistuvat eli muodostavat yhteiskunnan joukkoviestinnän kentässä, johon kuuluvat tiedotusväline, yleisö ja ulkopuoliset toimijat. (Pietilä ja Sondermann 1994, Sirkkunen 1996, 73.) Maakuntalehtien merkitystä maakuntien identiteettien rakentumisessa on useissa yhteyksissä painotettu (mm. Hujanen 2000). Keskipohjanmaan entinen päätoimittaja Pentti Pulakka on tuonut esiin maakuntalehden keskeisen vaikutuksen ”keskipohjalaista maakuntakäsitettä selvennettäessä, maakuntahenkeä luotaessa ja kahden läänin rajamailla olevan alueensa asioita tulkittaessa ja eteenpäin vietäessä” (Pulakka 2000, 235). Näin ollen voin muodostaa tutkimukseni lähtökohdaksi ajatuksen, jonka mukaan Keskipohjanmaa-lehden sivuille rakentuva yhteiskunta uusintaa ja tuottaa lehden levikkialueella olevan maakunnan (Keskipohjanmaan) yhteiskuntaa.

Mielenkiintoni kohdistuu Keskipohjanmaa-lehden tarjoaman julkisuustilan toimijoihin, tarkemmin näkyviin henkilölähteisiin. Toimittajat valitsevat aiheet, kysymyksenasettelut ja lähteet joukkoviestinnän kentälle ja sinne muodostuvaan yhteiskuntaan (Luostarinen 1996, 33). Valituksi tulleiden lähteiden asema vahvistuu, ja samalla toimittaja tulee väheksyneeksi niitä tahoja, joille ei anna julkisuutta. (Sirkkunen 1996, 67). Tiettyjen sisältöjen etuoikeuttaminen etuoikeuttaa tietynlaiset tavat hahmottaa maailmaa (Sirkkunen 1996, 69). Jos journalistisen välineen tarjoamassa julkisuustilassa ääneen pääsevät ainoastaan esimerkiksi poliittisen ja taloudellisen vallan edustajat, heidän tapansa jäsentää maailmaa saa välineen yleisön silmissä etulyöntiaseman suhteessa muihin jäsentämistapoihin. Keskipohjanmaa-lehdessä käytettyjä näkyviä henkilölähteitä tarkastelemalla saan selville, keille maakuntalehti tarjoaa julkisuustilaansa eli keiden näkökulma on Keskipohjanmaassa etuoikeutettu.

Tutkimuksessani keskitän huomioni näkyviin henkilölähteisiin, jotka edustavat Keskipohjanmaan alueella toimivia eri yhteiskuntaryhmiä. Monimuotoisuuden vaatimuksen valossa eri intressiryhmillä pitäisi olla mahdollisimman suuri osallisuus journalistisen välineen tarjoamassa julkisuustilassa, koska kriittisen ajattelutavan

mukaan valta on niillä, jotka esiintyvät julkisuudessa ja artikuloivat asioita (Sirkkunen 1996, 76).

Julkisuudessa vähemmistöksi jäävät yhteiskunnan ryhmät voivat kokea vieraantumista yhteiskunnasta, kun heidän tapansa hahmottaa maailmaa ei pääse esiin. Sanomalehden lukija voi kokea yhteiskunnallisen tapahtumien olevan jossain muualla kuin omassa elinpiirissään, jos yhteiskunnan tapahtumat ja niihin vaikuttaminen tuntuvat olevan muiden käsissä ja itselle vieraita (Luostarinen 1996, 19).

Yhteiskunnallisen journalismikritiikin vaatimus uutisoinnin monimuotoisuudesta liittyy demokratiaan ja kansalaisten yhdenvertaiseen päätöksentekoon. (Luostarinen 1996, 18). Yleisö nimittäin tekee journalistisen välineen tarjoaman tiedon perusteella päätöksiä ja toimii yhteiskunnassa, joten välineen voi arvioida vaikuttavan suoraan yleisöön ja sen mielipiteisiin (Sirkkunen 1996, 65 - 66). Journalismia ja julkisuutta on arvioitu demokratian vaatimuksien valossa 1970-luvulta lähtien. Julkisuuden demokraattinen arviointitapa edellyttää, että kaikille tarjotaan tasapuolisesti paitsi tietoa myös pääsy julkisiin instituutioihin. Julkisuus, käytännössä eri tiedotusvälineiden tarjoamat julkisuustilat, on yksi instituutioista, joihin jokaisen pitää päästä. Yhteiskunnallisen journalismikritiikin näkökulmasta journalistisen välineen tarjoamaa julkisuutta voidaan siis arvioida sen mukaan, kuka pääsee sisään, eli julkisuuden ja journalismin kriteeriksi nousee siinä esiintyvien toimijoiden kirjo. (Heikkilä & Kunelius 1997, 7.)

Tutkimuksessani tarkastelen, kuinka demokraattinen ihanne journalismin monimuotoisuudesta Keskipohjanmaa-lehdessä toteutuu eli kuinka laaja on Keskipohjanmaan toimijoiden kirjo. Tutkimukseni empiirisen osuuden, henkilölähteiden laskemisen ja luokittelun, myötä voin arvioida Keskipohjanmaassa esiintyvien toimijoiden kirjoa. Tarkastelen, tarjoaako Keskipohjanmaa-lehti lukijoilleen eli yleisölleen samastumiskohteita, eli pääsevätkö eri yhteiskuntaryhmien edustajat ääneen Keskipohjanmaan sivuilla.

Demokratia ja joukkoviestintä kytkeytyvät toisiinsa entistä vahvemmin, sillä tutkimusten mukaan kansalaisten osallistuvat demokratiaan nykyään nimenomaan joukkoviestimien yleisönä (Heikkilä 2001, 6). Osallistumiskanavien määrän kasvaessa

(Internet, tulevaisuudessa entistä enemmän myös (digitaalinen) televisio), on korostettu, että vuorovaikutteisuus vahvistaa demokratiaa (Heikkilä 1999, 62).

Heikki Heikkilä tarkastelee väitöskirjassaan *Ohut ja vankka journalismi (2001)*, kuinka kansalaisuus rakentuu 1990-luvun suomalaisen uutisjournalismin käytänteissä. Heikkilä tutkii, miten kansalaiset pääsevät uutisjournalismissa ääneen, miten journalismi puhuttelee yleisöään, miten toimittajat mieltävät journalismin suhteen kansalaisiin ja kansalaisuuteen. Hän myös pohtii, kuinka journalismi voisi tukea aktiivisempaa ja toiminnallisempaa kansalaisuutta.

Heikkilän (2001, 287) mukaan demokratian edellyttämä sananvapaus ei uutisjournalismin käytänteissä näytä olevan kenen tahansa oikeus, sillä vaikuttava julkinen esiintyminen vaatii puhujalta journalismin tunnustamaa virallista asemaa: edustuksellista perustaa tai muodollista asiantuntemusta. Tavalliset kansalaiset ovat katsojan asemassa, ja heiltä on suljettu pois osallistumisen mahdollisuus. Heikkilän mukaan osallisuuden tunteen puuttuessa kansalaisten usko vaikutusmahdollisuuksiinsa laskee, mistä on seurannut esimerkiksi äänestysprosentin aleneminen ja järjestötoiminnan siteiden heikkeneminen. (mts. 282.)

Kansalaisjournalismin kannattajat uskovat, että ihmiset ovat kiinnostuneet yhteiskunnallisista kysymyksistä, kunhan aihepiirit ja käsittelytavat tunnetaan riittävän läheisiksi. Journalististen välineiden olisi syytä kiinnittää huomiota uutisoinnin monimuotoisuuteen ja kansalaisen näkyvyyteen siinä myös taloudellisista syistä. Lehtien levikkien laskulla ja kansalaisten vieraantumisella yhteiskunnallisesta päätöksenteosta on kansalaisjournalististen näkemysten mukaan yhteys toisiinsa. Kun journalistisen välineen käyttämät lähteet ovat vain eliittien edustajia, lehdistö nähdään eliittien liittolaisena ja kansalaisista vieraantuneena. (Mörä 1998, 17.)

2.1 Keskustelevuus journalismissa

Heikkilän ja Kuneliuksen (1997, 9) mukaan keskustelu tai dialogi journalismissa voi tarkoittaa joko keskustelua journalismin sisällä tai keskustelua journalismin ja yleisön välillä. Tämän tutkimuksen kannalta ensimmäinen määritelmä on olennainen, koska tarkastelen nimenomaan Keskipohjanmaan jutuissa, siis Keskipohjanmaan journalismin

sisällä, näkyviä ja puhuvia henkilölähteitä. Keskustelu journalismin sisällä tarkoittaa, että journalismi ylläpitää tilaa ja luo tilanteita, joissa julkista keskustelua käydään. Julkista keskustelua voidaan pitää yhteiskunnallisen todellisuuden kuvaamisen tapana (Heikkilä ja Kunelius, 1997, 9). Heikkilän ja Kuneliuksen (mts. 9) mukaan ”keskustelussa kohtaavat toisensa kauppojen sunnuntiaukiolon kannattajat ja vastustajat, kettutyöt ja turkistarhaajat ja niin edelleen”. Demokratian kannalta julkinen dialogi on välttämätön, koska demokratia perustuu enemmistön tahdon toteutumiseen, mutta se voi toteutua vain julkisen keskustelun kautta (Nieminen 1998, 275).

Journalismin voi ymmärtää metadiskurssiksi (Luostarinen 1994, 33), joka antaa erilaisille yhteiskunnallisille puheyhteisöille mahdollisuuden kohdata ja kokoontua yhteen. Luostarisen mukaan journalistinen taito on interdiskursiivista taitoa, joka tarkoittaa taitoa saada erilaiset puhutavat samaan julkisuustilaan (mts. 33).

Keskustelevuutta journalismissa voidaan arvioida kysymällä, kuinka journalismi onnistuu kuvaamaan yhteiskunnallista todellisuutta dialogin avulla, missä määrin journalismi saa aikaan yhteiskunnallista keskustelua ja millaisia ääniä jotakin asiaa koskevaan keskusteluun päästetään mukaan. Pääsyn kannalta journalismin arviointi ei pysähdykään siihen, kuka pääsee ääneen, vaan se kysyy myös, millaisia ääniä jotakin asiaa koskevaan keskusteluun päästetään mukaan ja minkälaisina ja missä asioissa kukakin ääneen pääsee. (Heikkilä & Kunelius 1997, 7 - 9.) Julkisen keskustelun tai demokratian kehyksissä pääsyllä viitataan paitsi siihen, mitkä erilaiset tahot pääsevät journalismin tarjoamaan julkiseen tilaan myös siihen, millä tavoin eri tahot pääsevät esittämään kantojaan journalismissa (Heikkilä 2001, 93).

Vaikka julkisuustila jakautuisi tasapuolisesti virallisten ja vallakkaiden tahojen ja tavallisten kansalaisten kesken, he eivät välttämättä puhu samoissa jutuissa ja samoista aiheista. Heikkilä ja Kunelius (1997, 10) vertaavat journalismia kahvilaan:

”Journalismi kokoaa kyllä erilaisia ääniä ja toimijoita lähelle toisiaan, mutta ei pane näitä puhujia kohtaamaan toisiaan (...) journalismi ei olekaan reilu portsari vaan hiukan elitistisen ravintolan hovimestari, joka sijoittelee sisään tulleita ihmisiä eri pöytiin. Toiset pöydät ovat paremmalla paikalla kuin toiset, toisissa keskustelua käyvät asialliset ja

järkevät isokenkäiset, toisissa mutisevat ja purnaavat keskenään vähempiosaiset.”

Keskusteleavuus ei toteudu, vaikka virallinen lähde ja kansalaiset puhuisivat samassa lehdessä samasta asiasta, jos virallinen lähde saa äänensä kuuluviin etusivulla ja kansalainen yleisönosaston alanurkassa (mts. 9 - 10). Keskustelun pitää tapahtua samassa julkisessa tilassa. Lisäksi keskusteleavassa journalismissa eri henkilölähteiden pitäisi puhua samoista asioista. Käytännössä kuitenkin viranomaiset puhuvat ”yleisistä tosiasioista, trendeistä ja tulevaisuuden suunnitelmista” ja kansalaiset ”omista kokemuksistaan, nykyisistä tuntemuksistaan ja siitä, mitä tapahtui juuri äsken” (Heikkilä ja Kunelius 1997, 9 - 10).

2.2 Keskusteleavuus kansalaisjournalismin lähtökohtana

Journalistit myöntävät, että kansan äänen pitää kuulua julkisuudessa, mutta haluavat välttämättä erottaa tiedon ja mielipiteet toisistaan. Journalismi erottaa toisistaan tiedot ja mielipiteen, siis ”objektiiviset” näkemykset ja ”subjektiiviset” näkemykset. ”Objektiivista” tietoa välittävät edustavat ja tietävät laitokset, joiden ”tieto” palautuu yhteiskunnalliseen valtaan ja saa arvovaltansa siitä. (Kunelius 2000, 12.) Tieto tulee ”viralliselta ja järkevältä isokenkäiseltä”, mielipide on usein sijoitettu ”vähempiosaisen” kansalaisen suuhun.

Journalistit siis päästävät jutuissaan julkisuuteen myös mielipiteitä, mutta useimmiten tietyin ehdoin. Tiedon ja mielipiteiden erottamiseen liittyy arvojärjestys: mielipide on selvästi alisteinen tosiasioille, mielipiteet ”johtuvat” tiedoista. Keskustelun raportoimista pidetään journalismin oheistoimintaa. Sen ajatellaan tuovan tosiasioiden keitokseen yksilöllisten mielipiteiden mausteen. (Kunelius 2000, 13 - 14.) Kuneliuksen (mts. 12) mukaan journalistien omasta näkökulmasta journalismin ja julkisen keskustelun välinen suhde määrittyy tavalla, joka muistuttaa tiedonvälityksen ja tarinoinnin erottelua.

Seija Ridell (1998, 2000, Kuneliuksen 2000, 14 mukaan) arvioi, että (arvovaltaista tietoa välittävät) uutiset eivät ole omiaan herättämään keskustelua ihmisten parissa.

Ridellin mukaan mielipiteitä välittävät yleisönosastokirjoitukset ovat aktivoivampia, koska yleisönosastojen aihevalikoima, ”rosoisempi” kieli ja selvemmin näkökulmia esiin nostava tyyli vetävät lukijat uutista tiiviimpään vuorovaikutukseen tekstin ja sen merkityksien kanssa.

Kansalaisjournalistisen näkemyksen mukaan yleisö eli lukijat voidaan nähdä paitsi joukkoviestinnän kuluttajina myös sitä arvioivina ja kehittämään pätevinä kansalaisina. Yleisön tutkiminen journalismin tai julkisuuden osallisena liittyy ajatukseen, jonka mukaan journalismin pitäisi olla ihmisille mahdollinen kanava vaikuttaa ja osallistua heitä koskevien asioiden päättämiseen. (Kunelius 2000, 18 - 19.)

Kansalaisjournalistisen ajattelutavan mukaan journalismin toimijoita ovat kansalaiset ja journalismin aiheita kansalaisten arkielämästä nousevat keskustelunaiheet, asiat ja ongelmat. Mielipiteiden ei siis välttämättä tarvitse johtua tiedosta. Mielipide ja keskustelu jostain julkisesta asiasta voidaan tuoda esiin myös ennen tietävän tai edustavan tahon kommenttia samasta asiasta. Kansalaisjournalistisen näkemyksen mukaan ihmisen arkinen kokemus on tärkeä tapa tietää ja merkittävä rakennusaine uutisessa (Heikkilä 2001, 172). Kuneliuksen mukaan journalismia pitäisikin katsoa keskustelevan tai dialogisen yhteiskunnasta tietämisen yhtenä metodina sen sijaan, että journalismia ja julkisuutta katseltaisiin areenana, näyttämönä, peilinä tai ikkunana. Tämän ajattelutavan mukaan julkinen keskustelu voisi myös tuottaa tietoa, jolloin julkisen keskustelun ei aina tarvitsisi perustua tiedolle. (Kunelius 2000, 16 - 18.)

Kansalaisuuden rakentumista uutisjournalismissa väitöskirjassaan (2001) tutkinut Heikki Heikkilä kannattaa sellaista journalismin muotoa, joka painottaa kansalaislähtöistä kysymyksenasettelua. Heikkilä painottaa kansalaisjournalistista näkemystä, jonka mukaan journalismin pitäisi kysyä kansalaisten esittämiä kysymyksiä ja vaatia niihin vastauksia. Tällöin julkisen huomion kohteeksi nousevat asiat voisivat saada sellaisen muodon, jota osallistuja ja seuraajat voisivat ymmärtää ja jonka rooleihin he voisivat asettua.

Heikkilä toteaa, että nykyisellään uutisjournalismi luottaa liian vähän kansalaisen yhteiskunnalliseen toimeliaisuuteen eikä anna kansalaiselle mahdollisuutta vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun julkisuudessa. Yhteiskunnallisten asioiden

käsittelyn foorumeilla pysyvästi katsomoon asetetut kansalaiset eivät Heikkilän mukaan koe julkisen toiminnan kannalta keskeisiä toimintoja omikseen. Toimittajien olisi mieluummin kysyttävä ketä jokin asia koskee kuin kuka jostakin asiasta tietää. Ne, joita asia koskee, voivat nostaa esiin kysymyksiä tietäville ja edustaville tahoille. Toimituksien pitäisikin Heikkilän mukaan etsiä sellaisia näkökulmia, joissa ihmiset työstävät arkisen kokemuksensa pohjalta julkisuuden puheenaiheita, esimerkiksi yhteiskunnallisten epäkohtien määrittelyä. (mts. 282 - 283.)

3 Lähteet journalismissa

Journalistit vartioivat tiedotusvälineen tarjoamaa julkista tilaa ja valikoivat, kuka sinne pääsee (Heikkilä & Kunelius, 1997, 5). Tässä tutkimuksessa tarkasteluni kohteena ovat journalistisen välineen eli Keskipohjanmaan tarjoamassa julkisuustilassa puhuvat näkyvät henkilölähteet. Tämän vuoksi pitäydyn lähteen määrittelyssä henkilölähteiden tasolla. Henkilö voi toki esiintyä julkisuustilassa muullakin tavoin kuin uutisjutun lähteenä, esimerkiksi kolumneissa tai yleisönosastolla.

3.1 Lähteen määrittelyä

Journalistin ohjeiden (1992, 4) mukaan ”hyvän journalistisen tavan perustana on kansalaisten oikeus saada hyviä ja olennaisia tietoja”. Tietonsa toimittajat hankkivat ohjeiden mukaan tietolähteistä (mt. kohta 9). Lähde voi olla kirjallinen tai henkilölähde, Uolevi Kivirannan (1988) mukaan myös tilannelähde. Journalistiikan tutkimuskirjallisuudessa lähteellä tarkoitetaan yhtäältä uutisjournalismin kohteena ja aiheena olevia ryhmiä ja organisaatioita, toisaalta yksilöitä, jotka tiedottavat todistamistaan tapauksista tai päätöksistä (Luostarinen 1994, 42 - 43). Lähteet ovat toimijoita, joita journalistit tarkkailevat ja haastattelevat ja myös niitä, jotka tuottavat taustatietoa ja jutunaiheita (Gans 1979, 80). Pietilän ja Sondermannin (1994) mukaan lähteet ovat toimijoita, joista lehdessä puhutaan ja jotka saavat itsekin äänensä kuuluviin lehden julkisuudessa. Lähteitä voivat olla "ihmiset tai henkilöt, ryhmät, laitokset, organisaatiot, ryhmittymät, piirit, tahot ja sen sellaiset". (mts. 24.)

Ilkka Rentola (1983) on tarkastellut journalistisia käytäntöjä analysoimalla yhdysvaltalaisia journalismin oppikirjoja. Tutkimuksen mukaan jokaiselle tapahtumatyypille on oma lähdeyyppinsä, jonka on voitava välittää täsmällisiä tosiasialauseita tapahtumasta. Rentolan tutkimustulosten mukaan lähdeyyppin täytyy edustaa tiettyä tahoja, lähdeyyppillä on oltava vakiintunut, lähteeksi oikeuttava asema sekä vakiintunut suhde toimitukseen. (Rentola 1983, 106.)

Jorma Miettinen (1984) jakaa journalistisen työprosessin neljään osaan. Lähtökohtana on aiheen valinta, jonka jälkeen hankitaan aineisto, koostetaan juttua ja hyväksytetään

se. Aineiston hankintaan kuuluvat suunnittelu, toteutus ja esteet (mts. 33).

Toteutusosioon kuuluu tiedonlähteiden hankinta. Ensin on päätettävä jutun aiheen mukaiset organisaatiot tai intressiryhmät, joista haastateltavat (tiedon lähteet) valitaan. (mts. 107.) Kun intressiryhmä on saatu määriteltä, sieltä voidaan valita henkilö haastateltavaksi mm. seuraavanlaisin perustein: Valitaan

- tapahtuman tärkein henkilö
- henkilö, jolla on asemansa puolesta valtuus kertoa
- henkilö, joka näkee asioista useimmat puolet
- henkilö, joka tuntee asian parhaiten
- ainoa asianosainen, joka on saatavilla
- henkilö, joka tasapainottaa jutun esim. poliittisesti
- henkilö, joka saadaan, kun kaikki muut luistavat
- ”kadun mies”.

Esimerkiksi Lehto (1992, 26) ja Ginman (1983, 230 - 231) painottavat, että toimittaja käyttää lähteitä ja hankkii tietoa kaikissa jutun tekemisen vaiheissa. Lähteiden merkitys jutun muodostumisessa on merkittävä, sillä ilman tietolähteitä on vaikea kirjoittaa uutista.

Lähteiden merkitystä voidaan tarkastella myös sen näkemyksen kautta, että uutisjournalismissa on kysymys pikemminkin lähteiden ja journalistien kuin ”todellisuuden” ja journalistien välisestä suhteesta (Hynninen 2000, 62). Tämän ajattelutavan mukaan uutiset eivät kerro, mitä todellisuudessa tapahtuu vaan mitä joku sanoo tapahtuneen (Sigal 1986, 15). Kun toimittaja valitsee tietolähteen, hän valitsee samalla todellisuuden, kulttuurin ja arvot, jotka välittyvät lukijoille.

3.2 Aiempia lähdetutkimuksia

Journalismin lähteitä on tutkittu sekä yhteiskunnallisesta näkökulmasta että toimittajan työprosessin kannalta. Koska omassa tutkimuksessani näkökulma on yhteiskunnallinen, painotan aiemmista tutkimuksista niin ikään yhteiskunnallisesti suuntautuneita.

Tärkeimpinä aikaisempina tutkimuksina oman työni kannalta pidän Heikki Heikkilän (2001) sekä Kauko Pietilän ja Klaus Sondermannin (1994) kartoituksia, joita he ovat tehneet sanomalehden sivuilla näkyvistä toimijoista. Yhteiskunnallisesti suuntautunutta lähdetutkimusta käsittelevässä luvussa käyn tarkemmin läpi kaksi edellä mainittua.

Viittaan luvussa myös muiden samalla tavoin suuntautuneiden tutkimusten tuloksiin.

Toimittajan työprosesseihin liittyvistä tutkimuksista saatuja tuloksia käyn läpi vain niiltä osin, kuin ne tukevat omaa työtäni. Koska näkökulmani on yhteiskunnallinen, päähuomioni on henkilölähteiden yhteiskunnallisissa statuksissa, ei niinkään toimittajien työn kannalta tehdyissä jaotteluissa.

3.2.1 Toimittajan työhön liittyvä lähdetutkimus: henkilölähteiden ylivoimaa

Toimittajan työprosessin kannalta lähdetutkimuksia ovat tehneet mm. Keijo Lehto (1992), Katriina Murtonen (1992), Lars Furhoff (1982), Mariam Ginman (1983) ja Uolevi Kiviranta (1988). Tutkimuksien tuloksille on yhteistä se, että toimittajat näyttäisivät käyttävän henkilölähteitä kirjallisten lähteiden kustannuksella. Tämä on kiinnostavaa myös oman tutkimukseni kannalta. Sen sijaan em. tutkijoiden lähde- ja juttutyypierottelut eivät ole olennaisia tutkimukseni kannalta.

Keijo Lehto on tutkinut pro gradu -työssään Keskisuomalaisen aineistonhankintaa ja lähdekäytäntöjä teemahaastatteluin sekä sisällönanalyysillä. Lehdon tutkimustuloksista käy ilmi, että Keskisuomalaisessa käytetään keskimäärin kahdeksaa lähdetä juttua kohden. Lähteistä kuusi on henkilölähteitä, yksi dokumenttilähde ja yksi tilannelähde. Lehto tosin arvioi, että toimittajien itse valitsemat jutut edustavat journalismin paraatipuolta ja todellisuudessa lähteitä käytetään tavallisesti huomattavasti vähemmän. Keskisuomalaisen toimittajien lähdeverkossa on henkilölähteitä erityisesti organisaatioiden huipulta. (Lehto 1992, 99 - 100.)

Katriina Murtonen on tutkinut Satakunnan Kansan toimittajien lähteidenkäyttöä haastatteluin ja kyselylomakkein. Hän sai tulokseksi, että keskimäärin yhtä juttua kohden käytetään neljää lähdetä ja että lähteiden määrä riippuu juttutyypistä. Murtonen määrittelemiä juttutyyppejä ovat rutiinijournalismi, normaalijournalismi ja tarkasteleva journalismi. (Murtonen 1992.)

Lars Furhoff (1982, Lehdon 1992, 12 - 15 mukaan) on selvittänyt toimittajien lähteidenkäyttöä empiirisesti opiskelijoiden tekemien haastattelujen avulla. Furhoffin tutkimuksen mukaan maaseutulehtien toimittajien suosituin henkilölähde on kuntien ja maakäräjien virkamies, vähiten suosittu yksityishenkilö/uhri. Furhoffin raportin mukaan

toimittajat käyttävät keskimäärin kolmea kirjallista ja viittä henkilölähdettä, eli yhteensä lähteitä juttua kohden on keskimäärin kahdeksan.

Ruotsalaisten ja suomenruotsalaisten journalistien lähteiden käyttöä on tutkinut laajasti empiirisesti Mariam Ginman. Hänen tutkimuksensa mukaan toimittajat pitävät tärkeimpinä lähteinään henkilölähteitä kirjallisten lähteiden kustannuksella (Ginman 1983, 128 - 130).

Uolevi Kiviranta (1988) on tutkinut lähdekäytäntöjä oppikirjallisuuden ja oman toimittajakokemuksensa kautta. Kiviranta (mts. 52 - 57) erottelee kolme lähdetyyppiä, joita ovat henkilö-, dokumentti- ja tilannelähde. Henkilölähteitä Kivirannan mukaan voivat olla seuraavanlaiset ryhmät:

- virallislähteisiin kuuluvat virkamiehet sekä erilaisten järjestöjen edustajat ja yritysten johtajat
- asianosaislähde on henkilö, jota asia koskee
- asiantuntijalähde on tutkija tai muu omalla erityisalallaan tunnettu osaaja
- kansalaislähde on yleinen henkilölähde
- toimittaja on oma lähteensä hyödyntäessään omia tietojaan, käsityksiään ja kokemuksiaan
- lähteitä voivat olla varsinkin saman välineen palveluksessa olevat kollegat
- lähde voi olla anonyymi.

Dokumenttilähde on Kivirannan mukaan lähde, jonka materiaali on aina uudelleen käytettävissä muuttumattomana, esimerkiksi kirja tai sanomalehti. Tilannelähde (mts. 56) on Kivirannan itse kehittänyt käsite ja tarkoittaa toimittajan havainnoivaa kohdetta, joka on ainutkertainen eikä toistu, esimerkiksi onnettomuus. Kivirannan mukaan oppikirjallisuuden perusteella henkilölähteet ja varsinkin virallislähteet hallitsevat journalismia. Hänen mielestään toimittajien pitäisi käyttää useampia lähteitä ja useampia metodeja, ei vain haastattelua aineistonhankinnassa. Tämä tarkoittaa laajempaa dokumentti- ja tilannelähteiden käyttöä. (mts. 66-67.)

Heikki Luostarinen arvioi, että toimittajan työprosessin kannalta tehty jaottelu esimerkiksi henkilö- tai dokumenttilähteisiin on toissijaista vallan näkökulmasta (Luostarinen 1994, 42). Yhteiskunnallisesti painottuneessa tutkimuksessa, kuten omassani, huomion kohteena ovatkin yhteiskunnan ryhmät eivätkä toimittajien määrittelemät lähdetyytit. Vaikka toimittajan työprosessin tarkastelu ei

yhteiskunnallisen tutkimusnäkökulmani kannalta olekaan erityisen merkittävää, jotain myös vallankäytön näkökulmasta kertoo kuitenkin se, että toimittajan työprosessia kuvaavien tutkimustenkin mukaan journalistit suosivat henkilölähteitä dokumenttilähteiden kustannuksella. Henkilölähteisiin keskittyminen nimittäin johtaa samojen lähteiden yksipuoliseen käyttöön (Hemánus 1990, 70). Useissa tutkimuksissa on todettu, että toimittajalle muodostuu pieni vakiohaastateltavien joukko, joka on valmis yhteistyöhön toimittajien kanssa ja jonka monet ovat oppineet tuntemaan (mts. 70).

Uutisten ja lähteiden henkilöityminen puolestaan johtaa siihen, että tärkeintä on se, kuka sanoo eikä se, mitä sanoo (Hynninen 2000, 71). Kriittinen journalismin tutkimus on jo pitkään tuottanut tuloksia, joiden mukaan journalismilla on järjestelmällinen tapa kuunnella ja päästää ääneen vain tiettyjä tahoja. Näiden tutkimustulosten valossa sanomalehdestä on vaarassa tulla vain tiettyjen toimijoiden ja äänten kenttä. (Heikkilä & Kunelius, 1997, 6 - 7.) Useissa yhteiskunnallisesti virittyneissä lähdetutkimuksissa on todettu, että nämä tietyt toimijat ja äänet edustavat yhteiskunnan vallakkaita ja virallisia tahoja.

3.2.2 Yhteiskunnallinen lähdetutkimus: kanta-asiakkaina viralliset ja vallakkaat

Heikkilä ja Kunelius (1997, 7) ovat käyttäneet journalismin julkisuustilaan pääsystä seuraavanlaista kahvilavertausta: ”Journalismin luoma julkisuustila on kuin kahvila, johon pääsevät sisään vain kanta-asiakkaat. Muiden osana on katsella kuppilan ikkunasta sisään.” Millaisia henkilölähteitä toimittajilla sitten on tapana päästää ääneen?

Lähteiden ja journalismin suhteita tarkastelevassa tutkimuskirjallisuudessa on usein todettu, että näitä kanta-asiakkaita, joilla on etusija journalismin lähdejärjestelmässä, ovat viralliset ja vallakkaat henkilölähteet (esim. van Dijk 1992, 57). Ekecrantz (1994, Mörän 1996, 109 mukaan) on todennut, että vallanpitäjien näkökulma journalismissa muuttui itsestäänselvyydeksi 1960-luvun ja 1990-luvun välisenä aikana. Kun viitataan liikaa esillä oleviin vallakkaisiin lähteisiin, tarkoitetaan yleensä taloudellisia, poliittisia, hallinnollisia tai kulttuurisia vallankäyttäjiä (Hemánus 1990, 70). Hallin ym. mukaan eliittilähteet jopa määrittelevät keskustelunaiheet ja journalistit ovat vasta toissijaisia

määrittelijöitä, jotka uusintavat vallanpitäjien määrityksiä (Hall ym. 1987, 57 - 60, Hynninen 2000, 63).

Mitä korkeampi on lähteen yhteiskunnallinen asema, sitä helpommin hän pääsee kanta-asiakkaaksi journalistisen välineen tarjoamaan julkisuustilaan. Esimerkiksi presidentti saa puheenvuoron tiedotusvälineissä milloin tahansa. (Möra 1996, 109.) Harri Palmolahden mukaan laillistetun aseman saaneita lähteitä ovat muun muassa kaupunginhallitukset, kaupunginvaltuustot, ministerit, puoluejohtajat, ylijohdajat, pääjohtajat, professorit, tutkijat, kansaedustajat, työmarkkinajärjestöjen edustajat, liikelämän edustajat, kulttuurielämän edustajat ja niin edelleen. Laillistetut lähteet saavat etuoikeuden kertoa päivittäin, miten asiat ovat ja miten niistä voi ja pitää ajatella. (Palmolahti 1993, 32, 141.) Laillistetun lähteen käsitteellä tarkoitan tässä tutkimuksessa jatkossa yhteiskunnallisesti vallakkaita ja virallisia lähteitä.

Erilaisten toimijoiden näkyvyyttä kahden laajalevikkisen suomalaisen tiedotusvälineen uutisjutuissa on tutkinut Heikki Heikkilä tutkii väitöskirjassaan *Ohut ja vankka journalismi* (2001). Heikkilän tutkimus koostuu useista osista, joista yhdessä Heikkilä on laskenut Suomen Tietotoimiston ja Helsingin Sanomien Euroopan Unionia käsittelevissä uutisteksteissä esiintyviä toimijoita. Aineistona on noin 11 000 1990-luvulla julkaistua juttua. Heikkilä on kerännyt jokaisen jutun päälähteen. STT:n jutuissa kymmenen yleisintä toimijaryhmää ovat suuruusjärjestyksessä hallitus, puolueet, EU:n instituutiot, sidosdiskurssi (tarkoittaa toimittajan/pääkirjoitustoimittajan tuottamaa tekstiä), virkamies, asiantuntija, etujärjestö, presidentti, kansalaisjärjestö ja viimeisenä kansalainen. Helsingin Sanomien EU-uutisoinnissa yleisimmät toimijat ovat järjestyksessä sidosdiskurssi, puolueet, hallitus, kolumnisti, kansalainen, EU:n instituutio, etujärjestö, asiantuntija, virkamies ja kansalaisjärjestö. Laillistetut lähteet siis hallitsivat sekä STT:n että HS:n 1990-luvun EU-uutisointia, vaikka jälkimmäisen EU-uutisoinnissa kansalainen saikin äänensä useammin kuuluviin kuin ensimmäisen. Kansalaisten osuutta tarkasteltaessa on tosin huomattava, että Heikkilän tutkimusaineistossa ovat mukana myös yleisönosastokirjoitukset, joista suurin osa kansalaistoimijoista on peräisin. (mts. 83 - 99.)

Heikkilän eri tutkimusosioidensa perusteella tekemä päätelmä on, että journalismissa puhuvat itseoikeutetusti yhteiskunnan tietävät ja edustavat tahot ja yleisö on

informoidun, ei osallistuvan kansalaisen asemassa (Heikkilä 2001, 283). Edustuksellista valtaa edustavia laitoksia on Heikkilän ja Kuneliuksen (1997,7) mukaan ”tieteestä taiteeseen, politiikasta urheiluun”. Heikkilän väitöskirjassaan tekemän määritelmän (2001, 95) mukaan tärkeimpiä edustuksellisia toimijoita ovat presidentti, hallitus, poliittiset puolueet sekä etu- ja kansalaisjärjestöt.

Heikkilän mukaan edustavat tahot puhuvat kansalaisten asemesta, koska edustuksellisessa demokratiassa on tapana ajatella, että kansalaisen suoralla pääsyllä päätöksentekoon tai julkiseen keskusteluun ei ole merkitystä. Tärkeämpänä pidetään, että intressit välittyvät edustajien kautta (mts. 95). Tätä tapaa Heikkilä kutsuu edustukselliseksi logiikaksi. Heikkilän mukaan edustuksellinen logiikka tuottaa sivustaseuraajan kulttuuria, eli kansalaiset pääsevät harvoin ääneen omana itsenään ja omia kysymyksiensä kanssa. Kansalaisen sivustaseuraajaksi asettava journalismi on Heikkilän mukaan ohutta journalismia. Journalismin vankentamiseksi uutistyyön käytäntöjen pitäisi rakentua nykyistä enemmän luottamukselle kansalaisen kykyyn ja haluun osallistua yhteiskunnallisten asioiden käsittelyyn. (mts. 283.) Heikkilän käsityksiä kansalaisen osallisuudesta journalismin keskusteluissa käsittelemme tarkemmin luvussa 2.1 Keskusteleavuus journalismissa.

Kauko Pietilän ja Klaus Sondermannin tutkimuksessa Sanomalehden yhteiskunta (1994) tarkastelussa on nimen mukaisesti Helsingin Sanomien sivuille rakentuva yhteiskunta. Tutkijoiden yhteiskuntatieteellisen ja sosiologisen tutkimusasetelman mukaan sanomalehti on sosiaalista toimintaa, joka kokoaa julkisuustilaansa päivittäin jopa miljoonia ihmisiä, ryhmiä, laitoksia, organisaatioita ja muita instansseja. Nämä erilaiset toimijat järjestäytyvät julkisuustilassa yhteiskunnaksi. Tutkijoiden mukaan moderni yhteiskunta tarkoittaa ennen muuta ihmisten välistä kanssakäymistä, ja tässä tilassa jokaiselle yhteiskunnan elementille on löydettävä paikka. (mts. 38, 47.)

Pietilän ja Sondermannin tutkimuksessa keskeinen käsite on interaktion (vuorovaikutuksen) käsite. Se perustuu ajatukseen modernista yhteiskunnasta interaktion avoimena piirinä. Moderni yhteiskunta tarvitsee vuorovaikutukseen interaktion välineitä, joita ovat kirjoitettu sana ja muut viestintävälineet. (mts. 35.) Tutkijat erottavat journalistisessa välineessä tapahtuvan interaktion osapuoliksi lehden sisäiset toimijat ja lehden ulkopuoliset toimijat eli yleisön. Osapuolien kohtaamisessa

sanomalehden sivuille syntyy sosiaalinen side ja yhteisö. (mts. 40, 47.) Näin ollen joukkoviestin on sosiaalista toimintaa, joka tekee viestimestä ja yleisöstä sosiaalisen yhteisön (mts. 53).

Tutkimuksen empiirisessä osuudessa Pietilä ja Sondermann mittaavat sosiologisesti Helsingin Sanomien yhden numeron eri osa-alueita. Tarkastelussa ovat mukana lehden toimittamisen seuraavat osa-alueet: lehden osastot, juttutyypit, lehdessä näkyvä väestö eli toimijat sekä eri toimijoiden tekemät siirrot, joista muodostuu pelejä (mts. 77). Käsittääkseni Pietilän ja Sondermannin tarkoittamat pelit perustuvat nimenomaan julkiseen keskusteluun.

Oman tutkimukseni kannalta Sanomalehden yhteiskunnan kiintoisinta antia ovat lehden sivuilla näkyvät toimijat. Toimijoilla Pietilä ja Sondermann tarkoittavat ihmistä, ihmisjoukkoa tai -ryhmää tai muuta sellaista, johon lehtiteksti viittaa tavalla tai toisella (mts. 77). Pietilän ja Sondermannin aineisto kattaa kaikki toimijat, joihin lehti viittaa, toimituksellisen aineiston toimijoiden lisäksi myös mainosten ja ilmoitusten toimijat. Toimijoiden määrän he ovat laskeneet empiirisesti. Yhdessä lehdessä on noin 5500 eri toimijaa, joista noin 3300 kappaletta eli 58 prosenttia on toimituksellisissa teksteissä ja 2500 kappaletta eli 42 prosenttia ilmoituksissa ja mainoksissa. Lisäksi yleisöksi kokoontuu noin 1,3 - 1,4 miljoonaa lukijaa. Kaikkien näiden toimijoiden välisten kontaktien yhteismäärä on teoriassa 7,4 miljardia. (mts. 79 - 83.)

Pietilän ja Sondermannin mukaan Helsingin Sanomien toimituksellisessa aineistossa hallitsevat toimialat. Toimituksellisen aineiston kärkialat ovat urheilu ja taide, ylin julkinen (valtiollinen, alueellinen, kunnallinen) päätöksenteko, sähköviestintä, hallintokunnat, järjestyksen ja turvallisuuden ylläpito, sisäasiat, puolueet, muut järjestöt, maanpuolustus, ammattikoulutus, kuljetus, varastointi ja tietoliikenne (mts. 81 - 82). Pietilän ja Sondermannin tutkimustuloksia tarkasteltaessa on otettava huomioon, että aineistossa ovat mukana kaikki osastot, eivät pelkästään uutisosastot. Urheilijoiden määrää nostavat nimi nimeltä analysoidut tuloluettelot, sähköviestinnän määrää radio- ja tv-sivut.

Tutkijat toteavat, että toimituksellisessa aineistossa yleinen toimija on valtiollinen johtaja. Erilaiset yhtymät ja organisaatiot ovat voimakkaasti edustettuina. Toimija on

yleensä Suomen kansalainen. Yhteistä sekä ilmoituspuolen että toimituksellinen aineiston toimijoille on se, että yleisin toimija on suomalainen yhtymä, joka tunnetaan sekä nimen että aseman puolesta. Tutkijat toteavatkin, että ”rutiinijournalismin päivittäistarina on tarina toimittajien ja viranomaisten vuorovaikutuksesta”. (mts. 79 - 86.)

Kansalaisten osuus jää sektoreista pienimmäksi. Tutkijoiden päätelmä on, että lehden toimijat edustavat yleensä talouden pääomia, valtion valtaa tai kansalaisjärjestöjen jäsenyys- ja kannatustoimintaa. Organisaatiot puhuvat tai pelaavat keskenään omalla kielellään, jolloin yleisö vieraantuu lehden rakennetusta yhteiskunnasta. (mts. 95 - 97.)
Tulkitsen tuloksen niin, että Pietilän ja Sondermannin mukaan HS:ssa puhuvat pääasiassa laillistetut lähteet. Tavalliset kansalaiset jäävät toimijoista vähemmistöksi.

Loppupäätelmänään tutkijat toteavat, ettei Helsingin Sanomiin rakentuvassa yhteiskunnassa yritetäkään panna erilaisia toimijoita kohtaamaan toisiaan. Lehti ei myöskään ota kantaa, kysy mitään tai ihmettele vaan välttää modernin yhteiskunnan ristiriitoja. Se ei siten hyödynnä mahdollisuuttaan julkisen keskustelun herättämisessä, saati sitten lietsomisessa, vaan pikemminkin hillitsee ja sammuttaa dialogia. Tutkijoiden mukaan Helsingin Sanomien journalismi on toteavaa eikä aseta jatkokysymyksiä, joita nimenomaan interaktion B-puoli eli yleisö voisi esittää. Niinpä keskustelu tyrehtyy ja jää yksipuoliseen ”Sorsa sanoi” -journalismiin, eikä ole lainkaan vastavuoroista. Toisen puolen puuttumisen vuoksi tutkijat määrittelevätkin Helsingin Sanomien journalismin 50-prosenttiseksi. (mts. 310 - 326.)

Heikkilän (2001) sekä Pietilän ja Sondermannin (1994) tutkimuksien lisäksi useat muutkin tutkimukset osoittavat, että laillistetut henkilölähteet hallitsevat ylivoimaisesti journalismia tavallisten kansalaisten näkyvyyden kustannuksella. Leon V. Sigal on tutkimuksessaan (1973, Luostarisen 1994, 44 mukaan) osoittanut, että New York Timesin ja Washington Postin uutislähteistä kolme neljäsosaa edusti Yhdysvaltain ja ulkovaltojen virallisia edustajia. Hoynes ja Croteau (1989, Luostarisen 1994, 44 mukaan) puolestaan ovat osoittaneet, että ABC-kanavan News Nightline -ohjelman yleisin lähde oli valkoinen, viralliseen eliittiin kuuluva mies. Luostarinen (1994, 44) mukaan teollistuneiden länsimaiden tiedotusvälineille on yhteistä, että journalismissa puhuu usein virallisten, suurten koneistojen ääni.

Kun journalismi antaa pelitilaa eliittiryhmille, se ei välttämättä edes havaitse tiettyjen tahojen puuttumista (Luostarinen 1994, 30). Esimerkiksi etnisten vähemmistöjen pääsy julkisuuteen on Van Dijkin mukaan rajoittunut (van Dijk 1992). Myös vähemmistöjen kannalta tärkeät aiheet, kuten köyhyys, epätasa-arvoisuus, huonot työpaikat, asunnot ja koulutus ja poliittisen vallan puute jäävät usein vähemmälle huomiolle kuin eliittilähteille relevantit aiheet (mts. 58). Van Dijkin mukaan (1991, Heikkilän ja Kuneliuksen 1997, 6 mukaan) vähemmistöt pääsevät kyllä uutisiin, mutta heidän toimintaansa tulkitsevat enemmistöjen edustajat.

Yleisesti ottaen journalismin lähdekäytännössä ei myöskään toteudu sukupuolten välinen tasa-arvo. Maailmanlaajuisesti (mukana 71 maata) naisten esiintymistä joukkoviestimissä kartoittanut Mediawatch-tutkimus osoittaa, että uutisissa esiintyvistä toimijoista 83 prosenttia on miehiä (Sana 1996, 119). Ullamaija Kivikurun (Kivikuru ym. 1997, Kivikuru 2001) tutkimuksen mukaan naisten osuus teollisuusmaiden tiedotusvälineiden toimijoista on kolmannes ja journalismin haastattelemista tietolähteistä naisten osuus on 15 ja 20 prosentin välillä.

3.3 Toimittajien lähdevalintojen syitä

Toimittajat valitsevat virallisia ja vallakkaita tietolähteitä juttuihinsa pääasiassa kolmesta syystä. Ensinnäkin journalismi keskittää huomionsa erilaisiin yhteiskunnan edustuksellisiin koneistoihin, koska niiden sanoilla on yhteiskunnallisen auktoriteetin myötä painoarvoa (Heikkilä ja Kunelius 1997, 7). Virallisten laitosten puheoikeus ja auktoriteetti julkisuudessa perustuvat siihen, että niiden tarjoama ”tieto” palautuu yhteiskunnalliseen valtaan. Vallakkaiden ja virallisten koneistojen puhe on tärkeää, koska se vaikuttaa ihmisten elämään (Kunelius, 2000, 6). Luostarisen mukaan modernissa yhteiskunnassa miltei kaikkea julkisen elämän sosiaalista toimintaa säätelee ja välittää joku viranomainen, mikä lisää journalismissa virallisten lähteiden määrää ja vaikutusta (Luostarinen 1994, 44).

Luostarisen mukaan virallislähteiden suosion taustalla on autoritaarinen perinne. Toimittajat ovat kouliintuneet ajattelemaan, että journalististen organisaatioiden ensisijainen tehtävä on välittää viranomaisten ohjeita ja määräyksiä alamaishille. (Luostarinen 1994, 44 - 46.)

Toiseksi virallislähteiden määrään vaikuttaa se, että toimittajan työn perustilanne on kiire. Aikaa uutisen tuottamiseen on vähän, useimmiten vain muutama tunti (Kantola 1998, 27). Uutistuotannon käytännölliset ehdot suosivat paitsi nopeasti saatavilla olevaa myös helppoon muotoon pakattua tietoa. Virallisilla ja vallakkailta organisaatioilla on resursseja tarjota uutisvälineiden käyttöön uutisformaattiin sopivaa ja valmiiksi helppoon muotoon muokattua materiaalia (Luostarinen 1994, 46). Tällaista materiaalia ovat esimerkiksi valtion eri virastoista toimituksiin tulvivat tiedotteet.

Valmiiksi pohjustettua tietoa toimittajien on helppo käyttää, kun aikaa uutisen tekemiseen on vain vähän. Valmiin materiaalin avulla uutistyöhön voidaan myös luoda ennustettavuutta. Aikataulujen ja tuotannon nopeuden paineet sekä ennalta-arvattavuuden vaatimus johtavat siihen, että toimittajat hakevat tiedon sieltä, mistä se on nopeimmin ja varmimmin saatavissa (Tuchman 1978, 22; Luostarinen 1994, 44 - 46; myös Ginman 1983, 29). Suuri osa uutisaiheista tulee toimitukseen tiedotteina, muunlaisena valmiina aineistona tai juttuvinkeinä. Toimittaja ottaa vastaan muiden tarjoamaa materiaalia, jota sitten muokkaa enemmän tai vähemmän. Simo Sipilän mukaan toimittajat käyttävät valmiiksi pureskeltuja uutisia myös mukavuudenhalun ja henkisen laiskuuden vuoksi. (Sipola 1998, 86.)

McQuailin (1992, Mörän 1996, 108 -109 mukaan) mukaan suurin osa uutisista on peräisin tiedotteista, tiedotustilaisuuksista ja haastattelulausunnoista, joissa viranomaiset, tiedottajat ja organisaatioiden johtajat puhuvat, mitä itse haluavat. Uutiskriteerit ja journalistien työhön liittyvät rutiinit ovat niin ennakoitavia, että tiedotusvälineiden kanta-asiakkaat, esimerkiksi politiikan ja talouden päättäjät, tietävät, millaisista asioista toimittajan on miltei pakko tehdä juttu. (Mörä 1998, 13.)

Joidenkin tutkimusten mukaan eliittiryhmien julkisuuteen pääsy perustuu vaihtokaupalle: ne, jotka päästävät toimittajan luokseen ja joilla on tarjota jotain uutiskriteereihin sopivaa aineista (yleensä se liittyy taloudelliseen, poliittiseen tai kulttuuriseen pääomaan), pääsevät esittämään näkökantojaan ja määrittämään journalismin päiväjärjestystä. Journalismia onkin arvosteltu elitistiseksi, koska sitä pidetään liian liittoutuneena poliittisen ja taloudellisen eliitin kanssa. (Heikkilä 2001, 17, 92 - 93.)

Kolmas selitys eliitti- ja virallislähteiden suosiolle liittyykin juuri journalismin ja eliittien symbioottiseen suhteeseen. Tämän selityksen mukaan lähde ja tiedotusväline vahvistavat toistensa arvovaltaa yhteiskunnallisen ja taloudellisen järjestelmän johtavan ryhmän jäseninä. Luostarisen (1995, 45) mukaan ”johtava poliitikko tai virkamies lisää auktoriteettiaan esiintymällä tärkeässä tiedotusvälineessä ja toisaalta esiintyjän auktoriteetti rakentaa myönteisesti tiedotusvälineen tuote- ja yrityskuvaa”.

4 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoite

Tutkimukseni pääkysymys on seuraava: Kuka Keskipohjanmaassa puhuu? Puhujalla tarkoitan jutussa näkyvää, nimellään ja/tai tittelillään puhuvaa henkilölähdettä. Olen kiinnostunut, millaisia yhteiskunnan ryhmiä Keskipohjanmaassa käytetyt henkilölähteet edustavat. Karkeasti ottaen etsin tutkimuksen empiirisessä osuudessa aineistosta neljänlaisia eri yhteiskunnallisia ryhmiä edustavia lähteitä: tavallisia kansalaisia, suorittavan tason lähteitä, yhteiskunnan virallisia koneistoja edustavia lähteitä ja yhteiskunnallista valtaa edustavia lähteitä. Virallisia koneistoja ja yhteiskunnallista valtaa edustavista lähteistä käytän yhteisnimitystä laillistettuja lähteitä. Tähän nelijakoon ohjaava näkökulma on peräisin aiemmista tutkimuksista, joiden mukaan lähteinä käytetään enimmäkseen laillistettuja lähteitä eli virallisia ja vallakkaita lähteitä, jolloin tavalliset kansalaiset jäävät vähemmälle huomiolle. Tutkimuksen alakysymykset ovat:

- 1.) Mikä osuus Keskipohjanmaa-lehden käyttämistä lähteistä on laillistettuja (vallakkaita ja virallisia) lähteitä?
- 2.) Mikä on tavallisten kansalaisten osuus kaikista lähteistä?
- 3.) Mikä on suorittavan tason osuus lähteistä?
- 4.) Kuinka suuri osa laillistetuista lähteistä on valtalähteitä?
- 5.) Kuinka suuri osa laillistetuista lähteistä virallisia lähteitä?
- 6.) Millainen on lähteiden sukupuolijakauma?

Aineiston analyysin tavoitteena on osoittaa, millä tavoin Keskipohjanmaan julkinen tila on jaettu eri yhteiskunnallisten ryhmien välillä. Tutkimustulosten avulla voin yhteiskunnallisen journalismikritiikin katseella arvioida, millainen yhteiskunta Keskipohjanmaa tarjoamassa julkisuustilassa muodostuu. Lisäksi tarkastelen, kuinka monimuotoinen on Keskipohjanmaan julkisuustila ja kenelle Keskipohjanmaa-lehti tarjoaa julkisuustilaansa ja näin ollen antaa periaatteessa tilaisuuden osallistua julkiseen keskusteluun. Näiden näkökohtien avulla arvioin, kuinka demokraattisen tiedonvälityksen edellytys uutisoinnin monimuotoisuudesta toteutuu Keskipohjanmaassa.

Aiemmat lähdetutkimukset ovat osoittaneet, että journalismin suosikkilähteet ovat miespuolisia vallakkaita ja virallisia eli laillistettuja lähteitä. Hypoteesini on, että laillistetut miespuoliset lähteet ovat suurin ryhmä myös omassa aineistossani.

Tutkimukseni päätulokset ovat yhteiskunnan eri ryhmiä edustavat henkilölähteet Keskipohjanmaan sivuilla ja niiden suhde toisiinsa. Keskipohjanmaan interdiskursiivista taitoa eli tapaa, jolla lehti kutsuu eri ryhmiä keskusteluun mukaan samaan julkisuustilaan, tarkastelen neljää juttua lähilukemalla. Tarkastelen, kuinka jutuissa on kutsuttu eri yhteiskunnan ryhmiä keskustelemaan samasta aiheesta.

Näkökulmani ja tutkimusmenetelmäni eroavat tiedonhankintaan ja journalistiseen työprosessiin keskittyvistä tutkimuksista (esim. Kiviranta 1988, Lehto 1992, Murtonen 1992) ja lähestyy sosiologisesti ja yhteiskunnallisesti virittynyttä lähdetutkimusperinnettä (esim. Pietilä & Sondermann 1994, Heikkilä 2001).

5 Tutkimusaineisto ja tutkimusmenetelmät

5.1 Tutkimusaineisto: Keskipohjanmaa-lehti

Keskipohjanmaa on seitsemän kertaa viikossa ilmestyvä Keski-Pohjanmaan alueen laajalevikkisin maakuntalehti. Keski-Pohjanmaan maakunnan ydinalueet ovat entisen Vaasan läänin pohjoisosan suomenkieliset kunnat (Perhon- ja Lestijokilaakso), joihin entisen Oulun läänin Kalajokilaakso liittyy kiinteästi, Kokkolan ja Pietarsaaren seudut löyhemmin (Hirvonen 1989). Keskipohjanmaa-lehti on perustettu vuonna 1917. Keskipohjanmaan edeltäjiä sen levikkialueella olivat Keski-Pohjalainen ja Kokkolan uutiset (Ekman-Salokangas, Aalto ja Salokangas 1988, 320 - 321).

Keskipohjanmaa on ollut lähes koko ilmestymisensä ajan maalaisliittolainen/keskustapuoluelainen lehti, kunnes se vuonna 1996 julistautui sitoutumattomaksi. Keskipohjanmaa-lehden kilpailijoita sen levikkialueella ovat Vaasa/Pohjalainen ja Kaleva (Oulun läänin puoleisessa osassa). Keskipohjanmaa-lehden levikki on 29 262 kappaletta (2000) ja lukijamäärä on 85 000 (syky 2001). Lehteä julkaisee Keski-Pohjanmaan Kirjapaino Oyj.

Keskipohjanmaan Kirjapaino Oy:n yhtiöjärjestys painotti alusta asti, että yhtiön tehtävänä on julkaista maalaisliittolaista sanomalehteä. Vuonna 1974 sana Maalaisliitto jäi nimestä pois, koska puoluekin oli vaihtanut nimeä vuonna 1965. Samalla eri tahoille alettiin painottaa, että Keskipohjanmaa on keskustalainen sanomalehti, mutta ei kuitenkaan Keskustapuolueen sanomalehti. (Pulakka 2000, 259.)

Vuonna 1976 Keskipohjanmaan Kirjapaino vahvisti Keskipohjanmaan periaatelinjaksi, että Keskipohjanmaan sisältö määritellään vapaana poliittisesta, taloudellisesta tai muusta ulkopuolisesta painostuksesta. Lehti korosti siis voimakkaasti itsenäisyyttään jo 1970-luvulla. Yhteiskuntapolitiikassaan lehden arvioitiin edustavan ”keskustalaista, moniarvoista yhteiskuntanäkemyttä”. (Pulakka 2000, 259.) Vielä 1990-luvun alussa Keskipohjanmaa osoitti selvästi olevansa keskustalainen sanomalehti. Kun keskustan puoluejohtaja Esko Aho nousi pääministeriksi vuosiksi 1991 - 1995, Keskipohjanmaa-lehti ilmoitti olevansa pääministerin ”kriittinen tukija” (Pulakka 2000, 267).

Vuonna 1996 Keskipohjanmaa julistautui sitoutumattomaksi. Samana vuonna vahvistetussa uudessa periaatelinjassa Keskipohjanmaan todetaan olevan Keski-Pohjanmaan maakuntalehti, keskipohjalaisen äänenkannattaja sekä oman alueensa ja sen asukkaiden aineellisen ja henkisen hyvinvoinnin edistäjä. Uuteen periaatelinjaukseen ei sisälly minkäänlaista puoluekannanottoa. Pulakan (2000, 260) mukaan sitoutumattomuuskannanoton myötä päättyivät myös Keskipohjanmaa-lehden muodolliset puolueyhteydet, ja näin ollen lehdestä ei esimerkiksi enää mennyt edustajia puoluevaltuuskunnan kokouksiin.

5.2 Aineiston rajaus

Tutkimusaineistoni perusjoukkona ovat kaikki Keskipohjanmaa-lehden omien toimittajien uutisjutuissaan käyttämät henkilölähteet. Edustavan otoksen aineistokseni poimin Keskipohjanmaa-lehden helmikuussa, maaliskuussa, huhtikuussa ja toukokuussa ilmestyneistä numeroista vuodelta 2000. Otokseni on systemaattinen: se kattaa joka toisen lehden kultakin kuulta.

Otoksessa on joitakin poikkeuksia niiden päivien kohdalla, jolloin lehti ei ole pyhäpäivän vuoksi ilmestynyt. Huhtikuussa joka toinen -otoksessa on poikkeus, sillä 24. päivän lehti ei ilmestynyt pääsiäisen vuoksi. Niinpä mukana ovat 22.4., 25.4. ja 26.4. ilmestyneet lehdet eli kaksi peräkkäistä päivää. Samoin vapun vuoksi ei ilmestynyt lehteä 2.5., joten otokseni kyseiseltä ajankohdalta on 1.5. ja 4.5. Tässä tapauksessa puolestaan väliin jää kaksi lehteä.

Otosmenetelmällä aineistoni laajuudeksi tuli 60 lehteä ja 822 uutisjuttua. Aineistoa valitessani pidin tärkeänä, että lehdet eivät olleet peräkkäisiltä päiviltä mutta että otoksesta kuitenkin tulisi kattava. Tutkimusaineistooni kuuluvat seuraavat kuukaudet ja niiden aikana julkaistut lehdet:

helmi 2000	maalis 2000	huhti 2000	touko 2000
3.2 to	1.3. ke	2.4. su	1.5. ma
5.2. la	3.3. pe	4.4. ti	2.5.
7.2. ma	5.3. su	6.4. to	puuttuu
9.2. ke	7.3. ti	8.4. la	vapun
11.2. pe	9.3. to	10.4. ma	vuoksi
13.2. su	11.3. la	12.4. ke	4.5 to
15.2. ti	13.3. ma	14.4. pe	6.5. la
17.2. to	15.3. ke	16.4. su	8.5. ma
19.2. la	17.3. pe	18.4. ti	10.5. ke
21.2. ma	19.3. su	20.4. to	12.5. pe
23.2. ke	21.3. ti	22.4. la	14.5. su
25.2. pe	23.3. to	24.4. 2.	16.5. ti
27.2. su	25.3. la	pääsiäis-	18.5. to
29.2. ti	27.3. ma	päivä,	20.5. la
	29.3. ke	puuttuu	22.5. ma
	31.3. pe	25.4. ti	24.5. ke
		26.4. ke	26.5. pe
		28.4. pe	28.5. su
		30.4. su	30.5. ti

Yhteensä aineistoni kattaa siis 60 lehteä. Aineistossani on mukana 822 juttua, ja otoksessa on mukana neljä eri kuukautta (helmikuu, maaliskuu, huhtikuu, toukokuu) ja kaikki viikonpäivät melko tasapuolisesti. Taulukko 1 osoittaa eri viikonpäivien osuudet aineistossani.

TAULUKKO 1. Eri viikonpäivien osuus aineistossa.

Viikon- päivä	maanantai	tiistai	keskiviikko	torstai	perjantai	lauantai	sunnuntai	
lehtien määrä	8	9	9	7	9	8	10	Yhteensä 60

Otoksen laajuuden ja systemaattisuuden perusteella tutkimustuloksen voi mielestäni yleistää koskemaan Keskipohjanmaan lähteidenkäyttöä laajemminkin. Sen sijaan muihin tiedotusvälineisiin tutkimustulos ei ole yleistettävissä. Se voi kuitenkin antaa suuntaviivoja maakunnallisten lehtien lähteidenkäytön tutkimukseen sekä vertailukohdan journalismin lähteidentutkimusperinteeseen ja tuleviin tutkimuksiin.

5.3 Tutkimuksessa mukana olevat osastot ja juttutyypit

Tutkimuksessani ovat mukana Keskipohjanmaan omien toimittajien tuottamat lehden uutisosastojen jutut. Rajasin aineistosta pois aineistoni lehdissä julkaistut Suomen Tietotoimiston ja ulkomaisten uutistoimistojen tuottamat jutut, koska olen kiinnostunut siitä, kuinka maakuntalehden toimitus käyttää lähteitä. Näin tuon lähdetutkimusperinteeseen maakunnallisen näkökulman. Vertaan tutkimustuloksiani Heikki Heikkilän Suomen Tietotoimiston ja Helsingin Sanomien journalistisen aineiston toimijoista tekemiin tutkimuksiin (2001) sekä Pietilän ja Sondermannin Helsingin Sanomien journalistisen aineiston toimijoita kartoittavaan tutkimukseen (1994).

Aineistoon kuuluvat edellisessä luvussa mainittujen kuukausien ja päivien Keskipohjanmaa-lehtien uutissivujen maakunta-, kotimaa- ja talousosastot. Uutisosastoista siis ovat mukana muut paitsi ulkomaanosasto. Ulkomaanuutiset rajasin tutkimusaineistoni ulkopuolelle, koska niitä eivät kirjoita Keskipohjanmaan omat toimittajat käytännössä lainkaan, vaan ne tulevat suoraan uutistoimistoilta. Samasta syystä Suomen Tietotoimiston jutut eivät ole mukana tutkimusaineistossani. Uutisosastojen lisäksi otin tutkimukseeni mukaan myös lehdessä ilmestyvän Piste-sivun sekä kaikki liitteet, kuten viikonloppusivut, Maa ja metsä -liitteen, Lapset-liitteen ja Puutarha-liitteen. Liitteet otin tutkimukseeni mukaan sen vuoksi, että ne ovat lähes kokonaan Keskipohjanmaan omien toimittajien tuottamia.

Ulkomaanosaston ja Suomen Tietotoimiston tuottamien juttujen lisäksi rajasin aineistostani pois yksipalstaiset pikku-uutiset, Lyhyesti-palstan uutiset sekä onnettomuus- ja rikosuutiset, koska niissä ei alkukartoituksessa tekemäni havainnon mukaan juuri koskaan ole mukana näkyviä henkilölähteitä. Pois jäi myös silloin tällöin ilmestyvä Päivän kysymys -palsta. Kulttuuri- ja urheilusivuja tutkimuksessa ei ole lainkaan mukana eikä myöskään mielipideosastoja eli pääkirjoituksia ja yleisönosaston kirjoituksia. Kysymyspalstan, kulttuuri- ja urheilusivut sekä mielipideosastot rajasin pois, koska olen kiinnostunut nimenomaan uutisjuttujen lähteistä.

5.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni empiirisessä osuudessa tarkastelen yhteiskunnan eri ryhmien näkyvyyttä Keskipohjanmaa-lehdessä. Tutkimusmenetelmäni on aineistonani olevien uutisjuttujen näkyvien henkilölähteiden laskeminen ja luokittelu. Tutkimuksessa ovat mukana kaikkien aineistooni kuuluvien juttujen kaikki näkyvät henkilölähteet. Näkyvällä henkilölähteellä tarkoitan henkilölähdettä, joka puhuu jutussa jostain asiasta omalla nimellään ja/tai tittelillään. Usein toimittaja on saattanut käyttää juttunsa eri tekovaiheissa kymmeniä lähteitä, vaikka itse juttuun niitä ei ole dokumentoitu yhtään tai vain muutamia (Lehto 1992, 1 - 2). Näiden näkymättömien, toimittajien taustatyössään käyttämien lähteiden jäljille en lähde lainkaan, koska mielenkiintoni kohdistuu näkyviin henkilölähteisiin. Myöskään mitään kirjallisia lähteitä en ole huomionut.

Tutkimusmenetelmäni voi luonnehtia sekä määrälliseksi että laadulliseksi kartoittavaksi lähdeanalyysiksi. Tutkimukseni määrällinen osuus on ”päiden laskemista”. Metodi on sama kuin Heikkilän (2001) Suomen Tietotoimiston ja Helsingin Sanomien lähdekäytäntöjä kartoittaneissa tutkimuksissa.

Tutkimusmenetelmäni on laadullinen lähteiden luokittelun osalta. Luokkien lopullinen muoto alaryhmineen syntyy aineiston perusteella. Käytännössä aineistolähtöinen luokitus tarkoittaa, että luokitukseni ryhmät muodostuvat sen mukaan, millaisia yhteiskunnan eri ryhmiä aineistoni eli Keskipohjanmaan juttujen henkilölähteet edustavat.

Jaan keräämäni lähteet luokiksi ja luokkien alaryhmiksi. Luokittelun lähtökohtana on edellä esittelemäni nelijako (vallakkaat, viralliset, suorittava taso, kansalaiset). Tätä nelijakoa käyttämällä saan selville, kuinka julkinen tila jakautuu em. yhteiskunnallisten ryhmien välillä Keskipohjanmaa-lehdessä. Selvitän jatkossa tarkemmin luokitteluperusteitani. Määrällis-laadullisen analyysin avulla tutkimukseni tulokseksi muodostuvat luokat, niiden analysointi ja suhde toisiinsa.

Lähdeluokitteluni alustavat pääluokat ovat siis laillistetut (viralliset ja vallakkaat) lähteet, suorittava taso sekä tavalliset kansalaiset. Suorittava taso tarkoittaa työntekijöitä, jotka työntekijöinä edustavat virallisia tahoja (esim. kuntaa, valtiota, elinkeinoelämän yhtiötä tai yritystä), mutta eivät näiden instituutioiden hallinnoivaa

tasoa. Tavalliset kansalaiset ovat lähteitä, joiden status ei palaudu laillistettuihin instituutioihin ja jotka eivät puhu myöskään mitään virallista koneistoa edustavassa roolissa.

Määrällisen laskemisen ja aineistolähtöisen luokittelun avulla saanselville, mitkä yhteiskunnan ryhmät Keskipohjanmaan sivuilla ovat päässeet ääneen 60 lehdessä ja 822 jutussa aikavälillä helmikuu-toukokuu 2000.

Tutkimus on toistettavissa. Kaikki aineistonani olevat lehdet ovat varastoituna Helsingin Yliopiston kirjastossa.

5.5 Lähteiden luokitusmenetelmä ja lähdeluokat

Olen kiinnostunut siitä, tuottaako Keskipohjanmaan henkilölähteiden analyysi samansuuntaisen tuloksen kuin teoriaosuudessa esittelemäni aiemmat journalismin toimijoita käsittelevät tutkimukset, joiden mukaan toimittajat käyttävät eniten laillistettuja lähteitä. Laillistetuilla lähteillä tarkoitan vallakkaita ja virallisia lähteitä, jotka edustavat yhteiskunnan eri instituutioita.

Laillistettu lähde on siis henkilö, jonka status eli asema palautuu jonkin julkisen tai yksityisen sektorin viralliseen instituutioon. Virallisia instituutioita voivat olla vaikkapa kunnanvaltuustot, kunnan hallinnolliset sektorit, rekisteröidyt yhtiöt tai rekisteröidyt yhdistykset. Laillistetun lähteen kriteeri on, että hän puhuu jutussa instituutioon liittyvässä roolissaan eli nimenomaan valtuuston jäsenenä, pankinjohtajana jne. Tällä perusteella myös suorittavan tason voisi liittää osaksi laillistettua lähderyhmää, sillä myös suorittavan tason lähteet edustavat yhteiskunnan virallisia instituutioita eli laillistettuja lähteitä ja eroavat siten tavallisesta kansalaisesta. Erotan suorittavan tason kuitenkin omaksi ryhmäkseen, koska työntekijät eivät virallislähteiden tavoin vaikuta laajemmin kansalaisten elämään hallinnoimalla, valmistelemalla, säätelemällä tai välittämällä. Tavalliset kansalaiset eroavat laillistetuista lähteistä siinä, että he ovat henkilöitä, joiden status ei palaudu mihinkään viralliseen instituutioon. He puhuvat jutussa esimerkiksi lapsina, ikääntyneinä tai kommentoijina.

Luokittelun jokaisen lähteen sen statuksen mukaan, mitä hän edustaa jutussa.

Kansanedustaja Kari Urpilainen kuuluu poliittiset toimijat -ryhmään, ja luomuyrittäjä Markku Koski suorittavan tason pienyrittäjät-ryhmään. Joissain tapauksissa lähteen yhteiskunnallinen status ja jutussa käytetty status voivat poiketa toisistaan. Selvennän henkilölähteen statukseen perustuvaa luokitteluani kahden esimerkin avulla.

Lähihoitaja, joka on jutun aiheena, koska on julkaissut kaunokirjallisen tekstin, kuuluu luokituksessani harrastajat-ryhmään, ei sosiaali- ja terveysalan työntekijöihin. Tämä johtuu siitä, että hänen statuksensa jutussa on kirjoittamisen harrastaja, ei lähihoitaja. Hän ei kuitenkaan edusta mielestäni kulttuurihenkilöä, koska kirjoittaminen on hänelle selkeästi vain harrastus. Kunnanjohtaja Timo Mämmi puolestaan on luokituksessani kahdessa ryhmässä: kunnanjohtajien ja erikoisuuksien. Kunnanjohtajat-ryhmään hän on päässyt, koska häntä on haastateltu juttuun kunnanjohtajana. Erikoisuudet-ryhmässä hän on siksi, että toisessa jutussa häntä on haastateltu erikoisen nimen ("Mämmi") omistajana.

Luokituksessani laillistettujen lähteiden luokka muodostuu laajaksi, ja sen ääripäät edustavat vallankäyttäjää ja suorittavaa tasoa. Tämän vuoksi erotan laillistetuista lähteistä omaksi ryhmäkseen valtaeliittejä edustavat lähteet. Valtaeliittien luokittelussa käytän mallina Ilkka Ruostetsaaren (1992) tutkimusta suomalaisista valtaeliitteistä. Esittelen luvussa 5.6 valtaeliittien määritelmiä sekä Ruostetsaren tutkimuksen.

5.6 Lähdeluokituksen taustaksi: valtaeliitit Suomessa

Aina on ollut ja tulevaisuudessakin on luokkia, joilla on enemmän valtaa ja joiden toimesta asiat tapahtuvat ja luokkia, joihin toiminta kohdistuu ja jotka eivät voi vaikuttaa siihen, mitä tapahtuu. Ihmiset jakautuvat vallankäyttäjiin ja vallankäytön kohteisiin. (Melin 1999, 21.) Vallankäyttäjät vaikuttavat muiden ihmisten asioihin, ja heidän sanomisillaan on siksi enemmän painoarvoa kuin muilla (Mörä 1996, 109). Klassisen eliittiteorian mukaan kaikissa yhteiskunnissa on luokka, joka hallitsee ja luokka, jota hallitaan (Ruostetsaari 1992, 13).

Arkisessa kielenkäytössä eliitti tarkoittaa yhteiskunnan vahvimpien, rikkaimpien ja kyvykkäimpien joukkoa eli sellaisia henkilöitä, joilla arvo- ja vaikutusvaltaa (Hynninen 2000, 79). Valta voi perustua vaurauteen, tuloihin, asemaan, työllisyyteen,

koulutukseen, arvovaltaan, voimaan tai tietoon. Ryhmiä ja instituutioita, jotka kontrolloivat pääsyä vallan lähteille, voidaan kutsua eliiteiksi. (van Dijk 1992, 57.) Yksilölle voi antaa valtaa yksilön oma käyttäytyminen toimijana, organisaation muodollinen rakenne tai molemmat yhdessä. Vallan lähteitä ovat myös tieto, omaisuus, arvonanto, toimintakyky, kehitystaso, poliittinen ideologia tai fyysinen voima. (Sipponen 2000, 21.) C. Wright Millsin (1956, 18) mukaan valtaeliitti tarkoittaa poliittisia, taloudellisia ja sotilaallisia piirejä, jotka ottavat osaa päätöksiin, joilla on ainakin kansallisia vaikutuksia. Valtaeliitti koostuu siis henkilöistä, jotka tekevät kansallisia päätöksiä (mts. 18).

Erik Allardtin tutkimuksen (1970) mukaan Suomea hallitsi 1960-luvulla neljä eliittiryhmää. Allardtin mukaan tuon ajan eliittiryhmät olivat 1) poliittinen eliitti, johon kuuluivat suurten puolueiden johtavat ja usein hallituksessa istuvat poliitikot sekä ammattiyhdistysliikkeiden johtajat, 2) taloudellinen eliitti eli suurten yksityisten ja valtiollisten yritysten, pankkien ja muiden taloudellisten organisaatioiden johtavat henkilöt, 3) virkamieseliitti eli ministeriöiden johtavat virkamiehet, keskusvirastojen johtoporras sekä eräät keskeisiä sopimuksia tehtäessä usein käytetyt asiantuntijat ja 4) joukkotiedotustoiminnan eliitti, johon kuuluvat joukkotiedotusvälineiden toimittajat, populaaritiedettä kirjoittavat tiedemiehet jne. (mts. 72 - 74).

Nyky-yhteiskunnan valtaeliittejä tarkastellut Ilkka Ruostetsaari (1992) jakaa suomalaisen valtaeliitin seitsemään pääsektoriin. Ruostetsaaren (mts. 71 - 72) jaottelun aineistona on suomalaisen vallan ydin, sillä mukana ovat vain eri sektoreiden johtavat institutionaaliset asemat, joita on 997 kappaletta. Ruostetsaaren jaottelu on seuraavanlainen:

- 1 politiikka (*hallitus, eduskunta, puolueorganisaatiot, kunnanvaltuustot*)
- 2 hallinto (*ministeriöt, valtion virastot ja laitokset, oikeuslaitos, puolustusvoimat, kirkko, lääninhallinto, kunnallishallinto*)
- 3 elinkeinoelämä (*valtionyhtiöt ja liikelaitokset, osuustoiminnalliset yritykset, yksityinen elinkeinoelämä, omaisuus*)
- 4 järjestöt (*palkansaajajärjestöt, elinkeinoelämän järjestöt, kunta- ja aluehallinnon järjestöt, muut kansalaisjärjestöt*)
- 5 joukkotiedotus (*päivälehdistö, muut lehdet, sähköinen viestintä*)
- 6 tiede (*korkeakoulut, valtion tutkimuslaitokset, yksityiset tutkimuslaitokset, säätiöt, yhdistykset, Suomen Akatemia*)
- 7 kulttuuri (*taidehallinto, taidelajit, vaikuttajapersoonat, taiteilijaprofessorit*). (mt.)

Ruostetsaaren mukaan suomalainen valtaeliitti on miesvaltainen: vaikuttajajoukosta vain 13 prosenttia on naisia, saman verran kuin vastaavan Ruotsissa tehdyn tutkimuksen mukaan (Ruostetsaari 1992, 89 - 90). Ruostetsaaren jaottelua seuraten yhteiskunnan edustukselliset koneistot (eduskunta, kunnanvaltuustot, järjestöt) kuuluvat valtaeliitteihin, joten liitän ne myös omassa luokituksessani valtaeliittiryhmään ja tarkastelen osana sitä.

Edustuksellisten laitosten liittäminen osaksi valtaeliittejä ei ole yksiselitteisen selvä asia, sillä demokraattisessa järjestelmässä kansanedustajat ja kunnallisvaltuutetut ovat saaneet valtuutuksensa kansalaisilta ja edustavat siten kansanvaltaa. Perustuslain toisen pykälän ensimmäisen momentin mukaan valtiopäiville kokoontunut eduskunta edustaa valtiovaltaa, joka demokraattisessa järjestelmässä kuuluu kansalle. Kansa siis käyttää valtiovaltaa välillisesti kansanedustajien kautta, eli edustuksellisten koneistojen valta on periaatteessa kansan valtaa.

Jotta pro gradu -työni ei liiaksi painottuisi yhteiskunnallisten rakenteiden analyysiin, seuraan jaottelussani politiikantutkija Ruostetsaarta ja liitän edustukselliset tahot osaksi valtaeliittejä. Perustelen eduskunnan ja kunnanvaltuuston liittämistä osaksi valtaeliittiryhmä vielä tarkemmin luvussa 5.7.1.

5.7 Aineiston analyysi: lähdeluokat ja alaryhmät

Koska lähdeluokitteluni on itsessään jo tutkimustulos, jota mahdollisesti voidaan hyödyntää muissakin tutkimuksissa, kirjoitan luokitteluni ja aineiston analyysini vaiheet melko tarkasti auki tässä luvussa. Poliittisten ja hallinnollisten ryhmien analyysissä olen käyttänyt lähteinäni Suomen perustuslakia (2000) sekä teoksia, jotka käsittelevät kunnallis- ja valtionhallintoa (Kunnallishallinnon perusteet 1984, Valtionhallinnon perusteet 1987, Oulasvirta 1996). Perustelen, miksi olen sijoittanut kunkin lähteen tiettyyn alaryhmään ja laajempaan luokkaan. Lähdeluokkien alaryhmien sisäistä eriytymistä tarkastelen Tutkimustulokset-luvussa.

Lähdeluokitteluni pääluokat (1. 2. ja 3.) näyttävät siis seuraavanlaisilta:

<p>1.) LAILLISTETUT
 1a) VALTAELIITTILÄHTEET
1b) VIRALLISET LÄHTEET</p>	2.) KANSALAISET	3.) SUORITTAVA TASO

5.7.1 Laillistetut lähteet I. Valtalähteiden luokitteluperusteet

Laillistettujen lähteiden valtaeliitti-ryhmään sijoitan ne lähteet, jotka olen tulkinnut kuuluviksi valtaeliitteihin. Näin saan selville, kuinka moni aineistoni lähteistä edustaa yhteiskunnallista valtaa. Valta voi olla poliittista, edustuksellista, hallinnollista tai taloudellista valtaa tai vaikutusvaltaa ihmisten ajatuksiin tai uskomuksiin. Jaottelu perustuu edellä esittelemääni Ilkka Ruostetsaaren luokitukseen suomalaisista valtaeliitteistä. Ruostetsaaren luokituksessa valtaeliitti on jaoteltu tiukasti, sillä mukana ovat vain valtakunnallisten valtasektoreiden korkeimmat asemat. Omassa luokituksessani olen soveltanut luokat aineistostani nouseviin valtaeliittiryhmiin, jotka poikkeavat Ruostetsaaren sektoreista.

Valtaeliittiluokituksen mukaisia vallakkaita ryhmiä muodostui aineistostani seitsemän. Aineistoni valtaa edustavia luokkia ovat politiikka (edustuksellista, poliittista valtaa), hallinto (hallinnollista valtaa), elinkeinoelämän suuryritysten ja -yhdistysten ylin johtoporras (taloudellista valtaa), järjestöt ja yhdistykset (edustuksellista, yhteiskunnallista, taloudellista, poliittista valtaa), kulttuuri, tiede sekä joukkotiedotus (vaikutusvaltaa).

Politiisten toimijoiden ja hallinnon päätösvaltaisten toimijoiden sijoittaminen vallakkaisiin ryhmiin on perusteltua Ruostetsaaren jaottelua seuraten. Ruostetsaaren (1992, 69 - 70) mukaan politiikka- ja hallintosektorit edustavat valtiota, jolloin niillä on oikeus pakkovaltaan.

Poliittisia valtaryhmiä ovat valtakunnallinen politiikka (mm. kansanedustajat, ministerit) sekä kunnallinen politiikka (kunnan- ja kaupunginvaltuustojen jäsenet). Kuten jo luvussa 5.6 totesin, valta on demokraattisessa järjestelmässä kansalla, jota edustukselliset koneistot edustavat. Kansanvallan näkökulmasta edustuksellisten poliittisten toimijoiden käyttämä valta siis kuuluu itse asiassa kansalle. Sijoitan

kansanedustajat kuitenkin valtaryhmään. Myös Ruostetsaari, jonka valtaeliittitutkimukseen luokitukseni osittain perustuu, tulkitsee edustuksellisten koneistojen kuuluvan valtaeliitteihin. Kansanedustajien sijoittaminen valtaeliittiryhmään voidaan perustella sillä, että Suomen hallitusmuoto määrittää valtion korkeimman vallankäytön eduskunnalle. Perustuslain (2000) kolmannen pykälän ensimmäisen momentin mukaan eduskunta käyttää lainsäädäntövaltaa ja päättää myös valtiontaloudesta. Ministeritason lähteet kuuluvat mielestäni yksiselitteisesti valtaeliittiryhmään, koska valtioneuvosto käyttää perustuslain kolmannen pykälän toisen momentin mukaan Suomessa hallitusvaltaa.

Kunnan- ja kaupunginvaltuustojen jäsenet ovat Ruostetsaaren jaottelua seuraten myös omassa luokituksessani valtaeliittiryhmässä. Kunnallishallinnon voi tulkita itsenäiseksi valtaeliitiksi, koska vuonna 1995 toteutetun kuntalain uudistuksen myötä kunnat ovat saaneet melko vapaat kädet päättää hallinnon rakenteista, toiminnasta ja vallan jaosta. Kunnallinen itsehallinto perustuu myös edustukselliseen demokratiaan, joten liitän kaupungin- ja kunnanvaltuustojen jäsenet ja muut kunnan keskushallinnon toimijat osaksi valtaeliittiryhmää samoin perustein kuin kansanedustajatkin. Valtuustojen valtaeliittiryhmään sijoittamisen perusteena on, että kunnan- ja kaupunginvaltuustojen jäsenet käyttävät kunnissa ylintä päätösvaltaa, ja niiden vastuulla on esimerkiksi järjestää kunnan hallinto, päättää kunnan taloudellisista asioista (mm. veroprosentista) sekä perustaa kunnalliset virat. Kunnanvaltuustot olisi voinut sijoittaa osaksi hallintoalaryhmääkin. Sijoitin valtuustojen jäsenet kuitenkin politiikka-alaryhmään, koska kunnallispolitiikka on puoluepolitisoitunutta, eli valtakunnallisten puolueiden paikallisjärjestöt määräävät lähes aina myös kunnallispolitiikasta (Oulasvirta 1996, 34).

Hallinnollisiksi valtaryhmiksi olen sijoittanut kunnallisen keskushallinnon eli luottamushenkilöstön, jolla on päätösvaltaa (politiikka-ryhmään kuuluvia valtuustoja lukuunottamatta). Hallinnollinen valta -ryhmässä ovat kaupungin- ja kunnanhallitusten jäsenet, kaupungin- ja kunnanjohtajat ja maakuntajohtajat sekä lautakuntien jäsenet. Kunnallishallinto on luokituksessani osa valtaeliittiryhmää, koska kunnanhallitus käyttää kunnassa ylintä toimeenpanovaltaa. Lautakuntien jäsenet puolestaan käyttävät valtaa eli tekevät päätöksiä niille osoitetuilla eri sektoreilla. Muita kunnallis- tai valtionhallinnon virkamiehiä en ole sijoittanut valtaryhmään. Virkamiehistö on suurimmaksi osaksi virallisten lähteiden ryhmässä, jonka esittelen seuraavassa luvussa.

Ruostetsaaren jaottelun mukaisia hallinnollisia valtaryhmiä ovat myös kirkon ja puolustusvoimien edustajat. Kirkon edustajat voisi tosin sijoittaa myös vaikutusvaltaisiin ryhmiin, jotka vaikuttavat ihmisten uskomuksiin. Evankelisluterilainen kirkko on kuitenkin valtiollinen instituutio, joten pidän sen, valtaeliittitutkija Ruostetsaaren jaotteluun perustuen, hallintoryhmässä. Puolustusvoimat olen sisällyttänyt valtalokkaan, vaikka Suomessa puolustusvoimat ei ehkä edustakaan vallankäytön keskeisintä instituutiota (Ruostetsaari 1992, 76). Toisaalta klassisista valtatutkijoista esimerkiksi Mills korostaa puolustusvoimien merkitystä vallan ytimessä (Ruostetsaari 1992, 68).

Taloudellista valtaa edustavat aineistossani elinkeinoelämän suurten tai suurehkojen yhtiöiden/yritysten toimitusjohtajat ja yhtiöiden hallitusten puheenjohtajat. Suuret ja suurehkot yhtiöt/yritykset olen erottanut pienemmistä sen mukaan, millainen liikevaihto, levinneisyys ja työvaikutus niillä on Keskipohjanmaan alueella. Nämä kriteerit ovat perusteena myös lähteen vallakkuudelle. Elinkeinoelämän valtaryhmään olen sijoittanut vain yhtiöiden/yritysten ylimmän johtoportaan. Alemman tason toimijat, vaikka edustaisivatkin suurta yritystä tai yhtiötä, eivät ole valtaryhmässä vaan virallisten toimijoiden ryhmässä.

Järjestöistä sijoitan valtaryhmään työmarkkinajärjestöt eli työntekijäjärjestöt, maatalousjärjestöt, yrittäjien järjestöt ja työnantajien järjestöt sekä puoluepoliittiset etujärjestöt. Työntekijäjärjestöillä on valtaa, koska ne voivat toiminnallaan vaikuttaa työehtoihin ja saada aikaan näkyviä vaikutuksia, esimerkiksi lakon, ja vahingoittaa siten työnantajapuolta. Työntekijäjärjestöt puolestaan voivat vaikuttaa suoraan esimerkiksi työntekijäpuolen etuihin. Puoluepoliittisten järjestöjen toiminta liittyy poliittiseen valtaan, sillä ne voivat esimerkiksi vaalien alla nostaa esiin ehdokkaita, jotka voivat kansanedustajiksi päästyään ajaa puolueen asioita. (ks. Ruostetsaari 70 - 78.)

Muita kansalaisjärjestöjä en sijoita vallakkaiden lähteiden ryhmään. Vaikka muutkin kuin edellä mainitut kansalaisjärjestöt ja -yhdistykset voivat joissain tilanteissa yrittää vaikuttaa (ehkä joskus onnistuen) yhteiskunnallisiin päätöksiin, valta on kuitenkin satunnaista. Lisäksi aineistostani nousevat kansalaisyhdistykset ja järjestöt ovat suurimmaksi osaksi harrastuspohjaisia, eikä niillä todennäköisesti ole edes intressiä

vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Virallisia ja rekisteröityjä kansalaisjärjestöt ja -yhdistykset kuitenkin ovat ja siten virallisten lähteiden ryhmässä.

Valtaryhmään sijoitan myös tahot, joilla on vaikutusvaltaa. Vaikutusvaltaisia ryhmiä ovat aineistossani kulttuurin ja tieteen edustajat sekä joukkotiedotuksen edustajat. Näiden ryhmien (kulttuuri, tiede ja joukkotiedotus) valta perustuu kykyyn vaikuttaa ihmisten uskomuksiin (Ruostetsaari 1992, 70). Kulttuurin edustajat (lähinnä taiteilijoita ja kulttuurivaikuttajia) ovat mukana valtaryhmässä, koska kulttuuria voidaan pitää yhteiskunnan henkisen kulttuurin muokkaajana ja siten vaikutusvaltaisena. Tieteen edustajat voidaan puolestaan nähdä asiantuntijavallan lähteenä. (Ruostetsaari 1992, 78.) Yhdeksi valtaryhmäksi aineistostani nousevat siis tiedettä edustavat henkilölähteet. Tiede-luokassa ovat muun muassa professorit ja tutkijat ja kulttuuriluokassa taiteilijat ja kulttuurivaikuttajat. Kunnallisen kulttuurihallinnon edustajat (kulttuurisihteerit) ovat virallisten lähteiden ryhmässä, ja valtakunnallisen kulttuurihallinnon edustaja (kulttuuriministeri) poliittisessa valtaryhmässä.

Tarkoitukseni oli käsitellä myös EU-vallan näkymistä Keskipohjanmaan sivuilla ja muodostaa luokitustani varten EU-valtaluokka. Lähteet kerättyäni joudun sivuuttamaan EU-vallan osuuden toteamalla, että sitä ei aineistossani tule esiin lainkaan. Voi olla, että jotkin projekteista, joiden edustajia on haastateltu, ovat EU-rahoitteisia, mutta osuus on joka tapauksessa marginaalinen.

EU:n näkymättömyyteen voi olla syynä se, että EU-vallan edustajat ovat suurimmaksi osaksi muiden kuin Suomen kansan asettamia (esim. Heikkilä 2001, 95). EU-vallan edustajat eivät edusta asioita, jotka Suomessa tai varsinkaan Keskipohjanmaan alueella olisivat merkityksellisiä. Siksi ehkä Keskipohjanmaan toimittajtkaan eivät ole lähteitä valitessaan arvioineet, että EU-vallan edustajilla olisi mitään sanottavaa juttujen aiheina oleviin asioihin.

5.7.2 Laillistetut lähteet II. Virallisten lähteiden luokitteluperusteet

Virallisiksi lähteiksi olen sijoittanut ne toimijat, joiden statukset palautuvat johonkin julkisen tai yksityisen sektorin viralliseen instituutioon mutta jotka eivät kuitenkaan edusta ylintä taloudellista tai päätösvaltaa.

Virallisiksi lähteiksi olen luokitellut ensinnäkin kunnan ja valtion hallinnollisen tason toimijat. Julkisen sektorin henkilölähteiden jakaminen hallinnolliseen ja suorittavaan tasoon osoittautui vaikeaksi. Hallinnollisen ja suorittavan tason erottaminen ei ole yksiselitteistä, sillä samalla nimikkeellä (esimerkiksi toimistos sihteeri) voi työskennellä niin hallinnon kuin suorittavankin tason henkilö kunnasta riippuen. Keskustelin ongelmasta puhelimitse Kuntaliiton viestintäyksikön vastaavan Harri Järvisen kanssa (henkilökohtainen tiedonanto 30.10.2001). Puhelinkeskustelun ja kunnallishallintoa sekä valtionhallintoa käsitteleviin kirjoihin perehtymisen jälkeen päätin sijoittaa hallinnolliseen ryhmään lähteet, joiden tehtäviin ei liity juurikaan kansalaisten kanssa toimiminen vaan asioiden hallinnoiminen, valmisteleminen, sääteleminen tai välittäminen. Ryhmään sijoittuvat esimerkiksi hallinnon johtoporras, hallinnollista työtä tekevät virkamiehet ja ylilääkärit. Suorittavan tason ryhmään sijoitan puolestaan ne ryhmät, jotka ovat tehtäviensä kautta yleensä ottaen tekemisissä kansalaisten kanssa (mm. opettajat, lääkärit, neuvojat).

Virallisiin lähteisiin kuuluvat myös elinkeinoelämässä johtavassa asemassa olevat lähteet, jotka eivät kuitenkaan elinkeinoelämän ylintä porrasta (ks. ed. luku). Olen luokitellut virallisten lähteiden ryhmään kuuluviksi myös kansalaisjärjestöissä ja -yhdistyksissä sekä projekteissa ja tapahtumien järjestelyissä toimivat lähteet. Kansalaisjärjestöt ja projektit sekä tapahtumien järjestäjät voisi ehkä liittää osaksi tavalliset kansalaiset -ryhmää harrastajat-alaryhmän tapaan, koska ne ovat hyvin kansalaislähtöisiä. Sijoitan ne kuitenkin virallisiin lähteisiin sillä perusteella, että ne ovat järjestäytyneempiä kuin harrastustoiminta. Lisäksi kansalaisjärjestöt ja -yhdistykset ovat rekisteröityjä, joten siitäkkin syystä ne edustavat virallisia tahoja. Projektit puolestaan saavat yleensä joko kunnan/valtion/EU:n rahoituksen, joten ne ovat sillä perusteella sidoksissa virallisiin instituutioihin.

5.7.3 Suorittava taso. Luokitteluperusteet

Suorittavan tason luokkaan sijoitan ne henkilölähteet, jotka ovat työntekijöitä joko kunnan tai valtion alaisuudessa tai yksityisen sektorin alaisuudessa. Kunnan tai valtion alaisuudessa toimivia työntekijöitä ovat muun muassa opettajat, lääkärit, sairaanhoitajat ja poliisit. Jaottelen kunnan/valtion suorittavan tason henkilölähteet alaryhmiksi alan (esim. koulutoimi, terveystoimi, turvallisuustyö) mukaan. Elinkeinoelämän suorittavan tason toimijoita ovat yrityksessä tai yhtiöissä suorittavan tason työtä tekevät, pienyrittäjät ja maa- ja metsätalouden harjoittajat.

5.5.4 Tavallisen kansalaisten luokka. Luokitteluperusteet

Tavalliset kansalaiset -luokkaan sijoitan kaikki ne lähteet, joiden status ei palaudu mihinkään viralliseen instituutioon. Tavalliset kansalaiset olen ryhmitellyt joko ikäluokan tai roolin mukaan. Ikäluokan mukaisia tavallisten kansalaisten ryhmiä ovat lapset ja nuoret sekä ikääntyneet. Roolin mukaisia ovat opiskelijat ja koululaiset, harrastajat, etniset vähemmistöt, työttömät, palkitut, erikoisuudet/oman elämänsä sankarit sekä tittelittömät / kommentoijat ja kokijat.

Ikäluokka ja rooli sekoittuvat joissakin tapauksissa. Esimerkiksi harrastajat-luokassa, etniset vähemmistöt-luokassa ja kommentoijat ja kokijat -luokassa on myös lapsia ja nuoria. Lapsia ja nuoria on myös esimerkiksi virallisten lähteiden ryhmän järjestöt ja yhdistykset -alaryhmässä. Olen tällaisissa tapauksissa merkinnyt luokitukseen lähteen molemmat statukset ja sijoittanut lähteen ryhmään seuraten sitä statusta, joka jutussa on mielestäni korostetusti esillä.

6 Tutkimustulokset

Tutkimukseni pääkysymys on: ”Kuka Keskipohjanmaassa puhuu?” Vastauksen pääkysymykseeni saan laskemalla ja luokittelemalla Keskipohjanmaa-lehden 822 jutusta näkyvät lähteet. Seuraavissa alaluvuissa esittelen, ketkä Keskipohjanmaassa puhuvat eli millaiset henkilölähteet ja missä määrin ovat päässeet esiin. Koska lähteiden kokonaismääräksi tuli 1359, en esittele jokaista lähdettä erikseen. Kaikki henkilölähteet on lueteltu liitteessä 1. Käyn läpi pääluokat ja -ryhmät sekä alaryhmät, joista kaikista kerron lukumäärän sekä otan esiin havainnollistavia esimerkkejä.

Tutkimuskysymykseni on *kuka*, joten vastaan ensisijaisesti siihen tuloksia raportoidessani. Olen kuitenkin analysoinut aineistoani niin tarkasti, että voin kuljettaa raportoinnin sivujuonteena, tosin ohuehkona, myös vastausta kysymykseen *miten*. Kovin yksityiskohtaiseen analysointiin en kysymyksenasettelussani pysyäkseen ryhdy, eikä laaja aineistoni siihen antaisi pro gradu -työn aikaraameissa mahdollisuuttakaan.

Tutkimukseni päätulos ovat eri lähdeluokat ja niiden alaryhmät sekä niiden määrällinen suhde toisiinsa ja aiempiin tutkimuksiin. Eri yhteiskunnallisia ryhmiä edustavien lähteiden välistä vuorovaikutusta eli keskustelevuutta Keskipohjanmaan uutisjutuissa tarkastelen omana lukunaan (luku 7).

6.1 Lähteiden kokonaislukumäärä

Aineistonani olevien lähteiden kokonaislukumäärä on siis 1359. Aineistooni kuuluu yhteensä 822 juttua. Näistä 128:ssa ei ollut lainkaan mukana nimellään ja/tai tittelillään puhuvia henkilölähteitä. Näin ollen juttuja, joista henkilölähteitä on käytetty, on aineistossani 694. Keskimäärin jokaisessa jutussa, jossa ylipäätään on käytetty henkilölähdettä, puhuu siis noin kaksi henkilölähdettä. Jos myös lähteettömät jutut lasketaan mukaan, jokaista juttua kohden on käytetty noin 1,7 lähdettä.

Määrä on varsin vähäinen verrattuna toimittajien lähdekäytäntöjä arvioiviin tutkimuksiin. Keijo Lehdon (1992) mukaan Keski-suomalaisen toimittajat käyttävät keskimäärin kuutta henkilölähdettä juttua kohden. Katriina Murtonen (1992) puolestaan

on laskenut, että Satakunnan Kansassa käytetään keskimäärin neljää lähdettä juttua kohden, ja Lars Furhoffin (1982) mukaan toimittajat käyttävät juttua kohden keskimäärin viittä henkilölähdettä.

Mahdollisia syitä näinkin suureen eroon oman tutkimukseni ja edellä mainittujen tutkimusten henkilölähteiden määrää koskevissa tuloksissa on kaksi, jotka molemmat myös Lehto on tutkimuksessaan (1992) nostanut esiin. Ensinnäkin toimittajat käyttävät juttunsa taustoittamiseen useita lähteitä, jotka eivät koskaan päädy näkyviksi juttuun. Toimittajahaastatteluihin perustuvissa lähdetutkimuksissa toimittajat ovat luultavasti maininneet myös nämä lähteet. Toiseksi esimerkiksi Lehdon tutkimat jutut olivat Keski-suomalaisen toimittajien itsensä valitsemia ja edustavat uutisvoittoja ja ”paraatijournalismia”. Oman tutkimukseni aineistoon toimittajat eivät itse ole saaneet vaikuttaa, joten aineistossani on luultavasti ”keskitason” juttuja enemmän kuin ”paraatijournalismia”.

6.2 Lähdeluokkien alaryhmien sisäinen eriytyminen

6.2.1 Laillistetut lähteet I. Vallakkaat lähteet

Vallakkaat lähteet -ryhmään sijoitin poliittiset toimijat, kunnallishallinnon, puolustusvoimat ja kirkon, puolueiden etujärjestöt ja ammatilliset etujärjestöt sekä elinkeinoelämän suurimpien yhtiöiden ja yritysten johtoportaana. Vallakkaat lähteet -ryhmän kokonaismääräksi tuli 313 kappaletta, ja sen rakenne muodostui seuraavanlaiseksi (taulukko on merkitty lihavoidulla kaikki alaryhmät, kursiivilla alaryhmien alaryhmät. Jokaisen alaryhmän perässä on luku, joka ilmoittaa ryhmän kokonaislukumäärän):

TAULUKKO 2. Laillistetut henkilölähteet / vallakkaat alaryhmineen.

Alaryhmä	Laajuus
1. Poliittinen valta	83
<i>kunnallinen</i>	60
<i>valtakunnallinen</i>	23
2. Hallinnollinen valta	62
<i>kaupungin- ja kunnanjohtajat</i>	31
<i>maakuntajohtajat</i>	1
<i>kunnanhallitukset</i>	8
<i>lautakunnat</i>	10
<i>kirkko</i>	9
<i>puolustusvoimat</i>	3
3. Järjestöt	51
<i>työntekijäjärjestöt</i>	39
<i>työnantajajärjestöt</i>	1
<i>puoluejärjestöt</i>	11
4. Elinkeinoelämän valta	40
5. Tiede	44
6. Kulttuuri	29
7. Joukkotiedotus	4
Yhteensä	313

Suurin alaryhmistä on politiikka-ryhmä, joka on 83 lähteen suuruinen. Kunnallisia poliitikkoja eli kunnan- ja kaupunginvaltuustojen jäseniä ryhmästä on yhteensä 60 kappaletta. Kunnan- tai kaupunginvaltuustojen puheenjohtajia on 9 ja valtuustojen jäseniä 51. Valtuustojen jäseniä on yleensä haastateltu ryhmänä, eli samassa jutussa puhuu useampi valtuutettu.

Valtakunnallisia poliittisia toimijoita jutuissa on käytetty henkilölähteinä yhteensä 23 kappaletta. Kansanedustajia heistä on 17. Kuusi on peräisin poliittisesta valtaeliitistä: kaksi ministeriä, yksi puolueen puheenjohtaja (Sauli Niinistö), yksi presidenttiehdokas ja puolueen puheenjohtaja (Esko Aho) sekä presidenttiehdokkaan vaimo (Kirsti Aho) ja yksi valiokunnan puheenjohtaja. Kirsti Aho ei itse ole varsinaisesti poliittinen toimija, mutta jutussa hänen roolinsa kuitenkin on presidenttiehdokkaan vaimo, eli mielestäni hänen asemansa jutussa palautuu politiikkaan. Kaikki aineistoni poliittiset toimijat ovat vallakkaat lähteet -ryhmässä. Myös kansanedustajat puhuvat kunnallispoliitikkojen tapaan yleensä ryhmänä.

Hallinnon alan vallakkaiksi toimijoiksi sijoitin 62 lähettä. Näistä kaupungin- ja kunnanjohtajia on yhteensä 31 kappaletta, ja maakuntajohtajaa oli haastateltu kerran. Kunnanhallitusten puheenjohtajia aineistostani löytyy kuusi kappaletta ja hallitusten jäseniä kaksi. Kunnan erilaisten lautakuntien jäseniä löysin aineistostani kymmenen kappaletta. Vallakkaisiin lähdeluokkiin sijoitin siis ainoastaan kunnan keskushallinnon toimijat. (Hallinnon virkamiesten määrä ei suinkaan jää vallakkaisiin lähderyhmiin, vaan seuraavassa alaluvussa esittelemässäni viralliset lähteet -ryhmässä heitä on runsaasti.) Puolustusvoimien edustajia löytyi vallakkaat lähteet -ryhmään aineistostani kolme. Evankelis-luterilaisen kirkon edustajia (esimerkiksi seurakuntapastoreita, rovasteja, kirkkoherroja) on valtaeliittiryhmässä yhteensä yhdeksän.

Vallakkaisiin ryhmiin nostin yhteensä 51 työmarkkinajärjestöjen ja puoluejärjestöjen edustajaa. Työntekijäjärjestöjen (ammatti- ja työntekijäjärjestöjen lisäksi mukana ovat myös yrittäjien keskusjärjestöt sekä maatalouden harjoittajien keskusjärjestö) edustajia löytyy yhteensä 39 kappaletta ja työnantajajärjestöjen edustajia yksi. Paitsi puheenjohtajat ja jäsenet olen sijoittanut työntekijäjärjestöjen ryhmään myös luottamusmiehet. Puoluejärjestöjen edustajia on aineistossani 11 kappaletta.

Vallakkaat lähteet -ryhmässä taloudellista valtaa edustaa yhteensä 40 elinkeinoelämän toimijaa. Mukana ryhmässä on pääjohtajia, toimitusjohtajia ja hallitusten puheenjohtajia, muun muassa Outokumpu Zincin toimitusjohtaja, Korpelan Voiman toimitusjohtaja, Postin pääjohtaja, Keski-Pohjanmaan kirjapaino Oy:n toimitusjohtaja jne. Vallakkaita elinkeinoelämän johtajia yhdistävät yhtiön/yrityksen korkein asema ja yhtiön/yrityksen suuri liikevaihto sekä laajat työllistämisaikutukset. Muut elinkeinoelämää edustavat lähteet ovat viralliset lähteet -ryhmässä.

Tiede-ryhmään luokittelin yhteensä 44 tutkijaa, professoria, yliopiston rehtoria ja muuta tieteen alalla toimivaa. Kulttuurin edustajia on aineistossani 29 kappaletta. Kulttuuri-ryhmässä ovat taiteilijat (esimerkiksi muusikot ja valokuvaajat) ja taidevaikuttajat (esimerkiksi taiteen näytteilleasettajat). Kulttuurin hallinnolliset toimijat eli kulttuurisihteerit ovat virallisten lähteiden ryhmässä. Kulttuurin osuutta aineistossani en käsittele tämän enempää, koska suurin osa Keskipohjanmaa-lehdessä haastatelluista kulttuuritoimijoista on lehden kulttuurisivuilla, jotka eivät ole aineistossani mukana. Joukkotiedotuksen edustajia aineistossani on neljä.

6.2.2 Laillistetut lähteet II. Viralliset lähteet

Virallislähteiden ryhmän kokonaismäärä on 429 kappaletta. Ryhmän rakenne havainnollistuu taulukossa 3.

TAULUKKO 3. Laillistetut henkilölähteet / viralliset alaryhmineen.

Alaryhmä	Laajuus
1. Kunta/valtio hallinnoivat virkamiehet johtajia tai päälliköitä	243 94
2. Elinkeinoelämä / johtava taso	87
3. Kansalaisjärjestöt ja yhdistykset	72
4. Projekteissa toimivat, tapahtumien järjestäjät	27
Yhteensä	429

Virallisten lähteiden suurin tyhmä on kunnan tai valtion hallinnollisissa tehtävissä toimivat virkamiehet. Hallinnon tason virkamieslähteitä löytyi yhteensä 243 kappaletta, joista johtajan tai päällikön nimekkeellä toimivia on 94 kappaletta. Mukana hallinnon tason virkamiesten ryhmässä on muun muassa kunnan eri sektoreiden johtajia, kuten hallintojohtajia, teknisiä johtajia, sivistystoimenjohtajia, rahoitusjohtajia, kirjastotoimenjohtajia ja ylilääkäreitä. Lisäksi mukana ovat eri alojen päälliköt: kuntien ja seurakuntien talouspäälliköt, tietotekniikkapäälliköt, eri alojen kehityspäälliköt ja niin edelleen. Pienemmistä virkamiehistä hallinnon tason ryhmään olen sijoittanut muun muassa kunnallishallinnon sihteerit (esimerkiksi ympäristösihteerit, nuorisosihteerit, kulttuurisihteerit). Mukana hallinnoivien virkamiesten ryhmässä ovat myös kaupungininsinöörit, tarkastajat, suunnittelijat, kunnaninsinöörit ja muut hallinnon tai suunnittelun tason työtä tekevät.

Elinkeinoelämän virallisista lähteistä johtavan aseman toimijoita on yhteensä 87 kappaletta. Elinkeinoelämän johtavan tason ryhmään olen sijoittanut yhtiöissä tai yrityksissä johtavissa asemissa toimivat. Ryhmä eroaa vallakkaista elinkeinoelämän edustajista joko siksi, että kysymyksessä ei ole suuryhtiö/yritys tai siksi, että lähde ei edusta ylintä johtoporrasta.

Kansalaisjärjestöissä ja -yhdistyksissä toimivia on haastateltu aineistoni jutuissa 72 kertaa. Järjestöt ja yhdistykset -ryhmässä on lähinnä harrastuksiin liittyvien yhdistysten, muun muassa maaseutunuorten, Marttayhdistyksen, Haipurjehtijoiden, ilmailukerhon, matkailuvaunuyhdistyksen ja Unicefin paikallisjärjestön edustajia. Erilaisissa projekteissa toimivia ja tapahtumien järjestäjinä on käytetty lähteinä 27 kertaa. Joukossa on ainakin nettikauppprojektin, Afrikka-projektin, Pietarsaaren kauppiasmessujen ja Linnunrata-tapahtuman järjestäjiä.

6.2.3 Suorittava taso

Suorittavan tason kertyi 310 nimeä. Ryhmän rakenne on havainnollistettuna taulukossa 4.

TAULUKKO 4. Suorittavan tason luokka alaryhmineen.

Alaryhmä	Laajuus
1. Kunta/valtio suorittava taso	184
<i>koulutoimi</i>	60
<i>terveys- ja sosiaalityö</i>	35
<i>turvallisuustyöntekijät</i>	15
<i>pelastustyöntekijät</i>	15
<i>muut hallinnon työntekijät</i>	59
2. Elinkeinoelämä / suorittava taso	126
<i>Työntekijät</i>	50
<i>Pienyrittäjät</i>	62
<i>Maa- ja metsätalous</i>	14
Yhteensä	310

Kunnan tai valtion tehtävissä suorittavalla tasolla toimivia lähteitä on aineistossani 184 kappaletta. Aloista suurimmaksi alaryhmäksi muodostui koulutoimi, jonka edustajia aineistossa on yhteensä 60. Koulutoimi-alaryhmän lähteistä rehtoreita tai koulun johtajia on 24 kappaletta ja opettajia, lastentarhanopettajia sekä koulunavustajia yhteensä 36 kappaletta.

Toiseksi eniten aineistossani edustettu ala suorittavalla tasolla on terveys- ja sosiaalityö, jonka kokonaislukumääräksi tuli 35 kappaletta. Ryhmä muodostuu

lääkäreistä, sairaanhoitajista, psykologeista ja (kunnallisista) eläinlääkäreistä, kuntohoitajista ja fysioterapeuteista. Ylilääkärit olen sijoittanut virallislähteiden ryhmään hallinnoivien virkamiesten tasolle.

Turvallisuus- ja pelastustyön tekijöiden määrä aineistossani on 30 kappaletta. 15 tästä ryhmästä työskentelee pelastuslaitoksilla (suurin osa heistä palomiehiä) ja 15 poliisilaitoksilla (suurin osa poliiseja). Muut hallinnon suorittavan tason edustajat ovat peräisin eri palvelualoilta. Joukossa on muun muassa teknisen toimen työntekijöitä (esim. tiemestarit, rakennusmestarit), sivistystoimen tekijöitä (kirjaston työntekijät) ja neuvoja (kuluttaja- ja riistanhoidon neuvot).

Elinkeinoelämän suorittavalle tasolle päätyi luokituksessani 126 lähdettä, ja alaryhmät ovat elinkeinoelämän työntekijät, pienyrittäjät ja maa- ja metsätalouden edustajat. Elinkeinoelämän työntekijöitä aineistostani löytyy järjestelmäasiantuntijoista ja konsulteista apteekin työntekijöihin, kenkämyyjiin ja pankkineiteihin. Mukana on myös taksinkuljettajia, autosähköasentajia, mainossuunnittelijoita, remonttimiehiä ja yksityisen sektorin arkkitehtejä. Ryhmässä on siis ammattialoja ja asemia laidasta laitaan, mutta heitä yhdistää se, että he ovat alaisia. Pienyrittäjiä aineistossani on 62 kappaletta. Maa- ja metsätalouden edustajat (maidontuottajat, maanviljelijät, metsänomistajat) ovat päässeet ääneen yhteensä 14 kertaa.

6.2.4 Tavalliset kansalaiset

Tavalliset kansalaiset -luokkaan olen sijoittanut kaikki ne lähteet, joiden status ei palaudu mihinkään julkisen tai yksityisen sektorin instituutioon tai organisaatioon. Taulukko 5 osoittaa, kuinka 307 henkilölähteen suuruinen luokka eriytyy alaryhmiksi.

TAULUKKO 5. Tavalliset kansalaiset -luokka alaryhmineen.

Alaryhmä	Laajuus
1. Ei titteliä / kommentoijat, kokijat	98
2. Harrastajat	58
3. Lapset ja nuoret	58
4. Koululaiset ja opiskelijat	46
5. Ikääntyneet	18
6. Erikoisuudet/oman elämänsä sankarit	16
7. Työttömät	6
8. Etniset vähemmistöt	4
9. Palkitut	3
Yhteensä	307

Tavallisten kansalaisten luokan suurimmaksi ryhmäksi (98 kappaletta) osoittautui tittelittömien kommentoijien ja kokijoiden ryhmä. Ryhmässä ovat ”kadunmiehet”, joiden rooli jutussa on kommentoida tai kertoa kokemuksiaan jostain asiasta. Yhteistä heille on se, että jutussa ei mainita heidän ammattiaan tai asemaansa, korkeintaan ikä. Ryhmässä ovat henkilölähteet, jotka ovat kommentoineet jotain asiaa (esim. äänestäjät vaalivalvojisissa, luomutuotteiden ostajat, kahviloiden asiakkaat, kirjaston asiakkaat, Ahtisaaren optioita kommentoivat) tai olleet jonkin asian kokijoita (esimerkiksi huonoista teistä tai pankkikonttorin sulkemisesta kärsivät kansalaiset).

Kommentoijat tai kokijat ovat poliittisten toimijoiden tapaan päässeet ääneen yleensä ryhminä, eli jutussa on haastateltu useampaa henkilöä samasta aiheesta.

Toiseksi suurimmaksi ryhmäksi osoittautui harrastajien ryhmä, yhteensä 58 kappaletta. Harrastajien ryhmässä ovat ne henkilöt, joita on haastateltu harrastuksensa vuoksi. Ryhmään löytyi muun muassa tanssikurssilaisia, pilkkijöitä, kuntosalin käyttäjiä, jäänveistäjiä, koiravaljakon ajajia ja avantouimareita. Heitäkin on usein haastateltu ryhminä, mutta ei niin usein kuin kommentoijia ja kokijoita. Erityisesti harrastajaryhmässä näkyy tutkimusaineistoni otoksen talvinen ajankohta, sillä harrastukset ovat hyvin talviurheilupainotteisia.

Tavallisten kansalaisten alaryhmät menevät luokituksessani osittain päällekkäin. Esimerkiksi osan harrastajat-luokan lähteistä olisin voinut liittää myös lapset ja nuoret -ryhmään. Lapset ja nuoret -ryhmä (laajuus 58 kappaletta) on samantyyppinen kuin tittelittömät/kommentoijat ja kokijat -ryhmä. Erotuksena on se, että lapset ja nuoret -ryhmässä kommentoijat ja kokijat ovat lapsia ja nuoria. He ovat päässeet puhumaan esimerkiksi kesätyön hakijoina, mopokortin suorittajina ja peruskoulun jälkeisen elämän suunnittelijoina. Tein lapsista ja nuorista oman ryhmänsä, koska on kiinnostavaa nähdä, millaisissa yhteyksissä lapset ja nuoret pääsevät puhumaan. Ryhmäpuheilmiö on selvästi näkyvissä myös lasten ja nuorten ryhmässä. Yksittäisinä henkilöinä haastateltuja lapsia löytyi aineistostani vain muutama.

Lapset ja nuoret -ryhmä eroaa koululaiset ja opiskelijat -ryhmästä (laajuus 46 kappaletta) siinä, että jälkimmäiseen ryhmään olen sijoittanut henkilöt, jotka puhuvat koululaisen tai opiskelijan statuksella. Myös koululaiset ja opiskelijat puhuvat useammin ryhmänä kuin yksittäisinä henkilöinä. Ikääntyneet (eli vanhukset ja eläkeläiset) ovat ikäluokkaansa edustamassa yhteensä 18 kertaa. Suurinta osaa heistä on haastateltu liikuntaharrastuksen tiimoilta. Toinen suurempi ryhmä ikääntyneiden joukossa ovat sotaveteraanit ja lotat.

Erikoisuudet/oman elämänsä sankarit -ryhmässä ovat henkilöt, jotka ovat päässeet julkisuuteen "urotyönsä", erikoisen teon tai jonkin erikoisen tapahtuman todistamisen myötä. Esimerkiksi suden aikoinaan nähnyt mieshenkilö on päässyt kertomaan kokemuksestaan vielä kerran. Mukana ovat muiden muassa myös sanomalehtiä vaatteiden vuorina käyttävä Mauri Alaspää, lohokarelöydön tekijä Olle Sirén ja Tverin kylässä asuva suomenkielinen Maria Ivanovna (joka voisi olla myös ikääntyneet -ryhmässä). Yhteensä näitä erikoisuuksia löytyi aineistosta 16.

Työttömät ovat esillä aineistossa yhdessä jutussa huhtikuussa. Samassa jutussa on haastateltu kuutta työtöntä, joten kysymys on jälleen ryhmäpuheesta.

Etnisten vähemmistöjen edustajia on aineistossani neljä kappaletta. Kolme heistä on maahanmuuttajia ja yksi romaninainen, joka nimettömänä kertoo kokemastaan kiusaamisesta. Nämä neljä ovat myös aineistoni lähestulkoon ainoita ulkomaalaisia. Muualla aineistossa ulkomaalaisia esiintyy kaksi.

Palkitut-ryhmään sijoitin ne kolme henkilöä, jotka ovat päässeet jutun aiheeksi saatuaan jonkin kunnianosoituksen tai palkinnon. Palkittuja henkilöitä on muutama muissakin ryhmissä, esimerkiksi virallisten lähteiden suorittavalla tasolla on yksi palkittu lähihoitaja.

Sairaita tai vammautuneita haastateltavia aineistoni jutuissa ei ole juurikaan käytetty henkilölähteinä. Koululaisten ja opiskelijoiden ryhmässä on kaksi kehitysvammaista opiskelijaa, joita on haastateltu maaliskuussa.

6.3 Lähdeluokkien suhde toisiinsa

Tutkimukseni alakysymykset siis ovat:

- 1.) Mikä osuus Keskipohjanmaa-lehden käyttämistä lähteistä on laillistettuja (vallakkaita ja virallisia) lähteitä?
- 2.) Mikä on tavallisten kansalaisten osuus kaikista lähteistä?
- 3.) Mikä on suorittavan tason osuus kaikista lähteistä?
- 4.) Kuinka suuri osa laillistetuista lähteistä virallisia lähteitä?
- 5.) Kuinka suuri osa laillistetuista lähteistä on valtalähteitä?
- 6.) Millainen on lähteiden sukupuolijakauma?

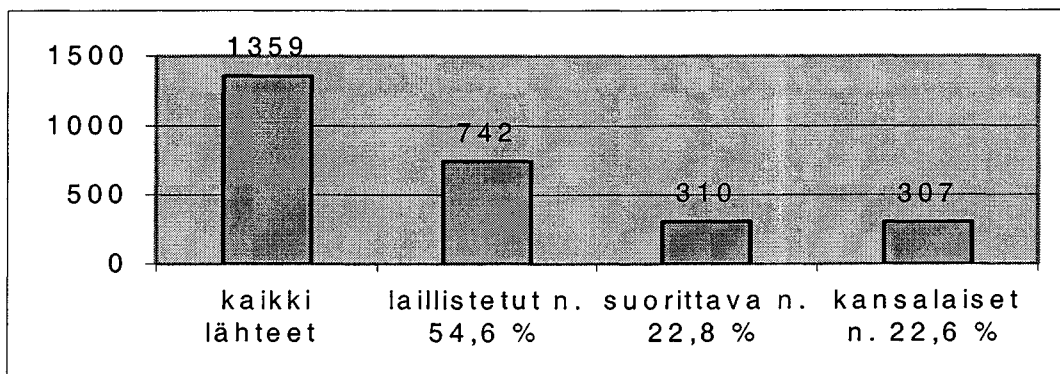
Ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen kysymykseen saan vastaukset mittaamalla pääluokkien (laillistetut lähteet, suorittava taso ja tavalliset kansalaiset) prosentuaaliset osuudet suhteessa lähteiden kokonaismäärään. Neljänteen ja viidenteen vastaukset muodostuvat, kun mittaan laillistettujen lähteiden vallakkaiden ja virallisten prosentuaaliset osuudet suhteessa laillistettujen lähteiden kokonaislukumäärään. Kuudenteen kysymykseen saan vastauksen laskemalla naisten määrän kaikista lähteistä. Havainnollistan tutkimustuloksia pylväskuvioiden avulla.

6.3.1 Laillistetut lähteet, suorittava taso ja tavalliset kansalaiset

Luokitteluni pääluokat ovat siis laillistetut lähteet (yhteensä 742 kappaletta), suorittava taso (yhteensä 310 kappaletta) ja tavalliset kansalaiset (yhteensä 307 kappaletta).

Lähteiden kokonaislukumäärä on 1359 kappaletta. Tästä määrästä laillistettujen lähteiden osuus on noin 54,6 prosenttia ja tavallisten kansalaisten sekä suorittavan tason kummankin vähän alle 23 prosenttia (suorittava noin 22,8 prosenttia, tavalliset kansalaiset noin 22,6 prosenttia). Prosentuaaliset osuudet ovat likimääräisiä yhden desimaalin tarkkuudella.

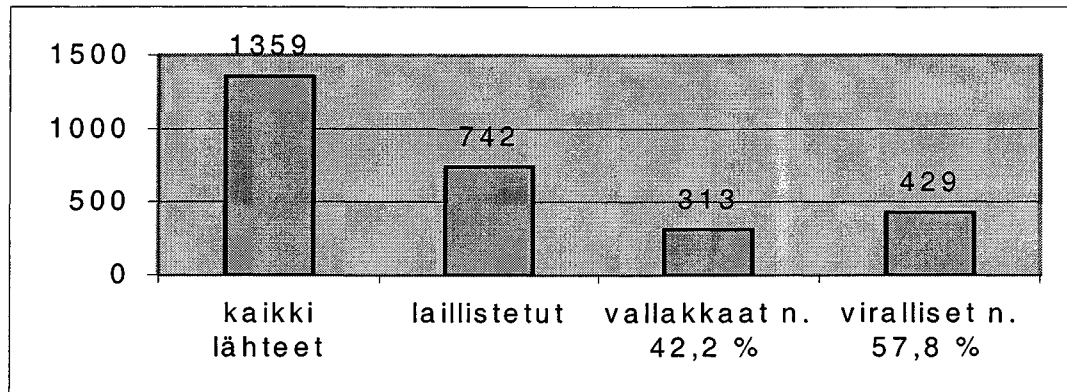
Laillistettujen lähteiden määrä on siis yli puolet kaikista lähteistä, tavallisten kansalaisten ja suorittavan tason osuus kummankin hiukan alle yksi neljäsosa. Kuvio 1 havainnollistaa laillistettujen lähteiden, suorittavan tason ja tavallisten kansalaisten määrät suhteessa toisiinsa ja lähteiden kokonaismäärään.

KUVIO 1. Laillistetut lähteet, suorittava taso ja tavalliset kansalaiset.

6.3.2 Laillistettujen lähteiden vallakkaat ja viralliset

Laillistettujen lähteiden määrä (742 kappaletta) on siis aineistossani huomattavasti suurempi kuin tavallisten kansalaisten. Laillistetut lähteet eriytyy vallakkaiksi lähteiksi, joiden kokonaislukumäärä on 313 kappaletta ja virallisiksi lähteiksi, joiden kokonaislukumäärä on 429 kappaletta. Laillistetuista lähteistä virallislähteiden määrä on noin 57,8 prosenttia ja vallakkaiden lähteiden osuus noin 42,2 prosenttia. Valtaeliittejä edustavat henkilölähteet eivät tämän vertailun perusteella dominoi Keskipohjanmaan julkisuustilaa. Kuvio 2 havainnollistaa virallislähteiden ja valtaeliittilähteiden määrät suhteessa toisiinsa ja lähteiden kokonaismäärään.

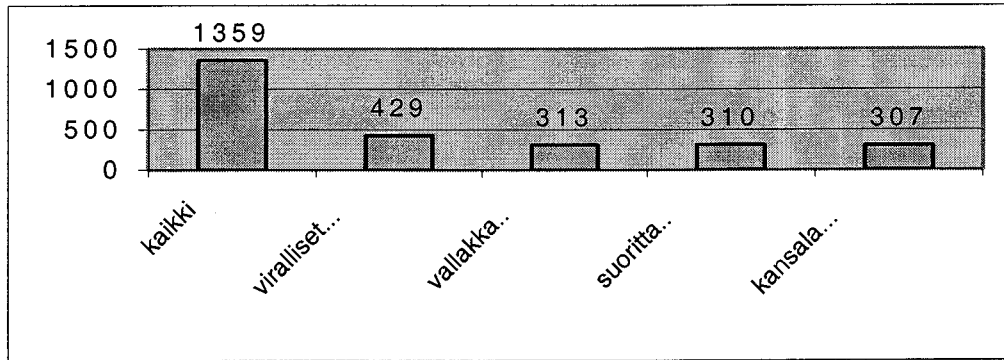

KUVIO 2. Laillistetut henkilölähteet: viralliset henkilölähteet ja vallakkaat henkilölähteet verrattuna kaikkiin henkilölähteisiin.

6.3.3 Vallakkaat, viralliset, suorittava taso ja tavalliset kansalaiset

Tavallisten kansalaisten, suorittavan tason, vallakkaiden ryhmien ja virallisten ryhmien suhde toisiinsa ja lähteiden kokonaismäärään näyttää kuviomuodossa seuraavanlaiselta:

-- >

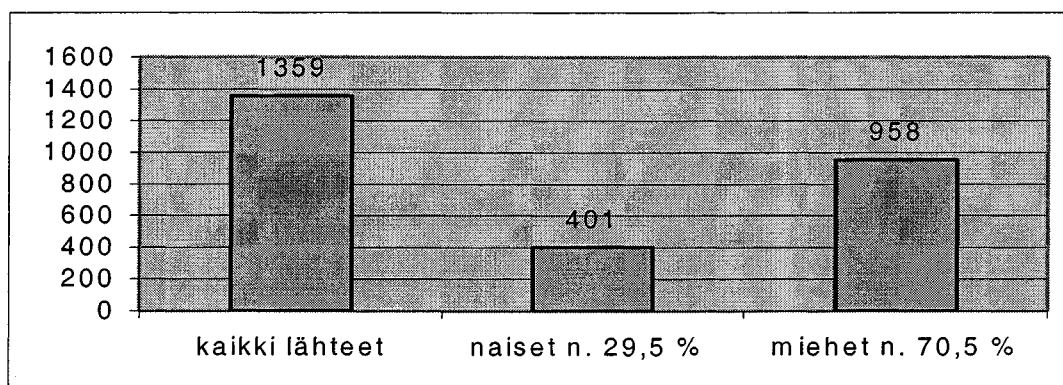

KUVIO 3. Vallakkaat henkilölähteet, viralliset henkilölähteet, suorittavan tason henkilölähteet ja kansalais-henkilölähteet verrattuna kaikkiin henkilölähteisiin.

Vallakkaiden ryhmien (313 kappaletta, n. 23 prosenttia), suorittavan tason (310 kappaletta, n. 22,8 prosenttia) ja tavallisten kansalaisten (307 kappaletta, n. 22,6 prosenttia) määrät ovat hyvin lähellä toisiaan. Virallislähteiden määrä on vähän yli sata kappaletta enemmän (429 kappaletta, n. 31,6 prosenttia). Kaiken kaikkiaan Keskipohjanmaan julkinen tila siis jakautuu melko tasaisesti näiden neljän päälähderyhmän välillä.

6.3.4 Sukupuolijakauma

Naisten osuus aineistoni kaikista henkilölähteistä on 401 kappaletta, miehiä puolestaan on käytetty lähteinä 958 kertaa. Naisten osuus kaikista lähteistä on siis noin 29,5 prosenttia ja miesten noin 70,5 prosenttia. Kuvioksi havainnollistettuna nais- ja mieslähteiden määrät suhteessa toisiinsa ja lähteiden kokonaismäärään näyttää tältä:

KUVIO 4. Naispuolisten henkilölähteiden ja miespuolisten henkilölähteiden osuudet kaikista henkilölähteistä.

Laillistetut lähteet -luokan valtaryhmässä 313 lähteestä naispuolisia on 58 kappaletta eli noin 18,5 prosenttia. Virallislähteiden ryhmän 739 lähteestä naisia on 195 eli noin 26 prosenttia. Tavallisen kansalaisten luokassa (kokonaisluku 307 kappaletta), naisia on 148. Eniten naisia on siis haastateltu tavallisen kansalaisen roolissa, sillä tavallisista kansalaisista naisia on lähes puolet, noin 48 prosenttia.

Yksittäisistä alaryhmistä naisten lukumäärä on suurimmillaan kunnan/valtion suorittavan tason terveys- ja sosiaalitoimen alaryhmässä, jonka 35 lähteestä 27 kappaletta on naispuolisia. Vähäisin naisten määrä on vallakkaiden lähderyhmien elinkeinoelämä-alaryhmässä, jossa naisia on ainoastaan yksi kappaletta. Virallislähteiden kunnan/valtion hallinnon tason ryhmässä naisten määrä on myöskin vähäinen: 243 lähteestä naisia 41 kappaletta.

6.4 Yksittäisten lähderyhmien suuruusjärjestys

Kun laillistettujen lähteiden yksittäisiä alaryhmiä tarkastellaan suhteessa tavallisiin kansalaisiin ja suorittavaan tasoon, suurimmaksi ryhmäksi nousee suorittava taso, 310 kappaletta ja noin 22,8 prosenttia kaikista lähteistä. Seuraavaksi suurin on tavallisten kansalaisten ryhmä, 307 kappaletta, noin 22,6 prosenttia kaikista lähteistä. Kolmanneksi suurin yksittäinen lähderyhmä ovat valtion hallinnoivat virkamiehet.

Mielestäni tavallisia kansalaisia ja suorittavaa tasoa voi tarkastella yksittäisinä lähderyhminä ja vertailla laillistettujen lähteiden alaryhmiin. Perustelen tätä sillä, että tavallisten kansalaisten ja suorittavan tason henkilölähteiden statukset ovat selkeämmin yhtenäisiä kuin laillistettujen lähteiden alaryhmien statukset. Laillistetuista lähteistä esimerkiksi kunnan/valtion hallinnoiva taso ja elinkeinoelämän johtoporras eroavat selvästi toisistaan tehtäviensä ja edustamansa vallan perusteella. Sen sijaan suorittavan tason henkilölähteitä yhdistää se, että he tekevät työtä mutta eivät ole yhteiskunnallisesti vallakkaassa tai päättävässä tai hallinnoivassa, valmistelevassa tms. virallisessa asemassa. Tavallisia kansalaisia puolestaan yhdistää se, että he eivät edusta mitään virallista/vallakasta ryhmää tai instituutiota vaan kukin edustaa itseään.

Ryhmiin suuruusjärjestys näkyy taulukosta 6. Taulukossa olen maininnut lähderyhmän statuksen, kokonaislukumäärän ja prosentuaalinen osuuden kaikista lähteistä.

TAULUKKO 6. Eri henkilölähderyhmien laajuudet ja prosentuaaliset osuudet.

Luokka/ryhmä/alaryhmä	Status	Laajuus	% kaikista (noin)
1. Suorittava taso	Suorittava taso	310	22,8
2. Tavalliset kansalaiset	Tavalliset kansalaiset	307	22,6
3. Kunnan/valtion hallinnoivat virkamiehet	Virallinen	243	17,8
4. Elinkeinoelämän johtava taso	Virallinen	87	6,4
5. Polittiset toimijat	Vallakas	83	6,1
6. Kansalaisjärjestöt ja -yhdistykset	Virallinen	72	5,3
7. Hallinnollinen valta	Vallakas	62	4,6
8. Tiede	Vallakas	44	3,2
9. Elinkeinoelämän vallakkaat johtajat	Vallakas	40	2,9
10. Työntekijäjärjestöt	Vallakas	39	2,9
11. Kulttuuri	Vallakas	29	2,1
12. Projektien ja tapahtumien järjestäjät	Virallinen	27	2
13. Puoluejärjestöt	Vallakas	11	0,8
14. Joukkotiedotus	Vallakas	4	0,2
15. Työnantajien järjestöt	Vallakas	1	0,07
Yhteensä		1359	100

7 Keskusteleavuudesta Keskipohjanmaan sivuilla

Kuten luvussa 2.1 (Keskusteleavuus journalismissa) otin esiin, journalismissa julkisuustilaan pääsyä voidaan arvioida myös sen mukaan, millaista keskustelua siellä onnistutaan luomaan ja millaisia ääniä dialogiin päästetään mukaan (Heikkilä ja Kunelius 1997). Luostarisen (1994) mukaan erilaisten puhetapojen saaminen samaan julkisuustilaan on journalistisen välineen interdiskursiivista taitoa. Tässä kappaleessa tarkastelen neljän juttuesimerkin, kahden juttuparin, kautta, kuinka Keskipohjanmaa kutsuu erilaisia ryhmiä edustavia henkilölähteitä samaan keskusteluun. Valitsin esimerkeiksi juttuparit, joista toisessa keskusteleavuus mielestäni toteutuu, toisessa ei. Jutut valitsin samalla, kun keräsin aineistostani henkilölähteitä. Juttujen aiheina ovat kevättulvat ja työttömyys.

Juttujen lähiluku ei tuota luotettavaa tulosta Keskipohjanmaan journalismin keskusteleavuudesta, koska juttujen määrä on niin vähäinen. Interdiskursiivisuuden tarkastelun tarkoituksena onkin nostaa tässä tutkimuksessa vuoropuhelun käsite esiin, koska se on julkisuuteen pääsyn kannalta olennainen. Laajempi analyysi olisi jatkotutkimuksen aihe, ja tässä vaiheessa neljän jutun lähiluvun on tarkoitus antaa suuntaviivoja Keskipohjanmaan journalismin keskusteleavuuden laajemmalle analyysille.

7.1 Vuorovaikutteisuutta tulvan tullessa

Tiistaina 18. päivä huhtikuuta Keskipohjanmaan etusivulla on uutinen otsikolla *Tulvavesi nousi Kalajoella* (ks. liite 2). Etusivun juttu on lähinnä tiedotusluontoinen uutinen, jossa kerrotaan, milloin tulva nousi ja kuinka palokunta sai sen hallintaansa sekä kuvaillaan tulvan aiheuttamia vahinkoja. Juttu on etusivun keskellä, mutta ei kuitenkaan ylimmäisenä. Etusivun jutussa asiaa kommentoi työmaapäällikkö Teijo Jaakonaho, joka luokitukseni mukaan edustaa suorittavaa tasoa.

Sisäsivuilla, uutisosastolla, uutista jatketaan otsikolla *Tulvavettä kellareihin*. Käsittelen etusivun ja sisäsivun juttuja yhtenä juttuna, koska ne selkeästi liittyvät toisiinsa. Sisäsivun jutussa teemana on lähinnä vahinkojen kuvailu. Henkilölähteinä on käytetty

Kalajoen palopäällikkö Sakari Viljamaata sekä työmaapäällikkö Teijo Jaakonahoa. 18. päivän tulvavesiuutisessa on siis käytetty henkilölähteinä kahta suorittavan tason lähdeä, jotka ovat huolehtineet tulvan pysäyttamisestä ja korjaustöistä. On kuitenkin huomattava, että molemmat henkilölähteet vastaavat työnjohdosta. Itse tulvan pysäyttäjiä (Jaakonaho ja Viljamaa tuskin kahdestaan ovat raivaustyötä tehneet) ei ole heidän lisäksi ole haastateltu. Ääneen eivät pääse myöskään asukkaat, joiden kellareihin vesi on tulvinut. Keskustelevuus ei yksistään tässä jutussa toteudu, sillä sekä työmaapäällikkö että palopäällikkö edustavat jutussa samaa näkökulmaa.

Tulvauutista jatketaan seuraavana päivänä (19.4.2000), ja tälläkin kertaa uutinen on etusivulla, mielestäni pääjuttuna sivun yläreunassa (ks. liite 3). Esiotsikkona on *Rinnetien asukkaat haluavat eroon jokakeväisestä painajaisestaan* ja pääotsikkona ”*Kalajoki on perattava*”. Kuten otsikotkin kertovat, nyt on tulva-asiassa otettu esiin kansalaisen ja tulva-alueen asukkaan näkökulma. Mielestäni uutisen voi tulkita kuuluvan samaan julkisuustilaan, jossa 18. päivän uutinen on: aihe on sama, jutun paikka (etusivu) on sama ja uutista on jatkettu heti seuraavana päivänä. Maakuntalehden ollessa kyseessä voi pitää melko selvänä, että suuri osa 19. päivän lehden lukijoista on lukenut myös 18. päivän lehden tulva-uutisen, varsinkin kun kummassakin lehdessä tulvajuttu on etusivulla.

19. päivän jutussa henkilölähteinä on käytetty kaivinkoneella jääpadon murtanutta Pentti Juolaa sekä Kalajoen Rinnetiellä asuvia Anna-Maija ja Pekka Himankaa, joille ”tulva on jokakeväinen painajainen”. Nyt näkökulma on siirretty teknisen työn tekijöiltä (joita 18. päivän jutussa edustivat työnjohtajat Jaakonaho ja Viljamaa) tulvasta varsinaisesti kärsiville asukkaille, tavallisille kansalaisille sekä tulvan pysäyttäneelle kaivinkoneen käyttäjälle. Tulkitsen, että tulva-aiheesta uutisoiminen muuttuu 19. päivän jutussa vuorovaikutteisemmaksi. Raivaustöiden tekijöiden lisäksi näkökulma annetaan samassa julkisuustilassa myös asukkaille, jotka edustavat luokituksessani tavallisten kansalaisten kommentoijat/kokijat -alaryhmää. Myös 19. päivän juttua on jatkettu sisäsivuilla (ks. liite 4). Sisäsivuilla jutun esiotsikko on *Rinnetien kohta kaipaa toimenpiteitä* ja pääotsikko *Kalajoen tulva oli yllätys – taas*.

Kun etusivulla asukkaat esittivät vaatimuksen Rinnetien olojen parantamisesta, sisäsivuilla vaatimukseen saa vastata osastopäällikkö Heikki Nikkarikoski Pohjois-

Pohjanmaan ympäristökeskuksesta. Hän myöntää, että ”tulviminen Kalajoen keskustassa oli yllätys” ja mainitsee, että ”ympäristökeskukselta pyydetään lausuntoa tapauksen poikkeuksellisuudesta”. Nikkarikoski edustaa hallinnoivan tason virkamiehistöä, virallista lähdettä, joka pannaan vastuuseen tulviin varautumattomuudesta. Sisäsivuilla on äänessä jälleen myös palopäällikkö Sakari Viljamaa, joka ”kentältä” arvioi, että tulva ei ole vielä loppumassa.

19. päivän tulvajutussa asetelma on siis seuraavanlainen: kansalaiset esittävät vaatimuksen, johon ympäristökeskuksen osastopäällikkö joutuu vastaamaan. Palopäällikkö saa neutraalisti todeta tilanteen. Mielestäni tässä jutussa toimittaja on toteuttanut Heikki Heikkilän (2001) kansalaisjournalistisen vaatimuksen kysymällä: ”Ketä tämä asia koskee?” Hän on oivaltanut, että tulva koskee tavallisia ihmisiä ja että ongelma on jokakeväinen. Lähtökohdaksi jutulle nousevat ihmisen arkinen kokemus ja kansalaislähtöinen kysymys. Jutussa toimittaja esittää kysymyksen, jonka kansalainen on esittänyt ja vaatii vallakkaalta taholta vastausta kansalaisen esittämään kysymykseen.

19. päivän ”*Kalajoki on perattava*” -juttu on rakennettu kansalaislähtöisesti, kansalaisille relevantista aiheesta ja heidän näkökulmastaan. Usein vastaavanlaiset jutut rakennetaan siten, että osastopäällikön sana (”tieto”) on tärkein, ja kansalaisten mielipiteet seuraavat perässä. Tällöin etusivulle olisi nostettu osastopäällikön kommentit, joiden perusteella kansalaiset olisivat saaneet sisäsivuilla kertoa omat mielipiteensä.

Toisaalta 19. päivän juttu on seurausta 18. päivän uutisesta, jossa tyydyttiin lähinnä raportoimaan tilanne raivaajien suulla. Siinä mielessä kansalaisten mielipiteeseen perustuva vaatimus on seurausta tiedosta. Kieltämättä ”*Kalajoki on perattava*” -jutussa kansalaiset puhuvat ”omista kokemuksistaan, nykyisistä tuntemuksistaan ja siitä, mitä tapahtui juuri äsken”, joihin viranomaisen vastaa yleisin tosiasioin (vrt. Heikkilä ja Kunelius 1997). Kansalaiset edustavat tittelittömiä kommentoijia ja kokijoita. Jutussa siis (kansalaisten) mielipide ja (viranomaisen) tiedot on erotettu toisistaan. Mielestäni juttu kuitenkin on rakennettu keskustelun ja mielipiteen pohjalta eli julkinen keskustelu tuottaa tässä tapauksessa tietoa, kuten kansalaisjournalistisen näkemyksen mukaan pitääkin.

Kahdessa tulvauutisessa (joiden voi tulkita olevan samassa julkisuustilassa) on henkilölähteitä kaikista kolmesta luokitteluni pääluokasta: laillistetuista/virallisista lähteistä, suorittavalta tasolta sekä tavallisten kansalaisten tasolta. Arvioisin, että keskustelevuus toteutuu analysoimissani tulvajuttuparissa, erityisesti 19. päivän jutussa. Kuitenkin 18. ja 19. päivän juttuja voidaan pitää juttukokonaisuutena, jossa keskustelevuus kokonaisuudessaan toteutuu eri yhteiskunnan ryhmiä edustavien henkilölähteiden välillä.

7.2 Työttömien huutoon ei vastata

Toisessa juttuparissa aiheena ovat työttömät. Jutut eivät kuitenkaan tulvajuttujen tapaan liity ajallisesti toisiinsa, toinen on julkaistu 23.3. 2000 ja toinen 12.4. 2000. Myös juttujen yksityiskohtaisemmat aiheet poikkeavat toisistaan.

23.3. julkaistun jutun otsikko on *Kalajoen malli saavuttanut huomiota* (ks. liite 5). Jutussa käsitellään työttömille järjestettyjä projekteja ja kursseja sekä niistä saatuja tuloksia ja kokemuksia. Henkilölähteinä on käytetty UKK-instituutin tutkija Olavi Parosta, työttömille tarkoitetun Toimintakunto-projektin vetäjää Timo Punkeria ja Kalajoen työvoimatoimiston johtajaa Tapio Laholaa. He kommentoivat projektien tuloksia. Ensimmäiseksi mainittu edustaa luokituksessani valtaeliittiryhmää ja kaksi viimeksi mainittua virallisia ryhmiä. Kaikki henkilölähteet siis edustavat laillistettuja lähteitä. Itse työttömiä ei ole käytetty henkilölähteinä. Työttömien omat kokemukset ovat esillä jutussa tutkija Parosen kautta. Hän kertoo työttömistä keskiarvoina:

- He olivat olleet työttöminä keskimäärin 1,5 vuotta. Heidän keski-ikänsä on 44 vuotta. Enemmistö oli naisia. 40 prosentilla oli alentunut toimintakyky fyysisten tai psyykkisten vaijojen takia, Paronen selvitti.

Myös toimittaja referoi projektiin osallistuneiden työttömien kokemuksiin:

Kursseilla oli myönteinen vaikutus myös työttömien hyvinvointiin. Noim joka toisen kurssilaisen yleinen vointi, mieliala ja itseluottamus paranivat. Samoin lähes puolet kohotti fyysistä kuntoaan. Liikunta-aktiivisuus lisääntyi kolmasosalla kurssilaisista.

Van Dijk (1991) mukaan vähemmistöjen näkökulma tuodaan uutisissa esiin, mutta usein enemmistöjen tulkinnan kautta. *Kalajoen malli saanut huomiota* -jutussa on mielestäni kyse juuri tällaisesta käytännöstä.

Toinen työttömiä käsittelevä juttu on julkaistu 12.4., ja siinä ovat äänessä ne kuusi työtöntä, jotka myös jäivät aineistoni ainoiksi työttömiksi (ks. liite 6). Jutun esiotsikko on *Työttömät ovat huolissaan tuloeroista ja arvojen kovenemisesta:* ja pääotsikko *”Ihminen lasketaan rahassa”*. Henkilölähteinä ovat työttömät Anneli Kangas, Tarja Puusaari, Vesa ja Petri Polso Jukka-Pekka Hietala sekä Kalevi Winter. Jutussa kerrotaan haastateltavien taustat lyhyesti. Jutun teemana ovat työttömien ajatukset yhteiskunnasta ja työttömän asemasta siinä. Jutun näkökulma, kysymyksenasettelu ja asiat ovat lähtöisin työttömiltä. Virallisia, esimerkiksi hallinnon tason lähteitä tai vallakkaita, esimerkiksi tutkijoita tai poliitikoita ei juttuun ole haastateltu, eli laillistettuja lähteitä ei ole kutsuttu vastaamaan tavallisten kansalaisten, tässä tapauksessa työttömien, huutoon. Esimerkiksi *Kalajoen malli saanut huomiota* -jutussa haastatellut henkilöt olisivat voineet olla kommentoimassa työttömien esiin nostamia asioita.

Työttömiä käsittelevissä kahdessa jutussa keskusteleisuus ei mielestäni toteudu. Kummassakin jutussa olisi ollut mahdollisuus nostaa esiin myös toisen puolen näkökulma samalla tavoin kuin tulvia käsitelleessä 19.4. julkaistussa jutussa, mutta sitä ei ole tehty. *Kalajoen malli saanut huomiota* -jutussa järkevät virallis- ja valtalähteet puhuvat tietävästi työttömistä, jotka eivät ole päässeet asiaa edes kommentoimaan saati sitten esittämään aiheesta kysymyksiä. *”Ihminen lasketaan rahassa”* -jutussa ovat äänessä työttömät mielipiteineen, mutta heidän esittämilleen kysymyksille ei vaadita vastauksia virallis- ja valtatahoilta.

Työttömyysjutut eivät myöskään mielestäni toimi jatkojuttuina toisilleen kahden peräkkäisinä päivinä julkaistun tulvajutun tapaan. Jutut ja niissä käytetyt henkilölähteet eivät keskustele keskenään samassa julkisuustilassa koska niiden julkaisupäivillä on väliä noin kolme viikkoa. Kumpaakaan juttua ei myöskään ole jatkettu tai pohjustettu edellisten päivien lehdissä. Lisäksi vaikka kummatkin jutut käsittelevät työttömiä, niiden aihepiirit poikkeavat toisistaan. *Kalajoen malli* -jutussa aiheena ovat tietyt työttömille suunnatut projektit, kun taas *Ihminen lasketaan rahassa* -jutussa aihepiirinä ovat työttömien ajatukset yhteiskunnasta.

Jotta työttömyysjuttuihin olisi saatu keskustelevuutta, samaan julkisuustilaan olisi pitänyt kutsua myös toinen puoli samalla tavoin kuin tulvavesijuttuparissa. Tulvajuttuparissa (tarkemmin jälkimmäisessä, 19.4. julkaistussa), toinen puoli (ympäristökeskuksen osastopäällikkö) on kutsuttu vastaamaan toisen puolen (tulvasta joka kevät kärsivät asukkaat) kysymyksiin.

Työttömyysjutut jäivät Pietilän ja Sondermannin (1994) käsitettä lainaten 50-prosenttisiksi. Lehti kyllä toteaa asiat, mutta ei kutsu toista puolta keskusteluun. Erityisesti *Ihminen lasketaan rahassa* -jutussa olisi ollut mahdollisuus esittää kansalaislähtöiset kysymykset viralliselle taholle. *Kalajoen malli* -juttuun toimittajan olisi ollut suorastaan velvollisuus kutsua mukaan jutun aiheena olevat työttömät puhumaan itse omista asioistaan.

7 Tutkimustulosten tarkastelu

Tutkimukseni tavoitteena oli osoittaa, kuinka Keskipohjanmaan tarjoama julkinen tila jakautuu yhteiskunnan eri ryhmien välillä. Tutkimusmenetelmäni oli näkyvien, jutussa nimellään ja/tai tittelillään puhuvien henkilölähteiden laskeminen ja luokittelu. Luokittelin 822 jutun henkilölähteet kolmeen pääluokkaan, jotka ovat laillistetut lähteet (alaryhminään viralliset lähteet ja vallakkaat lähteet), suorittava taso ja tavalliset kansalaiset. Laillistettujen lähteiden määrä kaikista 1359 lähteestä on 742 kappaletta eli noin 54,6 prosenttia. Suorittavan tason lähteitä on 310 kappaletta ja tavallisia kansalaisia 307 kappaletta. Suorittavan tason ja tavallisten kansalaisten luokkien osuus on kummankin siis alle neljäsosa. Lähteistä 70,5 prosenttia on miehiä ja 29,5 prosenttia naisia.

Kolmen pääluokan tarkastelusta voi tehdä johtopäätöksen, jonka mukaan laillistetut miespuoliset lähteet hallitsevat Keskipohjanmaan julkisuustilaa. Hypoteesini pitää tältä osin siis paikkansa. Laajasti ottaen tutkimustulokseni ovat samansuuntaisia kuin aiempien yhteiskunnallisesti suuntautuneiden journalistisia lähteitä kartoittaneiden tutkimusten tulokset. Heikkilän (2001) kartoituksissa Suomen Tietotoimiston ja Helsingin Sanomien lähdekäytännöt ovat laillistettuja lähteitä suosivia, ja myös Pietilän ja Sondermannin (1992) tutkimus Helsingin Sanomien lähteistä tuotti samansuuntaisen tuloksen. Keskipohjanmaan henkilölähteistä naisten osuus, noin 30 prosenttia, on hiukan suurempi kuin tutkimusten mukaan yleensä teollisuusmaissa. Kivikurun (1997, 2001) mukaan naisten osuus journalismin haastattelemista tietolähteistä on teollisuusmaissa 15 ja 20 prosentin välillä.

Laajasti ottaen hypoteesini siis pitää paikkansa, mutta tutkimustulosten yksityiskohtaisemman arvioinnin myötä hypoteesi horjahtelee. On syytä tarkastella myös yläluokista eriytyvien pienempien alaryhmien suuruusjärjestystä. En ole valmis arvioimaan yhteiskunnallisen journalismikritiikin silmin Keskipohjanmaan lähdekäytäntöä, ennen kuin olen tarkastellut lähderyhmiä sisäistä eriytymistä hieman tarkemmin.

Laillistettuja lähteitä voi tarkastella myös kahtena erillisenä ryhmänä, vallakkaina ja virallisina. Vallakkaan ryhmän osuus on 313 kappaletta kaikista lähteistä ja virallisten 429 kappaletta. Suorittavan tason osuus 310 kappaletta ja tavallisten kansalaisten osuus 307 kappaletta kaikista lähteistä. Vallakkaiden henkilölähteiden, suorittavan tason ja tavallisten kansalaisten osuus on kunkin noin 23 prosenttia kaikista lähteistä. Viralliset lähteet ovat suurin ryhmä, ja niiden osuus on hiukan yli 30 prosenttia kaikista lähteistä.

Ainakaan valtaeliittien ääni ei määrällisesti katu korkeimmalla Keskipohjanmaan sivuilla. Tämän tuloksen perusteella en Keskipohjanmaan osalta ole valmis vahvistamaan aiempien tutkimustulosten johtopäätöstä, jonka mukaan vallakkaat eliittilähteet olisivat journalismin etuoikeutettuja kanta-asiakkaita.

Keskipohjanmaan osalta vaikuttaakin siltä, että vallakkaita lähteitä suosituimpia ja ylipäättään suosituimpia ovat virallislähteet. Syynä virallislähteiden valtalähteitä suurempaan osuuteen voi olla, että tutkimusten mukaan viranhaltijat kontrolloivat sitä, mitkä asiat nousevat valmistelun ja päätöksenteon kohteeksi (Ruostetsaari 309). Ehkä tästä syystä Keskipohjanmaan toimittajat tuntuvat kääntyvän mielellään virallisten lähteiden ja erityisesti virkamieskoneiston (yhteensä 243 kappaletta kaikista lähteistä) puoleen. Vaikka virallisten lähteiden ryhmä on erilläänkin tarkasteltuna selvästi suurin neljästä pääryhmästä, sekään ei ylivoimaisesti dominoi Keskipohjanmaan julkisuustilaa.

Vaikka kolmesta pääluokasta (laillistetut, suorittava, tavalliset) laillistettujen luokka on selvästi suurin, yksittäisten lähderyhmiä suuruusjärjestykseltä tarkasteltaessa kaksi suurinta yksittäistä lähderyhmiä ovat suorittavan tason lähteet ja tavalliset kansalaiset.

Tavallisten kansalaisten osuus Keskipohjanmaan julkisuustilassa vaikuttaakin olevan suurempi kuin tavallisten kansalaisten osuus Helsingin Sanomien ja Suomen Tietotoimiston tarjoamissa julkisuustiloissa, kun vertailukohdaksi otetaan Heikkilän (2001) ja Pietilän ja Sondermannin (1994) kartoitukset. Vertailua ei voi tehdä täysin luotettavasti, koska Heikkilän aineisto on määrällisesti paljon omaani laajempi ja aihepiiriltään rajatumpi (mukana on vain Euroopan Unionia koskeva uutisointi). Pietilän ja Sondermannin kohdalla vertailua ei täysin luotettavasti voi myöskään tehdä, koska heidän tutkimuksensa aineistona on vain yksi Helsingin Sanomat, joten aineisto on

omaani pienempi. Lisäksi niin Heikkilän kuin Pietilän ja Sondermanninkin luokittelusysteemit poikkeavat omastani.

Selvää kuitenkin sekä Heikkilän että Pietilän ja Sondermannin kartoituksissa on, että STT:n ja HS:n uutisjournalistisissa julkisuustiloissa tavallinen kansalainen jää vähemmistöksi. Heikkilän kartoituksen mukaan STT:n jutuissa kansalaisten osuus on kymmenestä toimijaryhmästä vähäisin. HS:ssa kansalaisten osuus on Heikkilän kartoituksen mukaan toimijaryhmistä viidenneksi suurin, mutta syynä on se, että aineistossa ovat mukana myös yleisönosastokirjoitukset, joissa suurin osa kansalais-toimijoista on. Omassa aineistossani yleisönosastokirjoituksia ei ole mukana, vaan kaikki henkilölähteet on poimittu uutisjutuista.

Aineistossanihan tavallisten kansalaisten määrä on lähes tasavertainen virallisten ja vallakkaiden lähteiden kanssa. Kansalaislähteiden osuus on siis ilmeisesti suurempi Keskipohjanmaan kuin Suomen Tietotoimiston ja Helsingin Sanomien uutisjutuissa. Tämän tuloksen perusteella voisi varovaisesti päätellä, että kansalaisten näkyvyys ja näkymättömyys liittyvät valtakunnallisen ja maakunnallisen tiedotusvälineen erilaisiin käytäntöihin. STT on valtakunnallinen tiedotusväline. Myös Helsingin Sanomia pidetään yleisesti valtakunnallisena tiedotusvälineenä. Sen sijaan Keskipohjanmaa on selkeästi maakuntalehti eli vain tietyn alueen lehti. Ehkä kysymys on siitä, että maakuntalehdessä on alhaisempi kynnyksen haastatella tavallista kansalaista.

Tavallisten kansalaisten osuus aineistostani on lähes samansuuruinen kuin vallakkaiden lähteiden ja vain vähän pienempi kuin virallislähteiden. Tällä perusteella myös tavallisten kansalaisten mahdollisuus osallistua lehden tarjoamassa julkisuustilassa käytävään keskusteluun on määrällisesti tarkasteltuna suunnilleen yhtä suuri kuin edellä mainituilla ryhmillä. Tämän johtopäätöksen voi tehdä, tarkastellaanpa tuloksia kolmen pääluokan tai yksittäisten lähderyhmien tasolla.

Yhteiskunnallisen journalismikritiikin valossa voi siis todeta, että Keskipohjanmaa tarjoaa julkisuustilaansa kansalaiselle ehkä aktiivisemmin kuin valtakunnalliset tiedotusvälineet. Tavallisen kansalaisen asemaa Keskipohjanmaan julkisuustilassa vahvistaa myös se seikka, että Keskipohjanmaan toimittajat kääntyvät useammin tavallisen kansalaisen kuin kansan edustajaksi valitun henkilön puoleen. Varsinaiset

kansanedustajat ovat aineistossani marginaalinen ryhmä (17 kappaletta) verrattuna tavallisten kansalaisten eli karkeasti tulkiten ”edustettavien” määrään (307 kappaletta). Vaikka vertailuun otettaisiin mukaan myös kunnalliset vaaleilla valitut edustajat eli valtuustojen jäsenet, kansalaisten osuus on kuitenkin poliittisia edustuksellisia koneistoja suurempi. Kunnallispoliitikkojen ja kansanedustajien määrä on yhteensä 77 kappaletta, tavallisten kansalaisten siis 307 kappaletta.

Myös puoluepoliittisten etujärjestöjen osuus jäi muiden poliittisten toimijoiden tapaan omassa aineistossani pieneksi. Puolueiden näkyvyyden suhteen tutkimustulokseni poikkeaa sekä Heikkilän että Pietilän ja Sondermannin tutkimustuloksista, joiden mukaan puolueet ovat yksi suurimmista Helsingin Sanomien ja Suomen Tietotoimiston toimijoista.

Yksi ilmeinen syy valtakunnallisten poliittisten toimijoiden vähyyteen aineistossani on se, että Keskipohjanmaan poliittinen uutisointi on pitkälti Suomen Tietotoimiston varassa ja aineistooni kuuluvat vain Keskipohjanmaan toimittajien kirjoittamat jutut. Jaana Hujasen (2000, 27) mukaan STT tuottaa maakuntalehdistölle valtakunnallista yleisuutisaineistoa ja politiikan uutisia ja toimii näin maakuntalehdille pääkaupungin toimituksena, jolloin työnjaollisesti STT hoitaa usein kotimaan uutistuotannon ja maakuntalehden toimitus maakuntaan liittyvän uutisoinnin. Hujanen kuitenkin arvelee, että ”on ... vaikea ajatella, että jonkin aiheen käsittely olisi maakuntalehdistössä vain STT:n aineiston varassa” (mts. 26). Oman tutkimukseni aineiston tarkastelu osoittaa, että ainakin Keskipohjanmaa-lehdessä valtakunnallinen politiikka, presidentinvaaleja myöten, on jätetty lähestulkoon kokonaan STT:n hoitoon.

Keskipohjanmaan omat toimittajat eivät vaikuta innokkailta käyttämään valtakunnallisia eivätkä suuressa määrin kunnallisiakaan poliitikkoja lähteinä. Poliittisten toimijoiden vähyys on silmiinpistävä, koska aineistoni on keväältä 2000, jolloin Suomessa käytiin presidentinvaalit. Esimerkiksi presidenttiehdokkaista Esko Aho sattui Keskipohjanmaan oman toimittajan haastattelemana otokseeni vain kerran. Muita presidenttiehdokkaita aineistooni ei presidentinvaalien ajalta kertynyt eikä myöskään juurikaan muita poliitikkoja. Sen sijaan vaalivalvojisissa oli haastateltu peräti 16 äänestäjää, mikä jälleen tukee arviotani Keskipohjanmaan toimittajien melko aktiivisesta kansalaisten puoleen kääntymisestä. Kysymyksessä on myös valtakunnallisen uutisaiheen

paikallistaminen, mikä Hujasen (2000, 27) mukaan tulee usein maakuntalehden tehtäväksi.

Keskipohjanmaan vanhojen poliittisten siteiden ja melko tuoreen sitoutumattomuusjulistuksen valossa voi arvailla, yrittääkö Keskipohjanmaa päästä poliittisesta leimastaan välttämällä omilla jutuissaan poliitikkojen kommentteja.

Laajempi syy poliitikkojen vähyyteen lehdessä voi olla yleisesti vähentynyt luottamus edustukselliseen valtaan. Tutkimusten mukaan kansalaiset eivät enää luota eduskuntaan eivätkä usko, että eduskunnalla on vaikutusvaltaa (Ruostetsaari 1992, 302 - 303). Kansalaisten luottamusta yhteiskunnan eri instituutioihin mitanneen tutkimuksen (Suomen Gallup 1981, 1996, teoksessa Suhonen 1997, 239) mukaan kansalaisten luottamus eduskuntaan on laskenut huomattavasti 15 vuodessa. Vuonna 1986 67 prosenttia kansalaisista ilmoitti luottavansa eduskuntaan, vuonna 1992 luku oli enää 31 prosenttia (Ruostetsaari 303). Myös Ruostetsaaren mukaan 1970-luvulta 1990-luvulle tultaessa kansalaisten usko poliittisen päätöksentekokoneiston ja edustuksellisen demokratian vaikutusvaltaan on romahtanut. Tämä johtuu Ruostetsaaren mukaan siitä, että kun 1970-luvulla vallan katsottiin olevan poliittisilla instituutioilla, nykyään sen katsotaan olevan talouselämällä ja joukkotiedotusvälineillä. (Ruostetsaari 1992, 230.)

Aineistossani myös työmarkkinajärjestöjen osuus jäi melko pieneksi. Työntekijöiden etujärjestöjen edustajien määrä on kaikista henkilölähteistä 40 kappaletta eli 2,9 prosenttia, työnantajajärjestöjen edustajien määrä jäi yhteen kappaleeseen eli 0,07 prosenttiin. Myöskään Heikkilän (2001) tutkimuksessa etujärjestöt eivät luokituksen kärkipäässä: sekä Suomen Tietotoimiston että Helsingin Sanomien jutuissa etujärjestöt olivat vasta kuudenneksi suurin toimijaryhmä. Osaselitys ammatillisten etujärjestöjen pieneen määrään aineistossani voi olla siinä, että Suomen Gallupin mittauksen mukaan myös luottamus ammattiyhdistyksiin on vuodesta 1981 vuoteen 1996 laskenut selvästi samalla tavoin kuin muihinkin edustuksellisiin instituutioihin (Suhonen 1997, 239). Saman mittauksen mukaan myös luottamus poliittisiin järjestöihin on laskenut siinä missä luottamus muuhunkin politiikkaan, mikä selittänee osaltaan puoluejärjestöjen vähyyden omassa aineistossani.

Mahdollisesti kansalaisten vähentynyt luottamus edustukselliseen demokratiaan on vähentänyt myös Keskipohjanmaan toimittajien kiinnostusta poliittisiin henkilölähteisiin. Jos Keskipohjanmaan toimittajien haluttomuus haastatella poliitikkoja johtuu kansan yleisestä mielipiteestä, voidaan ajatella, että KP:n toimittajat seuraavat kansan ääntä, eivät poliitikkojen.

Olen tulkinnut, että suorittava taso on lähempänä tavallisia kansalaisia kuin laillistettuja lähteitä, koska suorittavan tason toimijoilla kuten tavallisilla kansalaisillakaan ei ole hallinnointi-, valmistelu- tai päätösvaltaa yhteiskunnallisissa asioissa. Tämän tulkinnan myötä voin jälleen hakea vahvistusta päätelmälle, jonka mukaan Keskipohjanmaa osaa taipua kansalaisen puoleen. Työntekijöiden määrä on nimittäin lähdeluokituksessani selvästi suurempi kuin työntekijöitä edustavien etujärjestöjen määrä. Eri ammattiryhmien etujärjestöjen sijaan Keskipohjanmaan toimittajat ovat kääntyneet useammin suoraan työntekijöiden (valtion ja kunnan sekä elinkeinoelämän suorittava taso) puoleen. Suorittavan tason lähteitä eli työntekijöitä aineistossani on yhteensä 318, kun ammatillisten etujärjestöjen määrä jää 40:een.

Suorittavan tason henkilölähteiden määrän vertaaminen Heikkilän (2001) sekä Pietilän ja Sondermannin (1994) tutkimuksiin jää tekemättä. Heikkilän tutkimustuloksissa STT:n ja HS:n uutisjuttujen toimijoista ei ole erikseen luokiteltu suorittavaa tasoa. Pietilän ja Sondermannin aineistossa suorittava taso on jaoteltu niin toisella tavalla kuin omassani, että vertailu on vaikeaa.

Tutkimustulokseni tukevat Ruostetsaaren esiin nostamaa ajatusta siitä, että vallan katsotaan siirtyneen politiikasta talouselämälle. Elinkeinoelämän valtaa edustavia lähteitä ja elinkeinoelämän johtavan tason lähteitä on aineistossani 127 kappaletta, mikä on yli neljäkymmentä kappaletta enemmän kuin poliitikkojen kokonaismäärä.

Arvioin, että Keskipohjanmaan toimittajat tuntuvat kääntyvän mielellään virallisten lähteiden, ja erityisesti hallinnoivan virkamieskoneiston (yhteensä 243 kappaletta, 17,8 prosenttia kaikista lähteistä) puoleen, koska virkamieskoneisto päättää pitkälti, mitkä asiat nousevat valmistelun ja päätöksenteon kohteeksi. Voi olla, että toimittajat luottavat virkamiesten asiantuntemukseen enemmän kuin esimerkiksi poliitikkojen. Sama selitys lienee jossain määrin pätevä myös tieteen edustajien määrää tarkasteltaessa. Tieteen

edustajien kokonaismäärä ei ole suuri (44, 3,2 prosenttia kaikista) mutta on kuitenkin huomattavasti laajempi kuin esimerkiksi valtakunnallisten poliitikkojen lukumäärä. Tästäkin voi päätellä, että asiantuntijavaltaan luotetaan.

Ainakin tieteeseen luotetaan Keskipohjanmaan sivuilla enemmän kuin perinteisiin arvoihin, uskontoon ja isänmaahan, joihin Keskipohjanmaan toimittajilla ei selvästikään ole kiinnostusta. Kirkon edustajien vähyteen syynä voi olla se, että yhteisöllinen, perinteisen luterilainen uskonnollisuus ei enää kiinnosta kansalaisia siinä määrin kuin ennen. Suomalaisten uskonnollisuutta käsittelevän tutkimuksen mukaan suomalaisten yhteisöllisessä uskonnollisuudessa on meneillään muutos, jonka seurauksena ihmiset siirtyvät luterilaisesta kirkosta pääasiassa siviilirekisteriin. Samaan aikaan ovat kasvaneet myös pienet uskontokunnat. (Sihvo 1997, 52.) Sihvo (mts.) päätteleeekin, että luterilaisen kirkon jäsenet eivät enää koe saavansa verorahoilleen vastinetta, ja jättävät siksi kirkon. Tämä saattaa heijastua myös toimittajien lähdevalintoihin.

Kansalaisten luottamusta instituutioihin mitanneen tutkimuksen mukaan (Suomen Gallup 1981, 1996, Suhosen 1997, 239 mukaan) puolustusvoimat sen sijaan ovat viidessätoista vuodessa lisänneet luotettavuuttaan. Mittauksen mukaan kirkko ja puolustusvoimat eivät koekaan samanlaista luottamuspulaa kansalaisten taholta kuin demokratian perusinstituutiot. Luottamuspulasta ei ehkä olekaan kysymys, mutta armeijalla ei Suomessa ole suurta osuutta valtaeliittien joukossa (Ruostetsaari 1992), ja siksi puolustusvoimien edustajilta ei ehkä toimittajien mielestä ole syytä pyytää kommenttia kuin sellaisissa asioissa, jotka suoraan liittyvät puolustusvoimien toimintaan. Voi hyvinkin olla, että syyskuussa 2001 tapahtuneen New Yorkin terroristiskun jälkeen puolustusvoimain edustajat ovat kommentoineet Keskipohjanmaan toimittajien jutuissa yhtä tiuhaan kuin muissakin tiedotusvälineissä.

Yhteiskunnallisen journalismikritiikin ja aiempien tutkimustulosten valossa voi siis todeta, että Keskipohjanmaa tarjoaa julkisuustilaansa melko tasapuolisesti tässä tutkimuksessa tarkastelussa olleille eri ryhmille. Tavalliselle kansalaiselle Keskipohjanmaa antaa ehkä aktiivisemmin tilaisuuden puhua kuin valtakunnalliset joukkoviestimet, Helsingin Sanomat ja Suomen Tietotoimisto (verrattuna Heikkilän sekä Pietilän ja Sondermannin tutkimusten tuloksiin). Keskipohjanmaa-lehden siis voi

arvioida melko monimuotoiseksi tiedotusvälineeksi, joka ei ainakaan polje demokratian edellytystä – jokaisen ryhmän tasapuolista pääsyä julkisuuden areenalle.

Kansalaisen ääni ei ole myöskään edustuksellisten koneistojen varassa, joten Heikki Heikkilän väitöskirjassaan (2001) kritisoima edustuksellinen logiikka ei määrällisen tuloksen perusteella vaikuttaisi olevan hallitseva Keskipohjanmaan journalistisessa käytännössä. Ei siis vaikuta siltä, että Keskipohjanmaassa luotettaisiin edustuksellisiin koneistoihin siinä määrin, että kansan intressit välittymistä edustajien kautta pidettäisiin tärkeänä. Tutkimustuloksen perusteella voi päätellä, että tärkeämpi on itse kansan ääni.

Tutkimukseni lähtökohta on, että journalismi tuottaa ja uusintaa ympäröivää yhteiskuntaa, ja maakuntalehdillä on keskeinen rooli maakuntien rakentumisessa Keskipohjanmaan sivuille rakentuvassa yhteiskunnassa vaikuttavat määrällisesti melko tasapuolisesti kaikki tarkastelemani neljä pääryhmää: vallakkaat, viralliset, suorittava taso ja tavalliset kansalaiset.

Kansalaisen näkyvyys vaikuttaa siis yhtä hyvältä kuin muidenkin analysoimieni ryhmien näkyvyys Keskipohjanmaan sivuilla. Lisäksi kansalaisten näkyvyys vaikuttaa suuremmalta (Heikkilän sekä Pietilän ja Sondermannin tutkimuksiin verrattuna) Keskipohjanmaassa kuin valtakunnallisissa tiedotusvälineissä. Määrällisen tutkimustuloksen perusteella ei kuitenkaan ole syytä nostaa varauksetonta hurraahuutoa kansalaisten osallisuudelle Keskipohjanmaan tarjoamassa journalistisessa julkisuustilassa.

On vielä painotettava naisten vähäistä määrää verrattuna mieslähteiden määrään. Toisaalta naispuolisten henkilölähteiden määrä on kuitenkin muutamaa prosenttiyksikköä korkeampi kuin medioissa maailmanlaajuisesti keskimäärin. On myös huomattava, että työttömät ja maahanmuuttajat ovat aineistossani marginaalisia ryhmiä ja sairaita tai vammautuneita näkyä lehden sivuilla vieläkin vähemmän. Todellisten vähemmistöjen ääni ja heille relevantit aiheet eivät siis välttämättä välity Keskipohjanmaan sivuilta, vaikka kansalaisille periaatteessa julkisuustilaa onkin tarjottu. Esimerkiksi lähilukemassani, 23.3. 2001 julkaistussa *Kalajoen malli* -jutussa työttömille relevantit asiat välittyvät virallisten ja vallakkaiden henkilölähteiden kautta. Toisaalta 12.4. 2001 julkaistussa *Ihminen lasketaan rahassa* -jutussa työttömät pääsevät

itse ääneen puhumaan heille tärkeistä asioista. On kuitenkin muistettava, että yhdessäkään toisessa aineistooni kuuluvassa jutussa työttömiä ei ole käytetty henkilölähteinä.

Jatkotutkimuksessa olisi ensinnäkin tärkeää kysyä, **millaisista asioista** tavalliset kansalaiset pääsevät puhumaan Keskipohjanmaan sivuilla. Puhuvatko kansalaiset laskiais- ja tulvatunnelmistaan, kun isokenkäiset saavat pohtia yhteiskunnallisesti ”tärkeitä” asioista? Onko Keskipohjanmaan journalismin kysymyksenasettelu lähtöisin kansalaisille relevanteista ongelmista ja asioista, vai toimivatko kansalaiset vain kommentoijina asioihin, joista poliitikot ja hallinnoijat ovat jo päättäneet? Jotain voi päätellä siitä, että aineistossani tavallisten kansalaisten ryhmässä kommentoijien ja kokijoiden alaryhmä on alaryhmistä suurin, 98 kappaletta. Tämän perusteella kansalaiset siis otetaan mieluiten kommentoijiksi ja kokemusten kertojiksi sellaisissa asioissa, jotka ovat jo tapahtuneet. Heikkilän ja Kuneliuksen (1997) mukaanhan viranomaiset puhuvat ”yleisistä tosiasioista, trendeistä ja tulevaisuuden suunnitelmista” ja kansalaiset ”omista kokemuksistaan, nykyisistä tuntemuksistaan ja siitä, mitä tapahtui juuri äsken”. Kommentoijiahan ovat lähilukemani ”*Kalajoki on perattava*” -jutun kansalaisetkin, vaikka pääsevätkin itse asettamaan kysymyksen ja näkökulman jutulle.

Alueellisuuden rakentumista maakuntalehdissä väitöskirjassaan tutkineen Jaana Hujasen (2000) havainto viittaa siihen, että kansalaiset jäävät journalistisissa julkisuustiloissa sivustaseuraajiksi. Useita maakuntalehtiä, myös Keskipohjanmaata, tarkastelleen Hujasen tutkimuksen mukaan maakuntalehtien maakunnallisissa jutuissa näkökulma on päättäjien ja kansalainen suljetaan seuraamaan asioita ulkopuolelta. Hujanen on havainnut, että maakunnallinen journalismi tuodaan maakuntalehdissä esiin ylhäältä käsin (mts. 247). Jutuissa asioita tarkastellaan hallinnollisesta ja poliittisesta, virallisten toimijoiden ja instituutioiden näkökulmasta jalkautumatta kadulle kansan ajatusten pariin. Hujanen arvioi, että maakuntajournalismin käytänteissä valta paikantuu alueellisille instituutioille, virkamiehille ja poliitikoille. Näin ollen maakuntajournalismissa kansalaiselle ei rakennu osallistuvan kansalaisen identiteettiä vaan vallankäytön kohteeksi joutuvan sivullisen. Hujasen johtopäätös on, että vaikka alueellisuus tulee esiin merkityksellisinä kysymyksinä, se ei välity kansalaisten kautta eikä heidän omana asianaan. Kansalaisen tehtävä ei ole osallistua julkiseen keskusteluun vaan ennemminkin lukea lehdestä, millaisia seurauksia päättäjien

toiminnalla on. Maakuntalehdet tarjoavat palstatilaa virkamiehille, asiantuntijoille ja poliitikoille; sen sijaan ihmiset, joilla ei ole julkisen aseman kautta asiantuntijuutta ja uskottavuutta, puhuvat harvoin päivän tärkeimmissä uutisissa. Hujasen mukaan maakuntalehdistön pitäisikin pyrkiä vahvistamaan keskustelevuutta ja sosiaalista puhetta ennemminkin kuin vain välittämään asiantuntijoiden puhetta. (mts. 245 - 252.) Hujasen päätelmät kansalaisen asemasta maakuntajournalismissa ovat siis samansuuntaisia kuin Heikki Heikkilän väitöskirjassaan (2001) tekemät päätelmät kansalaisesta suomalaisessa 1990-luvun journalismissa.

Kansalaisjournalismin ja yhteisöllisyyden näkökulmia hyödyntäen Hujanen ehdottaa kansalaisen näkökulman vahvistamista maakuntajournalismissa, sillä ”väitetäänhän asioiden kytkeytyvän toisiinsa arjen asiantuntijoiden ajattelussa enemmän kuin tietoeksperttien, jotka herkemmin rajaavat ja pilkkovat” (mts. 254). Kansalaisen näkökulma on esillä Kalajoki on perattava -jutussa, mutta esiintyykö sitä Keskipohjanmaassa laajemmin?

Toinen aihe, jonka jatkotutkimuksessa voisi ottaa tarkempaa käsittelyyn, on Keskipohjanmaan sivuilla tapahtuvan **dialogin arvioiminen** eli Keskipohjanmaan interdiskursiivinen taito. Keskustelevuuden arvioimiseksi aineistolta voisi tivata tarkemmin, pannaanko eri yhteiskunnallisia ryhmiä edustavat lähteet, esimerkiksi tavalliset kansalaiset ja isokenkäiset, kohtaamaan toisiaan jutuissa vai onko kullekin ryhmälle määritelty tiukasti oma paikkansa julkisuudessa. Heikkilän ja Kuneliuksen vertauksen (1997) mukaanhan journalismi kerää erilaisia toimijoita julkisuustilaansa mutta toimii kuin elitistisen ravintolan ovimies: järkevät isokenkäiset saavat aitiopaikat asiallisten asioiden puhumiseen, ja nurkkapöytiin ohjataan tavalliset kansalaiset purnaamaan. Neljän jutun analyysini antaa jatkotutkimukselle suuntaviivoja, vaikkei riitäkään Keskipohjanmaan journalismin keskustelevuuden arvioimiseen laajemmin.

Kolmanneksi jatkotutkimuksessa olisi mahdollista myös kysyä, **millaisissa rooleissa** eri ryhmien edustajat puhuvat. Esimerkiksi ikääntyneiden roolit aineistossani ovat karkeasti ottaen kahdenlaisia. Ikääntyneiden luokassa on mukana **super- ja sankarivanhuksia**. **Supervanhukset** harrastavat vesijumppaa, kuntoilua tai kuntosalia eli näyttäytyvät lukijoille dynaamisina. Supervanhukseksi voitaneen lukea myös Arvi Ruuttunen, joka on julkaissut virrenveisuun soololevyn.

Yhteistä supervanhuksille on, että heidät esitellään yleisölle aktiivisina yhteiskunnan jäseninä toimissa, jotka on yleensä mielletty nuorille kuuluviksi. Toisaalta äänessä ovat **sankarivanhukset** eli sotaveteraanit, lotat ja sodassa evakkoon joutuneet. Vaikuttaa siltä, että ikääntynyt ihminen ei pääse julkisuuteen, ellei hän ole joko tehopakkaus ja sotasankari. Aineistossani yhteiskunnan ikääntyneet eivät nouse esiin viisaina, elämää tuntevina vanhuksina.

Toisaalta aktiivisten ikääntyneiden esiintuominen on positiivista: ainakaan ikääntyneitä ei esitetä passiivisina ja heikkoina. Heikkoja ja kärsiviä vanhuksia ei Keskipohjanmaan sivuilla todellakaan näkynyt. Yksi aineistoni jutuista (toukokuulta) käsitteli keväällä 2000 valtakunnallisestikin puhuttanutta vanhainkotien hoidon tasoa, mutta kyseisessä jutussa ääneen päästettiin ainoastaan hoitohenkilökunta.

Ainutlaatuisena ilmiönä aineistoni ikääntyneiden joukossa voi pitää Tyne Koskelaa, 96, jonka rakkaudesta suomen kieleen on tehty juttu helmikuussa. Kyseisessä jutussa ikääntynyt näyttäytyy viisaana, pohdiskelevana vanhuksena, joka jakaa iän tuomaa elämänviisauttaan julkisesti. Tätä ikääntyneen tehtävää ei yhteiskunnassamme eikä myöskään Keskipohjanmaan sivuilla liiemmin korosteta.

Neljänneksi olisi mahdollista pohtia tarkemmin myös **eri ryhmien puhetapoja**. Esimerkkinä tästä on tämän tutkimuksen aineistosta analysoimani ryhmäpuheilmio, joka on yleisin tavallisten kansalaisten ja poliitikkojen keskuudessa. Onko ryhmässä haastatteluun syynä se, että tiettyä yhteiskuntaryhmää edustavan henkilön sana ei yksinään ole kyllin painava? Esimerkiksi elinkeinoelämän edustajia on aineistoni jutuissa haastateltu lähes aina yksittäisinä henkilöinä. Liittyykö ryhmässä tai yksin puhuminen lähteen vallakkuuteen? Mitä arvovaltaisempi lähde on, sitä painavampaa on puhekin?

Loppupäätelmäni on, että määrällisen analyysin perusteella kansalaisille annetaan periaatteessa näkyvä siivu Keskipohjanmaan julkisesta tilasta, näkyvämpi kuin valtakunnallisissa tiedotusvälineissä. Monimuotoisuus siis toteutuu Keskipohjanmaan sivuilla, ja samalla kansalaiset saavat ainakin periaatteessa mahdollisuuden osallistua

keskusteluun. Määrällinen analyysi antaa hyvän pohjan jatkotutkimukselle, jossa voisi syventyä kansalaisten rooleihin ja asioihin, joista he pääsevät puhumaan sekä siihen, kuinka keskusteleavuus toteutuu Keskipohjanmaan sivuilla.

Pro gradu -työni liittyy osaksi yhteiskunnallista lähdetutkimusperinnettä ja tuo siihen uutta tietoa, joka liittyy maakuntalehden käytänteisiin. Tutkimukseni tuloksia voidaan jatkossakin käyttää maakunnallisten ja valtakunnallisten tiedotusvälineiden vertailussa. Tätä tutkimusta varten luomaani luokitusta on mahdollista soveltaa muissakin tutkimuksissa.

Tutkimukseni muuttui edetessään hyvin laadulliseksi. Lähteiden luokitus oli tutkimusmatka, joka paljasti lopputuloksensa vasta viime metreillä, vaikka antoikin matkan varrella vihjeitä. Tutkimustulos on olennaisesti riippuvainen luokitusmenetelmästä, joka tutkimuksessani on mielestäni riittävän hyvin perusteltu ja siltä osin pitävä. Tutkimustulosteni kannalta pidän jokaista jaottelemaani luokkaa ja alaryhmää olennaisena. Luokituksessani edustettuina ovat karkeasti ottaen kaikki yhteiskunnan ryhmät niiltä osin, kuin ne Keskipohjanmaan sivuilla keväällä 2000 näkyvät. Jaottelun perusteena toimi tämän tutkimuksen yhteiskunnalliseen journalismikritiikkiin liittyvä näkökulma. Näkökulman valitessani valitsin tutkimukselle tietyn suunnan, joka olisi ehkä voinut muodostua toisenlaiseksi toisesta näkökulmasta tarkasteltuna.

Tutkimusaineistoni, 1359 henkilölähdettä, kertoo, ketkä ovat päässeet ääneen Keskipohjanmaan julkisuustilana toimivassa maakuntalehdessä. Paitsi journalismin käytänteistä aineisto piirtää kuvaa myös keskipohjanmaalaisen yhteiskunnan rakenteesta keväällä 2000, toki niillä ehdoilla, joilla yhteiskunnan toimijoita on maakuntalehden tarjoamaan julkisuustilaan valittu.

LÄHTEET

I AINEISTOLÄHTEET

SANOMALEHDET

HELMIKUU 2000

3.2. torstai
5.2. lauantai
7.2. maanantai
9.2. keskiviikko
11.2. perjantai
13.2. sunnuntai
15.2. tiistai
17.2. torstai
19.2. lauantai
21.2. maanantai
23.2. keskiviikko
25.2. perjantai
27.2. sunnuntai
29.2. tiistai

MAALISKUU 2000

1.3. keskiviikko
3.3. perjantai
5.3. sunnuntai
7.3. tiistai
9.3. torstai
11.3. lauantai
13.3. maanantai
15.3. keskiviikko
17.3. perjantai
19.3. sunnuntai
21.3. tiistai
23.3. torstai
25.3. lauantai
27.3. maanantai
29.3. keskiviikko
31.3. perjantai

HUHTIKUU 2000

2.4. sunnuntai
4.4. tiistai
6.4. torstai
8.4. lauantai
10.4. maanantai
12.4. keskiviikko
14.4. perjantai
16.4. sunnuntai
18.4. tiistai
20.4. torstai
22.4. lauantai
(24.4. 2. pääsiäispäivä, puuttuu pääsiäisen vuoksi)
25.4. tiistai
26.4. keskiviikko
28.4. perjantai
30.4. sunnuntai

TOUKOKUU 2000

1.5. maanantai

(2.5. puuttuu vapun vuoksi)
 4.5. torstai
 6.5. lauantai
 8.5. maanantai
 10.5. keskiviikko
 12.5. perjantai
 14.5. sunnuntai
 16.5. tiistai
 18.5. torstai
 20.5. lauantai
 22.5. maanantai
 24.5. keskiviikko
 26.5. perjantai
 28.5. sunnuntai
 30.5. tiistai

yhteensä 60 lehteä
 yhteensä 822 juttua

II KIRJALLISUUS

PAINETUT LÄHTEET

- Allardt, Erik 1970. Yhteiskunnan ryhmät. Teoksessa Waris Klaus, Allardt, Erik & Wiio, Osmo A. (toim.) Valinnan yhteiskunta. Helsinki: Weilin+Göös.
- van Dijk, Teun A. 1992. Eliitit, rasismi ja lehdistö. Tiedotustutkimus 15(1992):4.
- Ginman, Mariam 1983. En modell för journalisternas informationsanskaffning. Relationen mellan informationsflöde och –substans inom olika informationprocesser i samhället. Acta Universitatis Tamperensis. Se A vol. 154. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Hall, Stuart, Crichtner, Chas, Jefferson, Tony, Clarke, John & Roberts, Brian 1987/1978. Policing the crisis. Mugging the State and Law and Order. London: MacMillan Education.
- Heikkilä, Heikki 2001. Ohut ja vankka journalismi. Kansalaisuus suomalaisen uutisjournalismin käytännöissä 1990-luvulla. Acta Electronica Universitatis Tamperensis. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Heikkilä, Heikki 1999. Ohuesta journalismista vankkaan journalismiin. Julkison tuottamisen mahdollisuuksista ja rajoista kansalaisjournalismissa. Tiedotustutkimus 22(1999):3.
- Heikkilä, Heikki & Kunelius, Risto 1997. Julkisen journalismin äärellä. Ajatuskokeita pääsyn, keskustelun ja harkinnan käsitteillä. Tiedotustutkimus 20(1997):4.

- Hemánus, Pertti 1990. Journalistiikan perusteet. Johdatus tiedotusoppiin 2. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirvonen, Suvi 1989. Keski-Pohjanmaan maakuntakuvatutkimus. Osa 1. Maakunnan institutionalisoituminen. Chydenius-Instituutin julkaisuja nro 41. Kokkola: Chydenius-Instituutin kannatusyhdistys ry.
- Hujanen, Jaana 2000. Journalismin maakunnallisuus. Alueellisuuden rakentuminen maakuntalehtien teksteissä ja tekijöiden puheessa. Jyväskylä Studies in Communication 11. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hynninen, Asko 2000. Periaatteessa julkista. Julkisuusperiaatteen käytäntö EU-Suomen päätöksenteossa ja journalismissa. Jyväskylä Studies in Communication 10. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Journalistin ohjeet 1992. Helsinki: Suomen journalistiliitto.
- Kantola, Anu 1996. Barrikadeilta Brandiksi – Mitä journalisti tekee ja mitä journalistilla tehdään. Teoksessa Kantola, Anu & Mörä, Tuomo (toim.) Journalismia! Journalismia? Helsinki: WSOY.
- Kivikuru, Ullamaija 2001. Median nainen on nätti tai muuten supernainen. Helsingin Sanomat 31.10.2001.
- Kivikuru, Ullamaija 1996. Tasot eivät kohdanneet. Kansalainen ja media. Teoksessa Kivikuru, Ullamaija (toim.) Kansa Euromyllyssä. Helsinki: Yliopistopaino.
- Kunelius, Risto 2000: Journalismi nelijalkaisena otuksena. Tutkimuksen näkökulmia, ongelmia ja haasteita. Tiedotustutkimus 23(2000):3.
- Kunnallishallinnon perusteet 1984/1980. Helsinki: Suomen Kaupunkiliitto, Suomen Kunnallisliitto.
- Luostarinen, Heikki 1996. Citizen Kane ja infokratia. Kriitikot, motiivit ja keinot. Teoksessa Luostarinen, Heikki, Kivikuru, Ullamaija & Ukkola, Merja (toim.) Sopulisilppuri. Mediakritiikin näkökulmia. Jyväskylä: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Luostarinen, Heikki 1994. Mielen kersantit. Julkisuuden hallinta ja journalistiset vastastrategiat sotilaallisessa konfliktissa. Helsinki: Hanki ja Jää.
- Melin, Harri 1999. Katosivatko luokat? Teoksessa Blom, Raimo (toim.) Mikä Suomessa muuttui? Sosiologinen kuva 1990-luvusta. Helsinki: Hanki ja Jää.
- Miettinen, Jorma 1984. Toimitustyö. Journalistiksi suunnistautuvan oppikirja. Helsinki: Gaudeamus.
- Mills, C. Wright 1956. The Power Elite. New York: Oxford University Press.

- Mörä, Tuomo 1996. Journalistit rutiinien verkossa. Teoksessa Luostarinen, Heikki, Kivikuru, Ullamaija & Ukkola, M. (toim.) Sopulisilppuri. Mediakritiikin näkökulmia. Jyväskylä: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Mörä, Tuomo 1998. Johdanto: Murros? Murros! Teoksessa Kantola, Anu & Mörä, Tuomo (toim.) Journalismia! Journalismia? Helsinki: WSOY.
- Nieminen, Hannu 1998. Viestintä ja demokratia. Kohti pluralistista julkisuutta? Teoksessa Kivikuru, Ullamaija ja Kunelius, Risto (toim.) Viestinnän jäljillä. Näkökulmia uuden ajan ilmiöön. Helsinki: WSOY.
- Oulasvirta, Lasse 1996. Kuinka kunta toimii. Helsinki: Gummerrus.
- Palmolahti, Harri 1993. Kuka ampui? Tutkimus journalismin, erityisesti televisioutisten tavasta syyllistää. Tiedotusopin laitos, julkaisuja sarja A81/1993, Tampere: Tampereen yliopisto.
- Pietilä, Kauko & Sondermann, Klaus 1994. Sanomalehden yhteiskunta. Tampere: Vastapaino.
- Pulakka, Pentti 2000. Aatteen airueesta viestintätaloksi. Keskipohjanmaa-lehden ja Keskipohjanmaan Kirjapaino Oy:n taipaleelta 1917-2000. Kokkola: Keskipohjanmaan Kirjapaino Oy.
- Rentola, Ilkka 1983. Normaalijournalismin säännöt. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksen julkaisuja A47.
- Ruostetsaari, Ilkka 1992. Vallan ytimessä. Tutkimus suomalaisesta valtaeliitistä. Tampere: Gaudeamus.
- Sana, Elina 1996. Riittää kun et vastusta. Tasa-arvotyö mediakriittisenä muutosvälineenä Yleisradiossa. Teoksessa Luostarinen, Heikki, Kivikuru, Ullamaija & Ukkola, Merja (toim.) Sopulisilppuri. Mediakritiikin näkökulmia. Jyväskylä: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Sigal, Leon V. 1973. Reporters and Officials. The Organization and Politics of Newsmaking. Lexington, Massachusetts: D.C. Heath and Company.
- Sihvo, Jouko 1997. Suomalaisten uskonnollisuus. Teoksessa Suhonen Pertti (toim.) Yleinen mielipide. Hämeenlinna: Hanki ja Jää.
- Sipola, Simo 1998. Lisää koskettavuutta – miten käy uutisen? Teoksessa Kantola, Anu & Mörä, Tuomo (toim.) Journalismia! Journalismia? Helsinki: WSOY.
- Sirkkunen, Esa 1996. Yksi uutinen, monta puntaria. Aivovoimistelua sanomalehtiuutisen ympärillä. Teoksessa Luostarinen, Heikki, Kivikuru, Ullamaija & Ukkola, Merja (toim.) Sopulisilppuri. Mediakritiikin näkökulmia. Jyväskylä:

Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

SLH 5. Suomen lehdistön historia 5 1988. Hakuteos Aamulehti – Kotka Nyheter.

Sanoma- ja paikallislehdistö 1771 – 1985. Toim. Ekman-Salokangas Ulla, Aalto, Eeva-Liisa & Salokangas, Raimo. Kuopio: Kustannuskiila.

Suhonen, Pertti (toim.) 1997. Yleinen mielipide 1997. Hämeenlinna: Hanki ja Jää.

Suomen Perustuslaki 2000.

Tuchman, Gaye 1978. Making News. A Study in the Construction of Reality. New York: The Free Press.

Valtionhallinnon perusteet 1987. Helsinki: Valtion koulutuskeskus, Valtion painatuskeskus.

PAINAMATTOMAT LÄHTEET

Kiviranta, Uolevi 1988: Journalistinen lähdejärjestelmä: peruserottelua, -määrittelyä ja arviointia. Tiedotusopin pro gradu. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.

Lehto, Keijo 1992. Journalismin lähteille. Toimittajien lähdekäytäntö sanomalehti Keski-suomalaisessa. Journalistiikan pro gradu. Jyväskylän yliopisto, viestintätieteiden laitos.

Murtonen, Katriina 1992: Tiedontarve- ja tiedonhankintatutkimus Satakunnan Kansassa: tutkimus toimitustyön luonteen vaikutuksista tiedontarpeisiin ja -hankintaan tilannetekijät huomioon ottaen. Sivuaineen tutkielma. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos.

LIITE 1. KAIKKI HENKILÖLÄHTEET.

LAILLISTETUT I / VALLAKKAAT

poliittinen valta

kunnallinen politiikka

Pietarsaaren valtuuston pj Marta-Liisa Westman, Kalajoen kunnanvaltuuston pj Jouni Jyrinki, Alavieskan kunnanvaltuuston pj Jorma Marjakangas, Kannuksen valtuuston pj Erkki Koivisto, Kaustisten kunnanvaltuuston pj Tuula Harju, Reisjärven valtuuston pj Ilkka Niskanen, Kokkolan valtuuston pj Ingmar Kåla, Kannuksen valtuuston pj Erkki Koivisto, Pietarsaaren kunnanvaltuuston pj Märta-Liisa Westman, Kalajoen kunnanvaltuutettu Erkki Aho, Kalajoen kunnanvaltuutettu Raili Myllylä, Haapajärven kaupunginvaltuutettu Reijo Latvala, Alavieskan kaupunginvaltuutettu Aili Nuorala, Kokkolan kaupunginvaltuutettu Veikko Laitila, Ylivieskan kaupunginvaltuutettu Anne Ojakangas, Himangan kunnanvaltuutettu Pentti Kuusisto, Himangan kunnanvaltuutettu Ero Tuorila, Himangan kunnanvaltuutettu Simo Borén, Himangan kunnanvaltuutettu Raimo Hietämäki, Himangan kunnanvaltuutettu Maire Yli-Parkas, Himangan kunnanvaltuutettu Mikko Lauri, kunnanvaltuutettu Pentti Törmänen, (syntymäpäivä), Nivalan kaupunginvaltuutettu Kim Oja Kaustisten kunnanvaltuutettu Seppo Kattilakoski, Kannuksen kunnanvaltuutettu Hannu Lounasti, Kannuksen kunnanvaltuutettu Raimo Petäjä, Kannuksen kunnanvaltuutettu Osmo Kaunissaari, Kannuksen kunnanvaltuutettu Jukka Paananen, Kannuksen kunnanvaltuutettu Hannu Uusitalo, Pyhäjärven kunnallisvaltuutettu Matti Siimekselä, Pyhäjärven kunnallisvaltuutettu Jarmo Halonen, Pyhäjärven kunnallisvaltuutettu Heikki Haukila, Kokkolan kunnanvaltuutettu Matti Hänninen, Kokkolan kunnanvaltuutettu Pentti Huimakainen, Kokkolan kunnanvaltuutettu Jarmo Rasmus, Kokkolan kunnanvaltuutettu Mikko Vehniäinen, Kokkolan kunnanvaltuutettu Jarmo Ojala, Kokkolan kunnanvaltuutettu Kalevi Koivu, Ylivieskan kaupunginvaltuutettu Jouko Salmela, Kalajoen kunnanvaltuutettu Ainali, Pietarsaaren valtuuston jäsen Orvokki Sainio, Pietarsaaren valtuuston jäsen Richard Sjölund, Pietarsaaren valtuuston jäsen Markus Karlsson, Pietarsaaren valtuuston jäsen Carl-Johan Björk, Pietarsaaren valtuuston jäsen Pentti Silvennoinen, Pietarsaaren valtuuston jäsen Leo Valkama Kaustisten kunnanvaltuutettu Veikko Myllymäki, Perhon kunnanvaltuuston jäsen Mikko Tamminen, Perhon kunnanvaltuuston jäsen Hannu Aho, Perhon kunnanvaltuuston jäsen Jukka Linna, Perhon kunnanvaltuuston jäsen Anja Hakala, Perhon kunnanvaltuuston jäsen Väinö Syrjölä, espoolainen nuorisovaltuutettu Mikko Kinnunen, Vetelin kaupunginvaltuuston jäsen Esko Tunkkari, Vetelin kunnanvaltuuston jäsen Mauri Aro, kunnanvaltuutettu Risto Salmela, kunnanvaltuutettu Unto Rantala, kunnanvaltuutettu Merts Vähäkainu, kunnanvaltuutettu Vesa Viitasaari, Kannuksen valtuutettu Ilkka Puronen

valtakunnallinen politiikka

kansanedustaja Kari Urpilainen, Kokoomuksen kansanedustaja Pentti Himakainen, Rkp:n kansanedustaja S.Rosengård, Vasemmistoliiton kansanedustaja Mikko Vehviläinen, kansanedustaja Pekka Vilkuna Skl:n kansanedustaja Bjarne Kallis, kansanedustaja Kai Urpilainen, kansanedustaja Hannu Aho kansanedustaja Nils-Anders Granvik, kansanedustaja Pekka Vilkuna, kansanedustaja Bjarne Kallis, kansanedustaja Mika Lintilä, 6 edelläolevaa samassa jutussa, Esko Ahon lomakeskustelu 4.4., kansanedustaja Antti Rantakangas, kansanedustaja Esko Aho, kansanedustaja Inkeri Kerola, kansanedustaja Antti Ratakangas, Rkp:n kansanedustaja Nils-Anders Granvik, presidenttiehdokas Esko Aho, presidenttiehdokkaan vaimo Kirsti Aho, kokoomuksen pj Sauli Niinistö, kulttuuriministeri Suvi Linden, metsä- ja maatalousministeri Kalevi Hemilä, eduskunnan hallintovaliokunnan pj Matti Väistö

hallinnollinen valta

kaupungin- ja kunnanjohtajat, maakuntajohtaja

Kannuksen kaupunginjohtaja Päivi Laajala, Vetelin kunnanjohtaja Juhani Filppula, Kannuksen kaupunginjohtaja Päivi Laajala, Kokkolan kaupunginjohtaja Antti Isotalus, Pedersören kunnanjohtaja Gösta Willman, Nivalan kaupunginjohtaja Paavo Karttunen, Reisjärven kunnanjohtaja Esa Kallioniemi, Kaustisten kunnanjohtaja Arto Alpia, Lohtajan kunnanjohtaja Matti Uusi-Rauva, Pietarsaaren kunnanjohtaja Nicke Andersson, Perhon kunnanjohtaja Pekka Lindholm, Thunder Bayn pormestari Ken Boschoff, Pyhäjärven kaupunginjohtaja Pasi Vallivaara, Kärsämäen kunnanjohtaja Riitta Hokkanen, Pyhäjoen kaupunginjohtaja Pasi Vallivaara, Kokkolan kaupunginjohtaja Antti Isotalus Pietarsaaren tuleva kaupunginjohtaja Göran Honga, Kalajoen kunnanjohtaja Torsti Kalliokoski, Halsuan kunnanjohtaja Kalevi Lindfors, Alavieskan kunnanjohtaja Aarne Karvonen, Halsuan kunnanjohtaja Kalevi Lindfors, Sievin kunnanjohtaja Matti Johansson, Sievin kunnanjohtaja Matti Johansson, Vetelin kunnanjohtaja Juhani Filppula, Pyhäjoen kunnanjohtaja Eero Kangas, Himangan kunnanjohtaja Jorma

Tikkanen, Perhon kunnanjohtaja Pekka Lindholm, kunnanjohtaja Timo Mämmi, Vetelin kunnanjohtaja Juhani Filppula, Haapaveden kaupunginjohtaja Tauno Karjalainen, Kruunupyyn kunnanjohtaja Gösta Svenfelt, Keski-Pohjanmaan maakuntajohtaja Altti Seikkula

kaupungin- ja kunnanhallitukset

Kalajoen kunnanhallituksen pj Raili Myllylä, Ylivieskan kaupunginhallituksen pj Kalevi Mattila, Nivalan kaupunginhallituksen pj Leevi Mehtälä, Kaustisten kunnanhallituksen pj Kalevi Saarikettu, Reijärven kunnanhallituksen pj Tapio Kokkonen, Kalajoen kunnanhallituksen pj Raili Myllylä, Haapajärven hallituksen jäsen Raimo Kaisto, Kokkolan kaupunginhallituksen jäsen Pentti Mäkelä

lautakunnat

Kokkolan koulutuslautakunnan pj Hannu Kuusniemi, rakennus- ja ympäristölautakunnan jäsen Kauko Kivilehto, Kokkolan rakennus- ja ympäristölautakunnan jäsen Kristiina Ahmas, Pietarsaaren sairaalalautakunnan jäsen Gösta Willman, Pietarsaaren sairaalalautakunnan jäsen Anna-Maija Henriksson, Pietarsaaren sairaalalautakunnan jäsen Risto Inkamo, Pietarsaaren sairaalalautakunnan jäsen Ritva Niskala, Liikuntalautakunnan pj Timo Virolainen, Pietarsaaren sairaalan lautakunnan puheenjohtaja Bo Höglund, Lohtajan koulutuslautakunnan jäsen Anne Niemelä

puolustusvoimat

Ilmatorjuntaleirin tiedottaja, majuri Jyrki Heinonen, sotilasläänin eversti Kaarle Ruutu, Puolustusvoimien Materiaalikoulutuksen johtaja Kalervo Sipi

ev.-lut. kirkko

Emeritusarkkipiispa John Vikström, Kalajoen seurakuntapastori Sari Kontinen-Koski, Pietarsaaren suomalaisen seurakunnan kappalainen Tapani Kuusniemi, rovasti Eero Pakila, piispa Olavi Rimpiläinen, Kalajoen kirkkoherra Rauli Junttila, Vetelin kirkkoherra Vesa Parpala, seurakuntapastori Anitta Leppälä, Kaustisten kirkkoherra Raimo Aspfors

vallakkaat järjestöt

työntekijöiden edustajat

Keinosiemennysosauksen luottamusmies Ulla Alaskorpi, Finnboatien (venealan keskusliitto) toiminnanjohtaja Jouko Huju, MTK:n Pohjois-Pohjanmaan piirin johtaja Eero Isomaa, Haapajärven MTK:n pj Veikko Pekkala, sairaanhoitopiirin Akavan pääluottamusmies Jouni Harju, Kokkolan SAK:n paikallisjärjestön pj Eero Moutujärvi, Kokkolan SAK:n paikallisjärjestön varapj Seppo Tastula, tekstiili- ja vaatetusalan työväenliiton pj Auli Korhonen, tekstiili- ja vaatetusalan Kokkolan ay:n Marja-Liisa Hohenthal, Sieniyrittäjät ry:n Jaakko Mikkola, Puu- ja erityisalojen liiton työehtosihteeri Aulis Nevalainen, Puu- ja erityisalojen liiton tiedostussihteeri Annakati Mattila, elintarviketeollisuusliiton johtaja Lea Lastikka, Veturimiesten liiton valtuutettu, veturinkuljettaja Markku Luomala, Suomen apteekkariliiton tiedottaja Erkki Kostainen, Suomen kuorma-autoliiton apulaisjohtaja Pasi Moisio, Keski-Pohjanmaan yrittäjien tj Mervi Jokela, Kaustisten yrittäjyhdistyksen pj Juha Järvelä, Auto- ja kuljetusalan liiton pj Kari Markkanen, Perhon yrittäjyhdistyksen pj Samuli Göös, Mtk:n peruna-asiamies Asko Seppänen, Mtk:n maitoasiamies Matti Voutilainen, Mtk:n peruna-asiamies Asko Seppänen, Mtk:n tutkimuspäällikkö Juha Hakkarainen, Rakennusmestariyhdistyksen pj Jorma Eskola, Outokumpu Zincin pääluottamusmies Mauri Kainu, Wisahimberin pääluottamusmies Markku Korva, Karstulan liikenteen kokkolalaiskuljettajien luottamusmies Ari Huupala, Transpoint Oy:n luottamusmies Jouni Harju, Laivanpäälystöliiton toiminnanjohtaja Antti Palola, veturimiesten liiton pj Markku Hannula, Evijärven turkistarhaajien pj Jorma Tähtinen, MTK:n Pohjois-Pohjanmaan toiminnanjohtaja Reijo Flink, Plast Oy:n pääluottamusmies Seppo Käsälä, Sairaanhoitopiirin Akavan pääluottamusmies Riitta Pöllänen, Ulkomaanliikenteenharjoittajien yhdistyksen pj Olof Stara, Teollisuuden ja työnantajien keskusliiton tj Johannes Koroma, KTV:n Kokkolan ammattosaston pj Raimo Isoaho, tekstiili- ja vaatetusalan työväenliiton ay-aktiivi Anneli Annala, Pietarsaaren kauppiasyhdistyksen pj Anders Högberg, Keski-Pohjanmaan osauksen luottamusmies Ulla Alaskorpi

poliittiset järjestöt

Keskustan kunnallisjärjestön tiedotussihteeri Sirkka Junttila, Oulun sos.dem. piirin pj Alpo Löytynoja, Komm. puolueen Etelä- ja Keskip. yhd. piiris sihteeri Reino Kolmonen, Keskustanaisten Pohjois-Pohjanmaan piirin pj Eira Holli, Keskustan Pohjois-P.maan piirin pj, kansanedustaja Antti Rantakangas, Nuoren Keskustan liiton pj Antti Kaikkonen, Ylivieskan sos.dem.ry:n juhlatuomikunnan pj. Anna-Liisa Visuri, Ylivieskan sos.dem.ry:n jäsen Erkki Ojakangas, SDP:n puoluesihteeri, Ylivieskan yhdistyksen pj Kari Laitinen, liittosihteeri Jyrki Nurmi, Pohjanmaan Kokoomusnaisten jäsen Liisa Harjunpää

elinkeinoelämän taloudellista valtaa*suurten yhtiöiden/yritysten toimitusjohtajat ja hallitusten puheenjohtajat*

UPM-Kymmenen Pohjanmaan hankinta-alueen aluejoht. Sixten Sundbacka, UPM Kymmenen Pietarsaaren yksikön johtaja Johan Karjaluo, Outokumpu Zinc Oy:n tj Ville Sipilä, Vieskan Elementin tj Risto Brax, K-P:n Kirjapaino Oy:n tj Eino Laukka, Korpelan Voiman toimitusjohtaja Hannu Linna, Oyj Ford Ab:n TJ Kaj Dahlman, Kalajokilaakson kirjapaino Oy:n tj Alpo Ohtamaa, Polar Shiitake Oy:n tj Anja Toropainen, Jet-yritysrühmän tj Roger Nylund, Kemiran Kokkolan yksikön johtaja John Hagnös, HASA Yhtymän tj Aulis Pitkakangas, Fortum Servicen tj Pekka Päätiläinen, Charcuad Finland oy:n tj Tapani Ängeslevä, Leo Longlifin tj Jukka Saarikettu (syntymäpäivähaastattelu), Alholmens Kraftin tuleva tj Stig Nickall, Vaasanlaivojen tj Taito Rintala, Atlasmedian tj Sami Feiring, Walki Wisan Marcus Suojoki, Postin pääjohtaja Asko Saviaho, Valion tj Olavi Kuusela, Maitokolmion tj Esko Vennala, Finn-Nolian johtaja Jukka Hakala, Prisma-yhtiön johtaja Jussi Suihkonen, Wisaforestin johtaja Johan Karjaluo, Ferral Componentsin tj Jarmo Ainali, Utholmens Kraftin tj Stig Nickall, JOT Automation oy:n varatj Urpo Laakkonen, Master Milling oy:n tj Juha Pysäys, Oyj Leo Longlifin hallituksen pj Mikko Myllylä, Korpelan voiman hallituksen yhtymäkokouksen pj Antti Vehkaoja, Kemiran Kokkolan yksiköiden johtaja John Hagnäs, Voimayhtiön hallituksen pj Timo Rajala, Korpelan voiman hallituksen yhtymäkokouksen pj Antti Vehkoja, KPO:n toimitusjohtaja Martti Eerola, KPO:n toimitusjohtaja Martti Eerola, Atrian tj Seppo Paatelainen, Incap Furnituren tj Sauli Huikuri, Viexpon hallituksen pj Jorma J. Pitkänen, Viexpon tj Sakari Savolainen

vaikutusvaltaa*kulttuuri*

ylikapellimestari Elias Seppälä, kokkolalainen kulttuuripersoona Kaija-Liisa Paloposki, sarjakuvataiteilija Keijo Ahlqvist, laulaja, Suomen Euroviisuvoittaja Nina Åström, kokkolalainen kulttuuripersoona Anna-Liisa Björn, kokkolalainen kulttuuripersoona Elvi Löhönen, valokuvaaja Mauri Palosaari, kapellimestari Adam Novak, Lucky Seven -bändin laulaja Allen Collaneri (2.käden lähde), Red Delicious -bändin kitaristi Steven Baca (2.käden lähde), missi, malli Lola Odusoga, Barokkitaiteen keskuksen työntekijä Riikka Mustonen, Antti Jukola, Candyman-yhtyeen jäsen, Eero Korpimo, harmonikkataiteilija, Marianne Uusitalo, tekstiilitaiteilija, Kaisa Wirkkala, lasitaiteilija, musiikkitapahtumien taustavaikuttaja Leif Andersson, Ykspihlajan Työväen näyttämön pj Matti Simpanen, taiteilija Bo Aurén, Lehtivihreät -yhtyeen "päällikkö" Jari Törmälä, taiteilija Mats Aurén, oopperalaulaja Esa Ruuttunen, Kaarina Puusaari-Niemelä, galleristi, Liisa Pekkala, taiteen näytteilleasettaja, Hilikka Säilynoja, taiteen näyttelleasettaja, Bengt Huhta, laulaja, Olavi Tiala, taiteilija, Mattias Tylli, taidenäyttelyn näytteilleasettaja, Inga-Britt Söderlund, taidenäyttelyn näytteilleasettaja

tiedotusvälineet

Keskipohjanmaa-lehden päätoimittaja Lassi Jaakkola, TV 1:n kuvaaja ja ohjaaja Erkki Mäkinen, juontaja Anna-Liisa Tilus, Kotimaa-lehden päätoimittaja Jaakko Alenius

tiede

Oulun yliopiston hum.tdk:n dekaani, kirjallisuuden professori Liisi Huhtala, Tutkija Leena Lindström Jkl:n yliopiston Konneveden koasema, Akatemiaprofessori Esko Ukkonen, Akatemiaprofessori Heikki Ylikangas, Oulun yliopiston maantieteen laitoksen tutkija Arja Keränen, Chydenius-instituutin professori Juhani Aaltola, kasvatustieteiden lisensiaatti Kaj Palenius, Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun professori Veli Kujanpää, valtiotieteiden tohtori Ele Alenius, yhteiskuntatieteiden tohtori Jukka Tervo tietojenkäsittelytieteen tohtori Jyrki Suomela, tutkija Kaija Räihä, tutkija Olavi Paronen, UKK-Instituutti, filosofi Esa Saarinen, hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpää, Geologi Riitta Kortare geologian tutkimuskeskuksesta, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen apulaistutkija Viljo Korpijärvi, Stakesin tutkija Kerttu Penttilä, kaavoituskoulutuksen vetäjä, dosentti Heikki Kukkonen, Metlan Kolarin tutkimusasetman tutkija Mikko Jokinen, MTT Heimo Karppinen, Metla, lääketieteen lisensiaatti Heikki Hemmilä, geologi Niilo Kärkkäinen, allergia-asiantuntija, dosentti Antti Koivikko, professori Erkki Väisänen, yritysten itsearviointimallia yliopistossa kehittänyt Mika Santonen, tutkija Arne Mikkonen, Åbo Akademin tutkija Pasi Peltola, Turun yliopiston aerobiologian yksikön tutkija Anne-Mari Pessi, hydrogeologi Kyösti Rönkkö, kalastusbiologi Antti Ylitalo Kainuun TE-keskuksen kalatalouden yksiköstä, professori Mikko Harni, dosentti Hannu T. Korhonen, tohtori Ilkka Koivisto, maa- ja metsätaloustieteiden maisteri Tuula Dahlman, Helsingin yliopiston rehtori Kari Raivio, kuluttajatutkimuskeskuksen tutkija Merja Isoniemi, Oulun yliopiston rehtori Lauri Lajunen, "tohtori" Matti Tolonen, Kuopion yliopiston rehtori Ossi Lindqvist, Hgin yliopiston taloustieteiden laitoksen professori Jukka Kolu, biologi Eero Laukkanen, tohtori Lauri Vuorenkoski, tutkija Elise Riihimäki

LAILLISTETUT II / VIRALLISET

kunnan/valtion hallinnoivat virkamiehet

Evijärven hallintojohtaja Aatos Mäkelä, Haapajärven sivistystoimenjohtaja Veijo Tikanmäki, Sievin tekninen johtaja Paavo Hankonen, Kaustisen sivistystoimenjohtaja Veli-Matti Koljonen, kehitysjohtaja Bjarne Sjöblom, Vaasan tiepiirin tiejohtaja Juhani Salonen, Pohjanmaan TE-keskuksen johtaja Kaj Suomela, Merenkululaitoksen pääjohtaja Kyösti Vesterinen, Kokkolan hallintojohtaja Christer Broman, Kokkolan rahoitusjohtaja Jarmo Nissi, Keski-Pohjanmaan kuntayhtymän talousjohtaja Jukka Ylikarjala, Perhon kunnan hallintojohtaja Timo Tallila, Evijärven hallintojohtaja Aatos Mäkelä, Pyhäjoen hallintojohtaja Mauno Peltoketo, Kalajoen perusturvajohtaja Kaarina Kursukangas-Hourula, Kokkolan rahoitusjohtaja Jarmo Nissi, Pyhäjärven hallintojohtaja Mauno Peltoketo, Kokkolan perusturvajohtaja Matti Kaivosoja, Pyhäjärven hallintojohtaja Markku Vanhanen, Kokkolan koulutoimenjohtaja Risto Aaltonen, Lohtajan sosiaalihoitaja Seija Tikkanen, sivistystoimenjohtaja Anna-Maija Kujala, Kaustisten kunnan tekninen johtaja Keijo Kentala, sivistystoimenjohtaja Seija Paananen, Vaasan sairaanhoitopiirin johtaja Taisto Marjapuro, Seurakuntayhtymän talousjohtaja Veikko Hillilä, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin johtaja Juhani Punkari, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin johtaja Juhani Punkari, Kannuksen kirjastotoimenjohtaja Eeva-Liisa Kullberg, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin johtaja Juhani Punkari, Pohjanlahden merenkulkupiirin päällikkö Markku Mylly, Vaasan sairaanhoitopiirin johtaja Taisto Marjapuro, Pohjanlahden merenkulkupiirin pääjohtaja Kyösti Vesterinen, Vapon Länsi-Suomen tulosityksikön johtaja Aatos Peltoniemi, Keskipohjanmaan sairaanhoitopiirin johtaja Juhani Punkari, Keskipohjanmaan sairaanhoitopiirin johtaja Juhani Punkari, lääninpoliisijohtaja Mikko Paatero, Oulun työsuojelupiirin piiripäällikkö Pentti Hanka, Ylivieskan ympäristöasiain päällikkö Heikki , Kokkolan energiaohtaja Juhani Paananen, Kokkolan matkailun johtaja Anne Bromström, Perhon kehitysytien tj Esko Kivelä, Perhon kehitysytien tj Esko Kivelä, Pyhäjärven kehittämissyhtymän pj Markku Vanhanen, Kokkolan kaavoituspäällikkö Veli-Pekka Koivu, Metsäliiton piiripäällikkö Ossi Tolonen, Keski-Pohjanmaan teknologiapalvelukesk. kehityspäällikkö Eine Pöllänen, Pohjanlahden merenkulkupiirin toimituspäällikkö Håkan Knip, Postiyrittäjien yrityspäällikkö Juhani Olkkonen, Postin tuotantoaluepäällikkö Jyrki Kivenheimo, Pietarsaaren teknisen viraston virastopäällikkö Heimo Toiviainen, Kokkolan kehityskeskukseen kehityspäällikkö Jouko Peltola, Perhon kirkkoneuvoston talouspäällikkö Pirkko T. Hietaniemi, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen tuotantopääl. Reino Enbuske, Suomen kuntaliiton kuntatalousasiain päällikkö Arto Laitinen, Kokkolan kaupungin tietotekniikkapäällikkö Veli-Matti Sahlgren, Kokkolan kaupungin tietotekniikkapäällikkö Veli-Matti Sahlgren, Reisjärven seurakunnan talouspäällikkö Leena Saari, Pohjanmaan maakuntien neuvottelukunnan pj Roy Sabel, Kalajoen kunnankamreeri Juhani Yliparkas, Ylivieskan kaupunginkamreeri Kauko Sarkkinen, Ylivieskan kaupunginkamreeri Kauko Sarkkinen, Ylivieskan kaupunginkamreeri Kauko Sarkkinen, Pedersören kulttuurisihteeri Helmer King , Hyrynsalmen projektisihteeri Jyrki Väänänen, Pietarsaaren suunnittelusihteeri Ole Royks, Uudenkaupungin nuorisosihteeri Heli Lehto, Kokkolan kaupungin työllisyssihteeri Leena Corin, Haapajärven kaupunginsihteeri Juha Uusivirta, kulttuurisihteeri Tarja Huuhka, kulttuurisihteeri Helmer King, Kokkolan ympäristösihteeri Michael Hagström, Kokkolan kaupungin juhlavuositoimikunnan sihteeri Kaija Sestoi, Nivalan kulttuurisihteeri Anita Ohtamaa, Pietarsaaren nuorisosihteeri Tiina Höylä-Männistö, Pietarsaaren nuorisosihteeri Marie-Louise Backlund, Ylivieskan kulttuurisihteeri Tapio Helander, maaseutusihteeri Keijo Pylväs, Norjan Suomen-suurlähettiläs Reginald Norby , Ole Norrback, Suomen Norjan suurlähettiläs, Opetushallituksen projektipäällikkö Olli Luukkainen, Kauppa- ja teollisuusministeriön ylitarkastaja Lea Häyhä, Opetushallituksen opetusneuvos Anna-Kaisa Mustaparta, Ympäristökeskuksen diplomi-insinööri Minna Jämsen, Sisäministeriön palveluylitarkastaja Jorma Vuosio, Timo Tiala, metsänhoitosuunnitelmien tekijä, Postin Ylivieskan aluepäällikkö Kai Korhonen, rahoitusylitarkastaja Mikko Kangas, Oulun työsuojelupiirin ylitarkastaja Olavi Parvikko, Länsi-Suomen lääninhallituksen ylitarkastaja Raimo Isaksson, Länsi-Suomen lääninhallituksen ylitarkastaja Raimo Isaksson, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen vanhempi tarkastaja Kai Nykänen, Kokkolan kaupungin lakimies Mikko Snellman, Kokkolan kaupungin lakimies Mikko Snellman, johtava kihlakunnansyyttäjä Atso Turunen, Keski-Pohjanmaan liiton aluesuunnittelija Gerhard Lindell, Keski-Pohjanmaan liiton aluesuunnittelija Gerhard Lindell, Kokkolan ympäristösuunnittelija Tommi Niemi, Kokkolan perusturvan päihdehuollosta vastaava aluejohtaja Hilka Lahti, Kokkolan kierrätyskeskuksen johtaja Sig Kronqvist, Markkulan vanhainkodin johtaja Hilka Saviranta, Pohjanmaan liiton kehityskonferenssin järjestäjä Marita Riihimäki

Vaasan vaalipiirilautakunnan sihteeri Pasi Saarenheimo, Pietarsaaren työvoimatoimiston johtaja Mats Löfberg, Tekesin edustaja Eija Auranen, Seurakuntayhtymän vt. kiinteistöpäällikkö Daniel Vikström, Kalajoen työvoimatoimiston johtaja Tapio Lehola, Kokkolan Koivuhaan kirjaston johtaja Lea Kangas-

Huhta, Koulun suunnittelutoimikunnan pj Jukka Turunen, Oulun työsuojelupiirin tarkastaja Tuija Haikola, piiriagrologi Veikko Kalliokoski, Kokkolan työvoimatoimiston johtaja Antti Korpi, Keski-Suomen maaseutokeskuksen agrologi Erkki Riihimäki, terveystarkastaja Juhani Kannanen, rakennustarkastaja Ralf Högg, Kokkolan terveystarkastaja Liisa Haavisto, terveystarkastaja Esko Konttila, Haapajärven kaupungininsinööri Heikki Salonsaari, Pietarsaaren kaupungininsinööri Markku Kaksonen, Pedersören kunnaninsinööri Ingmar Ek, insinööri Tapio Tuomela, arkkitehti Ben Griep, Kokkolan kaupunginarkkitehti Nils-Erik Stenman, kaavoitusarkkitehti Seija Haarala, arkkitehti Ben Griep, kaavoitusarkkitehti Seija Haarala, suunnitteluarkkitehti Markku Peltoniemi, rakennusinsinööri Olle Domars, Himangan kunnaninsinööri Juhani Kaustinen, Kannuksen kaupungininsinööri Juhani Vähähyyppä, Haapajärven kaupungininsinööri Heikki Salonsaari, Vaasan tiepiirin diplomi-insinööri Unto Mäkinen, kunnaninsinööri Tage Torrkulla, maatalousinsinööri Matti Kinnunen, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen insinööri Heikki Savolainen, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen suunnitteluinsinööri Tapani Ruhanen, Haapajärven kaupungininsinööri Heikki Salonsaari, kaavasuunnittelija Antti Määttä, Kokkolan kaupungin sosiaalitoimiston johtava sos.työntekijä Inkeri Koivu, Ylivieskan kulttuuritalon hankevastaava Risto Laitinen, Himagan koulutoimenjohtaja Esko Kaikkonen, Kokkolanseudun terveystakeskuksen johtava ylilääkäri Raimo Kerttula, lääkelaitoksen ylilääkäri Sari Ekholm, Keski-Pohjanmaan keskussairaalan sisätautien os.joht. Eila Kalliokoski, ylilääkäri Raimo Rintala, Pietarsaaren sairaalan johtava lääkäri Brage Gustafsson, Raahen sairaalan vs. ylihoitaja Leena Virranieniemi, Raahen sairaalan ylilääkäri Tom Saariaho, ylilääkäri Brage Gustafsson, terveystakeskuksen johtava ylilääkäri Raimo Kerttula, Vieskan terveydenhoitokunnan johtava ylilääkäri Jouko Mattila, Vieskan terveydenhoitokunnan johtava ylilääkäri Jouko Mattila, sairaalan johtava ylihoitaja Pentti Ollanketo, johtava lääkäri Kari Lehtinen, OYSin syöpätautien ja sädehoidon ylilääkäri Taina Turpeenniemi-Hujanen, Kokkolan seudun terveystakeskuksen ylilääkäri Anne Linna, Vanhustyönjohtaja Marja-Liisa Kitinoja, Nivalan uimahallin johtaja Martti Ahistus, Kokkolan sataman kapteeni Hans Biskop, satamajohtaja Kristian Hallis, Kokkolan energialaitoksen johtaja Juhani Paananen, UKK-instituutin ylilääkäri Jari Parkkari, Kalajoen inst. markkinointi-instituutin tutkimushallinnoija K-L. Korhonen, Chydenius-Instituutin johtaja Mikko Viitasalo, Chydenius-Instituutin koordinaattori Heikki Riikinen, Österbättens Högskolanin suunnittelija Terese, Perhojokilaakson opiston johtokunnan pj Seija Hakkarainen, Rauduskylän kristillisen opiston koulutussuunnittelija Mari Autio, VR:n henkilööliikenteen P-Suomen reittipäällikkö Markus Lohikoski, asiamies Seppo Saukkonen, teollisuusasiamies Vesa Nieminen, suunnitteluinsinööri Heikki Penttilä, KP:n kuntayhtymän talousjohtaja Jukka Ylikorpela, kaupungin geodenti Juhani Huttunen, arkkitehti Jouni Laitinen, Länsi-Suomen ympäristökeskuksen yritystarkastaja Sinikka Jokela, Kokkolan työvoimatoimiston johtaja Antti Komsu, Kokkolan kaupungin ulosotto-osaston vouti Timo Kouvonen, projektipäällikkö Juhani Malkamäki, Keski-Pohjanmaan liiton Kaj Lyyssi, Pohjanmaan TE-keskuksen Sakari virta, Vetelin tekninen johtaja Mikko Heikkilä, projektipäällikkö Rauli Rajakangas, Haapajärven kiinteistöinsinööri Lasse Kivinen, Veripalvelun johtaja Juhani Leikola, ylilääkäri Markku Karhiainen, Maaseudun kulttuuriryöryhmän jäsen Jukka Tunkkari, Maaseudun kulttuuriryöryhmän jäsen Juhani Lassila, Maaseudun kulttuuriryöryhmän jäsen Marja Hylkilä, Oulun maaseutokeskuksen johtaja Vesa Nuolioja, Ylivieskan seutukunnan tulevaisuushankkeen vastaava Jari Isotalus, Ylivieskan maaseutusihiteeri Pekka Nikula, projektipäällikkö Hannu Puukangas, kehitys- ja vastuupäällikkö Mauri Tiili, KP:n amk:n kv-asioiden päällikkö Sjöblom, Pohjanmaan perinnekistossa työskentelevä C. Bregenhöj, Tielaitoksen tiemestari Heikki Pitkänen, Ympäristökeskuksen päällikkö Unto Saukko, Toholammin maaseutuasiamies Matti Kalliokoski, Maaseudun kehittämiskeskuksen toiminnanjohtaja Kyösti Niemelä, Pietarsaaren koulutoimenjohtaja Terhi, Kuopion kansanterveyslaitoksen Jouko Tuomista, Nivalan perusturvajohtaja Jarmo Kivimäki, Kalajoen kunnaninsinööri Paavo Soukka, Pohjois-Suomen ratakeskuksen päällikkö Kalle Haanpää, Pohjois-Suomen ratakeskuksen ylitarkastaja Matti Orivuori, Kokkolan satamajohtaja Eero Mäki, TE-keskuksen Arto Viimaniemi, teollisuusasiamies Vesa Nieminen, Postin Pohjanmaan tiedottaja Erkki Tammelin, Postin Oulun alueen tiedottaja Tapio Mäkinen, Ravintoloiden elvyttämis-hankesuunnitelmaa tekevä Kari Ojala, Sisäasiainministeriön pelastusosaston projektipäällikkö Janne Koivukoski, lääninsivistysneuvos Pertti Kokkonen, kunnallisneuvos Olli Telimaa, opetusneuvos Raimo Petäjä, kotiseutuneuvos Juha Eronen, maanmittausteknikko Juhani Koskela, KP:n sairaanhoitopiirin ylilääkäri Toini Virkkala, Kokkolan kaupungin ATK-päällikkö Veli-Pekka Sahlgren, Tielaitoksen tiemestari Erik Forslund, henkikirjoittaja Jari Taipale, Ylivieskan maaseutusihiteeri Pekka Nikula, TE-keskuksen Arto Viimaniemi, Haapajärven kaupungininsinööri Heikki Salonsaari, Kaustisten kunnan tekninen johtaja Keijo Kentala, Keskipohjanmaan sairaanhoitopiirin johtaja Juhani Punkari, Ylivieskan kaupunginkamreeri Kauko Sarkkinen, Kaustisten sivistystoimenjohtaja Veli-Matti Koljonen, Kokkolanseudun terveystakeskuksen johtava ylilääkäri Raimo Kerttula, Ylivieskan ympäristöasiain päällikkö Heikki Nikkarikoski, Kalajoen perusturvajohtaja Kaarina Kursukangas-Hourula, Perhon kehitysyhtiön tj Esko Kivelä, Kalajoen kunnaninsinööri Paavo Soukka, Kokkolan ympäristösihteeri

Michael Hagström, Vaasan tiepiirin tiejohtaja Juhani Salonen, ylilääkäri Brage Gustafsson, Chydenius-Instituutin johtaja Mikko Viitasalo, Perhokilakunnan johtokunnan pj Seija Hakkarainen, Pietarsaaren teknisen viraston virastopäällikkö Heimo Toiviainen, Pohjanmaan TE-keskuksen johtaja Kaj Suomela, Chydenius-Instituutin koordinaattori Heikki Riikinen, Pietarsaaren nuorisosihteeri Marie-Louise Backlund

järjestöt ja yhdistykset

Laaksojen Cameratan intendenti Maritta Öljymäki, Segelskapet i Jakobstadin kommodori Håkan Bäck, Keski-Pohjanmaan keinosiemennysseurakunnan luottamusmies Ulla Alakorpi, Kokkolan vanhempainyhdistyksen jäsen Iiris Naumonen, Haapajärven koulujen myyntijaoston jäsen Ari Myllylahti, Sydänyhdistyksen sihteeri Aaro Ikola, Reisjärven maaseutunuorten jäsen Markku Kiljala, Perhon petoeläinyhdistysmies Alpo Harju, Rotarypiirin tuleva kuvernööri Juhani Hannila, Nuoret Luonnonystävät -yhdistyksen aktiivijäsen Ville Korpela (MYÖS NUORI), Nuoret Luonnonystävät -yhdistyksen aktiivijäsen Marianne Töyrinki (MYÖS NUORI), Nuoret Luonnonystävät -yhdistyksen luontokerholainen Tomi Hakanen (MYÖS NUORI), Henry Pokala (MYÖS LAPSI/NUORI), Riku Lääkkölä (MYÖS LAPSI/NUORI), Heidi Jyrkkä (MYÖS LAPSI/NUORI), Juhani Tyhtilä (MYÖS LAPSI/NUORI) 7 edelläolevaa samassa jutussa, Sydänliiton aluepäällikkö Riitta Ilola, Kailan purjehtijoiden kommodori Oskari Pääkkönen, Seetri ry:n toiminnanjohtaja Tapio Mäkinen, Kokko MC:n aktiivi moottoripyöräilijä Hannu Mykrä (MYÖS HARRASTAJA), Keuhkovammaliiton Pohjois-Suomen aluesihteeri Ritva Marjomaa, Kansallisen senioriliiton Kokkolan yhdistyksen sihteeri Pauli Annala, Diabetes-liiton pääsihteeri Leena Etu-Seppälä, Keskipohjanmaan liiton naisryhmän jäsen Airi Kertala, Keski-Pohjanmaan Metsänhoitoyhdistysten liiton toiminnanjohtaja Manu Purola, Kannuksen Marttayhdistyksen pj Elsa Mäkelä, GIF:n ampumahiihtojaoston ent. pj Sven Nygård, kylätoimikunnan pj Heikki Kumpula, Pajamäen kannatusyhdistyksen pj Erkki Kujala, Asutus- ja maatilatalousliiton pj Timo Pajunpää, Copsa oy:n pj, amk-opiskelija Sanna Rekilä, Pietarsaaren Naistentalo ry:n pj Anneli Suojoki, Vetelin kotiseutuyhdistyksen pj Mikko Tunkkari, Keski-Pohjanmaan beaglekerhon pj Jouko Rautsjoki, Suomen beaglejärjestön pj Hannu Kivimäki, Pohjanmaan metsänhoitoyhdistyksen liiton toiminnanjohtaja Manu Purola, Haipurjehtijoiden puheenjohtaja Fredrik Forss, Seetri ry:n pj Airi Andersson, Rauni Huusko, Vetelin Lions Clubin varainhankintatoimikunnan pj, Keski-Pohjanmaan sydänyhdistyksen piirin pj Matti Isomaa, Maaseutunuorten yhdistyksen pj Matti Antti-Roiko, Lestijokilaakson keuhkovammayhdistyksen pj Leena Björk, Keski-Pohjanmaan metsänhoitoyhdistyksen pj Antero Aho, tiehoitokunnan pj Juhani Huistinoja, Pampasin puheenjohtaja Mauri Kajasmaa, Keskipohjanmaan liiton naisryhmän pj Kristiina Ahmas, Kalajoen ilmailukerhon pj Taisto Alasimi, Vesaisten keskusliiton pj Sinikka Korpela, Vanhusneuvoston pj Sauli Koivukoski, Quaich Pietarsaaren pj, klubimestari Jouko Merimaa, verkkokauppaseminaarin pj, Pohjanmaan kauppakamarin tj Bengt Jansson, Matkailuvaunuyhdistyksen pj Seppo Kauppila, Vesaisten Keski-Pohjanmaan piirin toiminnanjohtaja Sari Kinqvist, Syöpäyhdistyksen toiminnanjohtaja Pertti Tammisto, Perhon kalastuskunnan esimies Lauri Heinola, Unicefin Ylivieskan toimintaryhmän pj Marja-Leena Kallio, järjestön eläinlääkäri Reijo Sauna-Aho, ESN-aktiivi Juha Mustonen, ESN-aktiivi Jutta, Luotolaisten historiankomitean pj Gösta Karlsson, Kalajokilaakson kiinteistöyhdistyksen pj Markku Killi, Rieska-Leader ry:n toiminnanjohtaja Pekka Salossaari, Eskolan kyläyhdistyksen pj Jaakko Hautanen, Kaustisen KTT:n jäsen Seppo Seppä, Kokkolan nuoret luonnonystävät -yhd. jäsen Juha Kuosmanen, Golfseuran johtaja Peter Buddan, Omaiset mielenterveystyön tukena -yhd. toiminnanjohtaja Eija-Maari Pajakoski, Autoliiton koulutuspäällikkö Tero Poutanen, Pidä luonto siistinä -ry:n Pohjanmaan aluepäällikkö Johan Aplund, Jehovan todistajien tiedottaja Vesa Myllymäki, Pohjanmaan kauppakamarin tj Bengt Jansson, Kalajokilaakson nuorkauppakamarin varapj Armi Keskitalo, Irti Huumeista ry:n matkasaarnaaja Ritva Santavuori

elinkeinoelämä, johtava taso

Ventus-kartanon kuntoutuskodin johtaja Kimmo Pahkala, Kalvinit Oy: tj Timo Lindberg, Oy Finnmarin Ab:n tj Osmo Ronkala, Norppa liikenne Oy:n tj Markku Norppa, Oy Summer Fun Ltd:n tj Juha Laitala, Botnia Shippingin tj Bjarne Sjöholm, Kalajoen hiekkasärkkien hotellinjohtaja Sisko, Sokos-hotellin johtaja Maaret Romu, Rakennusliike Forsström Oy:n tj Peter Forsström, Hallavaara Oy:n tj Harri Heikkinen, Prisman Shell-liikenneaseman huoltamopäällikkö Antti Niemelä, Matka-Vekka Oy:n toimistopäällikkö Tiina Dahl, marketpäällikkö Matti Ylitalo, J.Kärkkäisen henkilöstöpäällikkö Vesa Kangas, Kiekkopörssin myyntipäällikkö Anne Kjellman, Autoyhtiöiden toimialajohtaja Pirkko Kero-Kangasluoma, Sievin jalkineen tuotantopäällikkö Tapio Jokinen, Tavaratalopäällikkö Elina Krogerus, Cargo-aseman toimistopäällikkö Martin Sandberg, tuotantopäällikkö Kenneth Winberg, Ketekin kehityspäällikkö Eine Pöllänen, TE-yritysosaston kehityspäällikkö Pasi Peltola, Fortum Oy:n ja Gun Oy:n terminaalin päällikkö Teuvo Leppiälä, Kokkolan Leonian konttorinjohtaja Jari Saarinen, Kokkolan

Leonian yritys pankin johtaja Peter Antfol, Leipomon työnjohtaja Jari Utunen, Merita Pankin sijoitusjohtaja Kaj Forsström, Valtran myyntijohtaja Arto Tiitinen, Korpelan voiman myyntipäällikkö Juhani Asainen, Lihakunnan hankintapäällikkö Pertti Korpelainen, Wisapaperin tehtaan tuotantopäällikkö Lauri Ylihärtilä, OrigoNetin kehitysjohtaja Antti L., Wisaforestin tekninen johtaja Heikki Öhman, UPM Kymmenen henkilöstöjohtaja Harald Finne, OrigoNetin projektipäällikkö Piia Vähäsalo, Kokkola Chemicalsin turvallisuuspäällikkö Mika Liuhamo, Topi-keskuksen tuotantopäällikkö Tapani Ojala, Tiili Oy:n markkinointipäällikkö Raimo Kaisto, Prisman puutarhamyymälän myyntipäällikkö Timo Tornikoski, Maitokolmion myyntipäällikkö Ari-Pekka Kuismen, Asko-ketjun myymäläpäällikkö Juha-Pekka Myllykangas, Outokummun kehitysjohtaja Tomi Niemi (syntymäpäivähaastattelu), Kaustisen Osuuspankin toimitusjohtaja Asko Ahonen, tavaratalon johtaja Taina Kinnari, Kaustisen lämpö Oy:n tj Hannu Virkkala, Alkoh.kuntoutusyksikkö Ventuskartanon toiminnanjohtaja Kimmo Pahkala, Jokilaaksojen jäte ry:n tj Antero Isokoski, Jätehuolto P. Pääkkönen Oy:n tj Pauli Pääkkönen, Snellman-konsernin hallituksen pj Per Snellman, Pankkiiriliike Gyllenbergin päästrategi Ari Mäkinen, Säästöpankki Aktian pääekonomisti Timo Tyrväinen, Lenita Airisto, diplomiekonomi, Osuuspankin konttorin tj Aatto Ainali, Kokkolan puhelimen työnjohtaja Leo Käkelä, Kannuksen Minkinrehun tj Esa Kartet, Kaustisen Meijerin tj Seija Kaustinen, Osuuskunta Laaksojen Maitokunnan tj Jarmo Oksman, Osuuskunta Laaksojen Maitokunnan hallituksen pj Antero Pylväs, pankinjohtaja Keijo Kotisaari, osastopäällikkö Matti Kautto, Minkinrehun hallituksen jäsen Martti Ollila, aluejohtaja Gösta Karlsson, Levin matkailun toimitusjohtaja Katariina Moksi, laskettelukeskuksen johtaja Timo Niemelä, Kokkolan Puhelin Oy:n tj Bo Eklund, Kalajoen Hiekkasärkät Oy:n talouspäällikkö Raija Mäkelä, yritys pankin johtaja Peter Antfolk, KP:n keinosiemennysosuuskunnan tj Marja Eskelinen, Ekoroskin johtaja Henry Nygård, Okon ryhmähallinnon pankinjohtaja Heikki Vities, Kokkola Chemicalsin tuotantopäällikkö Hans-Erik Sund, Neste Markkinoinnin tj Matti Peitso, Matkahuollon Kokkolan paikallisapäällikkö Mervi Annala-Väisänen, Vattenfallin viestintäjohtaja Håkan Nylund, Ojalan tehtaanjohtaja Arto Mustonen, myyntipäällikkö Jari Rahkonen, Finnairin Kruununpyynn asemapalvelupäällikkö Jani Helminen, Hiekkasärkkien tj Eini Mulanen, Hirsitalo Oy:n tj Ismo Kiviniemi, Starkki Oy:n taloteollisuuden vs. projektipäällikkö Eero Koskela, Hirsikodon vs. projektipäällikkö Reijo Alakoski, Suomen Tivolin tj Jyrki Savola, tuotantopäällikkö Vesa Konttila, ketjujohtaja Raimo Anttonen, Turkistuottajat Oyj:n toimitusjohtaja Pirkko Rantanen-Kervinen, Turkistuottajat oyj:n toiminnanjohtaja Heino Hanhikoski, Elektronet oy:n tj Tuomas Sarjaoja

projektit ja tapahtumat

Euro-Yrittäjä -kilpailun Pohjois-Suomen vastaava Tarja Koivurova, Kaustisten seutukunnan nettikauppaprojektin vetäjä Sasu Peltokangas, Ylivieskan kyläprojektin vetäjä Mauri Löytynoja, Huumeetta hauskaa -tapahtuman vetäjä Simo Heino, Luomumaito-projektin päällikkö Taisto Alasimi, Kylähankkeen vetäjä Jaana Ahola, Kaustisten seutukunnan työpajaprojektin vetäjä Maria Keltti, Linnunrata -tapahtuman järjestäjä Marie-Louise Backlund, Kokkolan Tienesti-pajan vetäjä Leo Kultra, Tartu Oljenkorteen -projektin vetäjä Susanna Anttikoski, Toimintakunto-projektin vetäjä Timo Punkeri, Variksenmarjatuotteiden kehitysprojektin vetäjä Stefan, Yritysten tietohuolto -projektissa mukana oleva Heli Marjala, Pedersören kylän kehittämis- ja maaseutumatk.proj. vetäjä Katta Svenfeld, KeliBer-projektin päätoiminen päällikkö Olli Sirén, Kumppanuus-projektin päällikkö Antti Hietaniemi, Kumppanuus-projektin valtakunnallinen toimeenpanopäällikkö Jaakko Melleri, Ylivieskan kyläprojektin vetäjä Mauri Löytynoja, Afrikka-projektin vetäjä Leila Latvasalo, Afrikka-projektin yhdyshenkilö Merja Seppälä, Afrikka-projektin yhdyshenkilö Ilmo Anttila, kulttuurihist.rakennuksien säilyttämisprojektin vetäjä Jouni Laukka, kulttuurihist. rakennuksien säilyttämisprojektin työntekijä Anna Elina Isola, alueen kehittämisprojektin ohjausryhmän pj Väinö Haapakoski, Saalasti-säätiön valmistelutyöryhmän pj Jukka Tikanmäki, Pietarsaaren kauppiaamessujen projektipäällikkö Roger Westerlund., Kurkkihirsinäyttelyn messutoimikunnan varapj. Anni Keskitalo

SUORITTAVA TASO

kunnan/valtion suorittava taso

koulutoimi

rehtorit/koulun johtajat

Fabergen lukion rehtori Seppo Tuomainen, Kokkolan sos. ja terveydenhuoltoalan oppilaitoksen rehtori Pirjo Rahikkala, Tarja Hovila, Keski-Pohjanmaan opiston rehtori, Ulla Nygård, Pulkkisten ala-asteen johtaja, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun rehtori Marja-Liisa Tenhunen, Kaustisen musiikkilukion rehtori Taina Lehtonen, Rauduskylän kristillisen opiston rehtori Ilkka Mattila, Kokkolan sos. ja terveydenhuoltoalan oppilaitoksen rehtori Pirjo Rahikkala, Satakunnan amk:n merenkulun Rauman yksikön johtaja Sakari Lehtinen, lastentarhan opetuksen Pietarsaaren yksikön vetäjä Kaj Palenius, Nivalan musiikkiopiston rehtori Erkki Vähäsarja, Uudenkaarlepyyn

erityisammattikorkeakoulun rehtori Sixten Snellmann, Kokkolan ammattikorkeakoulun yliopettaja Liisa Niemi, Ammattikorkeakoulun tekniikan yksikön johtaja Lars Jansson, Amk:n kansanvälisen osaston johtaja Brian Hopkins, koulun johtaja Mauri Sipola, Perhojokilaakson opiston vs. rehtori Tuula Talvitie, Järvikylän koulun johtaja Timo Leppälä, Kokkolan ammattikorkeakoulun rehtori Pirjo Rahikkala, Ristikarin koulun johtaja Harri Kalliomaa, Keski-Pohjanmaan maaseutukeskuksen aikuiskoulutusos. johtaja Jarmo Matinsalo, Keski-Pohjanmaan opiston emeritusrehtori Rauno Malviniemi, Kalajoen käsi- ja taideteollisen rehtori Arto Manni, Kalajoen lukion rehtori Osmo Anttila

opettajat

Jokirannan koulun opinto-ohjaaja Nina Niemikorpi, Märsylän 3-4-luokkien opettaja Kaarina Pöyhtäri, kuvaamataidonopettaja Päivi Mäki-Petäjä, suomen opettaja Tuulikki Suonperä, Kokkolan sos. ja terveydenhuoltoalan oppilaitoksen lehtori Marjo Heinämäki, Koivuhaan koulun opettaja Kaisa Liukkonen, Haapajärven ammatti-instituutin kv-asioita hoitava opettaja Osmo Salonen, liikunnanopettaja Kaisa Yli-Kauhaluoma, kuvaamataidonopettaja Maja Roj Urrat, Kokkolan amk:n opettaja Dieter Hutermann, äidinkielenopettaja Aino Moisio-Taivala, äidinkielenopettaja Jouko Kivelä, äidinkielenopettaja Janne Mämmi, lehtori Ulla-Maija Kivi, lehtori Riitta Saari, virolainen liikunnanopettaja Kristi Kruus, virolainen liikunnanopettaja Argo Käpa, lehtori Ulla Lax (syntymäpäivä), erityisopettaja Antti Suni (sp), ala-asteen opettaja Erkki Kinnunen (juttu perustuu miesopettajan kiinnostavuuteen), Junttilan koulun opettaja Tiina Korkeakangas, Kokkolan sos. ja terveystalon oppilaitoksen opettaja Marjo Ylönen, Perhojokilaakson opiston opettaja Erkki Klemola, Perhojokilaakson opiston opettaja Maila Huusko, opettaja Anneli Wallin, Veikko Vähäsöyrinki, 70, opettaja (sp), pakolaisohjaaja Pirkko Kivistö, koulunavustaja Simo Kaarre, opettaja Ludmila Socnikova, opettaja Olavi Ahola, erityislastentarhanopettaja Orvokki Sainio, lehtori Jaana Hietämäki, lapsityönohjaaja Päivikki Kivistö, lastentarhanopettaja Katja Kosonen, opettaja Anna-Maija Virtanen, Kalajoen käsi- ja taideteollisen metalliosaston opettaja Pasi Pääkkönen

terveys- ja sosiaalitoimi

SPR:n veripalvelun sairaanhoitaja Riitta Taipale, kotisairaanhoitaja Ritva Okkonen, osastonhoitaja Tiina Kuutti-Ryhänen, Keski-Pohjanmaan keskussairaalan infektio lääkäri Simo Räisänen, päihdevastaava lääkäri Eija Hietala, terveyskeskuslääkäri Juho Nummenmaa, sairaalalääkäri Hanna Raitio, Pietarsaaren terveyskeskuksen terveydenhoitaja Kyllikki Pitkälä, Kokkolan kaupungin eläinlääkäri Anitta Smålander, läänineläinlääkäri Matti Nyberg, kunnan eläinlääkäri Pirkko Lehtinen, kunnan eläinlääkäri Antti Hyppölä, psykiatri Outi Poutanen, psykologi Raimo Lindberg, psykologi Kirsi Talvitie, psykologi Juha Koivu, Nivalan perheneuvolan psykologi Marja Blutter-Pohja, vesijumpan vetäjä Merja Myllykangas, erityisryhmien liikunnanohjaaja Tarja Linnila, liikuntafysiologi Hanna Kaikkonen, reumatologi Eeva Alasuurela, kuntahoitaja Kaija Frilund, fysioterapeutti Riitta Wikar, Markkulan vanhainkodin kodinhoitaja Maija Koski, sairaanhoitaja Hilka N., LGP-terapeutti Helena Alanen, terveyskeskuksen lääkintävahtimestari Kari Kortelainen, terveydenhoitaja Tuija Hirvelä, kodinhoitaja Maija-Leena Ojala, perheneuvolan vastuuhenkilö, sosiaalityöntekijä Pirjo Matikainen, nuoriso-ohjaaja Maarit Saarela, sairaanhoitaja Saara Vähäsöyrinki, Markkulan vanhainkodin emäntä Helena Pulkkinen, Soili Mustonen, vuoden toimintaterapeutti, Vuoden mielenterveyshoitajaksi valittu Riitta Kuoppa

pelastus- ja turvallisuustyö

pelastustyöntekijät

ylipalomies Ari Kuikka, Pietarsaaren pelastuslaitoksella työskennellyt Sten Pettersson, Kaustisen palopäällikkö Kari Paavola, Kannuksen palopäällikkö Veikko Alanko nyt tuli pääsi karkaamaan, Haapaveden palopäällikkö Tapio Saastamoinen, Nivalan kaupungin palopäällikkö Jarmo Haapanen, Kokkolan palopäällikkö Matti Koivisto, Nivalan palopäällikkö Jarmo Haapanen, apulaispalopäällikkö Pertti Salo, tulvahälytysorganisaation johtaja Unto Saukko, Kannuksen palotarkastaja Jari Nygård, hälytyspäivystäjä Matias Snellman, hälytyspäivystäjä Sanna Thylin, paloosimies Johan Wargh, Kalajoen palopäällikkö Sakari Viljamaa

turvallisuustyöntekijät

Minna Kuusisto, vanhempi kostaapeli (juttu tehty, koska kyseessä naispoliisi), ylikonstaapeli Esko Keskitalo, rikoskomisario Tapani Myllymäki, rikosylikonstaapeli Matti Ranta, naispoliisi Marika Åstrand, Tampereen poliisikoulun sihteri Kirsti Asunta, vanhempi konstaapeli Lars Mattson, Vieskan rikoskomisario Raimo Ollila, Pietarsaaren kihlakunnan ylikomisario Erkki Luoma, rikoskomisario Tapani Myllymäki, Kokkolan vanhempi konstaapeli Veikko Aho, rikoskomisario Esa Uusi-Kakkuri, rikoskomisario Esa Uusi-Kakkuri, vanhempi konstaapeli Kari Salmela, rikosylikomisario Raimo Latvala

ä, Hannu Kivioja,
Erkki Reinikka,
liikkeen omistaja Alpo
rviainen, Laasasen
, kampaamon pitäjä
Inellman, konditorian
usteen kauppias Kalevi
ho Tilus ",
ferituuli-ruokakaupan
sto, grillinpitäjä,
Simonen, seppä Lauri
aja Lauri Siirola,
io Heikkilä, Sirkus
ja Riitta Haarala, ATK-
ijä Kauko Peltokangas,

jelijä/metsänomistaja
istaja Johan Kortell,
Helena Kuona, Jari
aja, Kauno Erkkilä,
irmesniemi,

can voittanut
ja, Tomi Block,
opiskelija, Péter
mer, 3 edelläolevaa
aatiokurssin
innunen,
öderman, opiskelija
nu Hirvi ", Maritta
pelkää lakon
ja terveystalon
otila ", 5 edelläolevaa
-Åström,
altuustoa ja hallitusta
uokkalainen Tiina
kcalainen Hannu
en käsi- ja

nnari, Manu Kerala,
o, Alekski Fagernäss,
; aiheena
pi, Elina Ranta-
na Korpela, Marika
enni Puurula,
ena "mihin
kettu, Matti Roiko,
ärvelä, Mika,
ffer Keskisipilä,
rttäjä, Jonna
massa olleet lapset
evynsä itse tehnyt,

muut hallinnon työntekijät

Tytti Alasuutari, NAISmerikapteeni, luotsi Kenneth Gråhn, merivartija M
tiemestari Kyösti Aalto, Pietarsaaren teiden kunnossapitomestari Christer
Jari Kauppinen, tiemestari Kyösti Aalto, Karstulan liikenteen ajomestari I
Stefan Hellund, rakennusmestari Tomas Cederberg, rakennusmestari Kale
Heikki Pitkänen, rakennusmestari Väinö Kiuru, uhataan erottaa tielaitokse
Björkgård, Kokkolan kaupunginpuutarhan kesäkukkien viljelijä Elina Räi
hoitaja Ville Rauma, Kalajoen kunnanpuutarhuri Jukka Stolp, Halava-tuki
Pietasaaren ratsastuskoulun tallimestari Anne Summanen, hortonomi Anu
Jukka Ahvenjärvi, hortonomi Juha Forsblom, puutarhuri Matti Lehtinen, p
Kokkolan puutarhaosaston työnjohtaja Juha Annala, kirjastonhoitaja Solve
ympäristötoimiston siivoustyöryhmän työnjohtaja Kari Forsell, Ylivieskan
Timo Hämäläinen, Kokkolan asemapäällikkö Margit Suominen, riistanhoi
riistanhoidonneuvoja Juha Heikkilä, Kokkolan kuluttajaneuvoja Eeva-Liis
kuluttajaneuvoja Eeva-Liisa Pynnä, Kokkolan kaupungin puutarhaneuvoja
työmaapäällikkö Teijo Jaakonaho, asianajaja Ari Huhtamäki, kirjaston tiet
Kivi, Jokilaaksojen Nuori Tanssi -ryhmän johtaja Marketta Viitala, Agnet
ravimatkan ohjaaja, VR:n toimistosihiteeri Veikko Saari, työpäällikkö Tap
A. Rajala, urheilutalon isännöitsijä Esa Jalkanen, Kokkolan rakennusmesta
Kannuksen veljeskodin johtaja Hannu Lonnasto, Liikenneturvan kouluttaj
museon amanuenssi Kristiina Lundström-Björk, työmaapäällikkö Juha Ku
Kippola, koneurakoitsija Veikko Rajaniemi, soranajaja Teuvo Isohanni, ta
Lampinen, SATO:n konttorinhoitaja Markku Nyman, Kokkolan uimahalli
Kalajoen seurakunnan seurakuntamestari Esko Sämpi, lumiauran kuljettaj
lippukassan toimistosihiteeri Kristiina Rimpilä, Haapajärven Postin työntel
kulttuuri- ja matkailupajan vetäjä Kai-Erik Känsälä

elinkeinoelämän suorittava taso

Esko Alaluhta, Outokummun sinkkitehtaan työvoima-asiantuntija, Paavo I
Joonas Hokkanen, Fredrik Smeds, nettikauppaohjelmien laatija, Merita Ko
Jokela, vakuutusyhtiö Sammon vahingontarkastaja Fred Friis, yrittysten tie
Peitso, optikkomestari Heikki Kaseva, Fluid-Back Oy:ssä työskentelevä R
Oy:ssä työskentelevä Johanna Laitala, Paula-mallistoa markkinoiva työn
Kemira Chemaicals in järjestelmäasiantuntija Jarmo Kattilakoski, Pietarsaa
Kenneth Nylund, Yrittäjain Fenniassa työskentelevä riskienhallintains. Pel
liiketoimikauppoja konsultoinut Robert SlotteDL Software oy:ssä työskent
Consulting Groupin liikkeenjohdon konsultti Veijo Halonen, Keskus-Apte
kylpylähotellin hotelli-isäntä Juha-Pekka Tuominen, piiriedustaja Barbro I
Björkskog, radio- ja televisioasentaja Ismo Hautala, leipuri Jarmo Nuolij
Michael Nordling, kenkämyyjä, Kokkolan Citymarketin kalaosaston hoita
proviisori Paula Virkkala, Kanta-Apteekin proviisori Päivi Koivu, Osuusp
Sanna Nyman, Jim&Jill -kaupan myyjä Hannele Isonsaari, koneurakoitsija
Kinnula, analyytikko Alan Mach, mainossuunnittelija Ellis Vardi, Sigma E
Ryynänen, taksiautoilija Juhani Lempiselkä, taksinkuljettaja Pentti Piispan
Uusitalo, Stanler Oy:n työntekijä Lauri Heikkilä, kiinteistöyhtiön huoltom
viemäreiden avaaja Jan-Erik Reinikka, Sirkus Caliban markkinoija Kari N
Kirsti Huippula, kuntosaliohjaaja Pasi Kumpulainen, asianajaja Hannu Ma
Pöytäsaari, Remonttiraksan remonttimies Hannu Luukkainen, Pohjanmaa
ravintolapäällikkö Heikki Uunila, Merja Kupiainen Groundstoren imagoko
keskusliiton ekonomisti Sami Toivanen

pienyrittäjät

Johanna Myllyoja, pienyrittäjä, Bros-myyvälän kauppias Rainer Sjöholm,
perustaja Tobias Hellman, Antikvariaatinpitäjä Sirkka Bhusham, Kaustisen
Havela, Kaustisen Nesteen yrittäjä Veli-Matti Havela, Hanna Hirvasoja, m
Piukkiksen omistaja Riina Kettunen, Luomuyrittäjä Markku Koski, Asta S
yrittäjä Markku Pihlajamaa, Kanta-apteekin apteekkari Tuula Koivukoski-
ekokampaaja, Haapajärvinen metsäkoneyrittäjä Lasse Laulumaa, Tiina Ka
metsästysjousiyritystä Juhani Uusitalo, metsästysjousiyritystä Sinikka Uusi
Suokko, Kauppias Christer Mörk, Kaustisten Teboilin yrittäjä Leo Peltoni

Elektroniikka-kierrätys-Finland -firman omistaja, Jorma Varila, hoitoturveyrittäjä, Hannu Kivioja, Konehuolto Kivioja oy:n yrittäjä, yritysasuun valmistaja Asta Alkkila-Vatanen, Erkki Reinikka, viemärien avaamiseen erikoistunut firma, Turvealan yrittäjä Sulo Hannula, pyöräliikkeen omistaja Alpo Ylikorpi, pyöräliikkeen omistaja Marko Mutka, moottoripyörien myyjä Pekka Parviainen, Laasasen kahvila-ravintolan omistaja Arja Malinen, kauneushoitolan pitäjä Hannele Jokela, kampaamon pitäjä Susanna Yli-Länttä, kynsimuotoilija Sisko Tölli, Tai Phan, kahvilan pitäjä, Kari Snellman, konditorian pitäjä, M. Andersson, kahvilanpitäjä, K-Raudan kauppias Bjarne Träsk, Koskikalusteen kauppias Kalevi Hannula, puutarhayrittäjä Antti Kauppila, Reetta Tilus, himankalainen yrittäjä, Juho Tilus ", päihdeongelmaisten kuntoutuslaitoksen perustaja Juha Tuomikoski, " Ari Rapo, Merituuli-ruokakaupan kauppias Pirkko Torkko, Lohtajan S-marketin kauppias Kai Virkkala, Ismo Haavisto, grillinpitäjä, apteekkari Tåge Åkerlund , suutariyrittäjä Esko Kuokkanen, suutariyrittäjä Mikko Simonen, seppä Lauri Jussila, seppä Rebecca Nylund, pionikasvattaja Matti Uusi-Honko, henkinen opettaja Lauri Siirala, Elektroniikka-kierrätysfirman omistaja Anders Luukkonen, HFM:n perustaja Jarmo Heikkilä, Sirkus Caliban perustaja Ines Ullman, Naurukouluttaja Vesa Karvinen, uusmediakouluttaja Riitta Haarala, ATK-alan yrittäjä Rune Hasse, vuoden 2000 nuori yrittäjä Robert Broänden, Asko-yrittäjä Kauko Peltokangas, liikemies, sijoittaja Veikko Lesonen, sijoittaa ympäristöteknologiaan

maa- ja metsätalous

maidontuottaja Allan Sysimetsä, Keijo Anttila, Kalajokinen maatilallinen, maanviljelijä/metsänomistaja Veikko Syväluoma, maanviljelijä/metsänomistaja Juhani Kaarlenkoski, metsänomistaja Johan Kortell, maatilallinen Heikki Jaakola, maatilallinen Ulla Jaakola, karjankasvattajat Eero ja Helena Kuona, Jari Junno, ylivieskalainen maidontuottaja, Anu Niskanen, ylivieskalainen maidontuottaja, Kauno Erkkilä, perunanviljelijä, maanviljelijä-yrittäjä Toivo Määttä, karjankasvattaja Markku Nurmesniemi, karjankasvattaja Tarmo Tuomaala

TAVALLISET KANSALAISET

opiskelijat ja koululaiset

Teija Niku, Kaustisten musiikkikoululainen, Hanna-Kaisa Mäkyne, kult. harmonikan voittanut opiskelija, Sanna Lassila, lähihoitajaopiskelija, Hannu Palosaari, lähihoitajaopiskelija, Tomi Block, kansanopistossa opiskeleva, Kati Hintsala, ", Mikko Aho, ", Klaudia Wager, vaihto-opiskelija, Péter Systaasi, ", Daniel, vaihto-oppilas, Laura Meriläinen, Minna Juntunen, Markku Manner, 3 edelläolevaa abeja kuuntelun jälkeen, Aki Peltola, animaatiokurssin opiskelija, Milla Siren, animaatiokurssin opiskelija, Senni Kangasniemi, opiskelija, Minna Nurmi, insinööriopiskelija, Ulla Kinnunen, insinööriopiskelija, Daniela Frankenhäuser, opiskelija (kehitysvammainen), Kjell Söderman, opiskelija (kehitysvammainen), Tuomas Harmaala (miksi nuorten lukut. on heikentynyt), Hannu Hirvi ", Maritta Yrjänä ", Petri Linko ", Jenni Peltokangas ", opiskelija Hanna-Leena Vikström, joka pelkää lakon alkamista, opiskelija Sari Aaltonen, ", Bertta Puumala, opiskelija, Minna Lahti, sos. ja terveysalan oppilaitoksen opiskelija, Sirpa Hollanti ", Maarit Pernu ", Suvi Taivassalo ", Satu Vuotila ", 5 edelläolevaa samassa jutussa, Jari Pulkkinen, opiskelija, Virpi Sorvisto, opiskelija, Katja Liimatta-Åström, luokanopettajaksi aikuiskoulutuksesta valmistuneet, Hilikka Nikkala, ", Ylivieskan valtuustoa ja hallitusta tutkiva opiskelija Kati Pirhonen, opiskelija Susanne Sandvik, Rahikkalan koulun 3-luokkalainen Tiina Mikkola, Rahikkalan koulun 3-luokkalainen Mikael Nivala, Rahikkalan koulun 3-luokkalainen Hannu Hautamäki, Kalajoen käsi- ja taideteollisen puuosastolta valmistunut Tuomo , Kalajoen käsi- ja taideteollisen puuosastolta valmistunut Juho Tikkanen, koululainen Niko Koski

muut lapset ja nuoret

Kolme hiihtäjäpoikaa Eero, Johannes, Pentti , Mari Pohto, Paula Korpela, Tatjana Kinnari, Manu Kerala, Minna Soininen, 5 edelläolevaa kesätyönhakijoita; aiheena kesätyö, Hannu Ruokosalu, Alekski Fagernäss, Jari Harju, Niko Holmbäck, Tapio Siren, 5 edelläolevaa 15-vuotiaita mopokorttilaisia; aiheena mopokortti, Samuli Niemi-Korpi, Anni Nybacka, Jutta Keski-Korpi, Tuomi Väli-Korpi, Elina Ranta-Nilkku, Paula Mäki-Hollanti , 6 edelläolevaa lapset-liitteen jutussa, Jonna Hekka, Tiina Korpela, Marika Eteläperä, Annika Lehtola, 4 edelläolevaa kirjaston asiakkaita, Marianne Karhunen, Jenni Puurula, Hanna-Riitta Juhala, Petri Toivola, Jenni Honkala, Juha Pelkonen (6 edelläolevaa aiheena "mihin peruskoulun jälkeen"), Pekka Rantala, Janne Ojala, Jonna Kallvicabacka, Nina Saarikettu, Matti Roiko, Susanna Karhula, Timo Karhula, Thomas Brandt, Pinja Seiriö, Milla Varhanka, Sari Järvelä, Mika, laskiaisviettäjä, Tommi, laskiaisviettäjä, Jari Niemelä, hyppyrin käyttäjä, Kristoffer Keskiopila, hyppyrin käyttäjä, Jukka Vasalampi, hyppyrin käyttäjä, Olli Keskiopila, hyppyrin käyttäjä, Jonna Muhonen, ehdolla 19-v. tyttöjen maajoukkueeseen, palotarkastustilaisuudessa kuuntelemassa olleet lapset (neljä): Tero Rintala, Elvis Virks, Marina Sundband, Silja Salmela, Elias Kahila, 17, levynsä itse tehnyt,

kokkolalaisnuori Tiina Isotalus, " Milena Sabel, " Minna Soininen, Cecilia Nykvist , 3 edelläolevaa aiheena mielipide huumeista, Ville Vähäkangas, lapsi lastentarhassa, puhumiskilpailun voittanut kokkolalainen Toivo Polso, 16

ikäntyneet

Annikki Harvala, vesijumppaaja (eläkeläinen), Tyyne Koskela, 96, rakastaa suomen kieltä, sotaveteraani Reino Haavisto, lotta Helli Kauppinen, Maija-Liisa Raittila, eläkeläisjumppaaja, Helena Hillman, kuntosalilla käyvä ikäihminen, Britta Lento, kuntosalilla käyvä ikäihminen, Toivo Peltonen, veteraani, Veikko Murtoniemi, veteraani, Helmi Peltonen, veteraanin vaimo, Osmo Tokola, veteraani, 4 yo samassa jutussa, Tauno Linna, Järvikylän koulun käynyt 95-vuotias, Sanna Julmala, eläkeläiskuntoilija, Vuokko Väyrynen, eläkeläiskuntoilija, Lapista evakossa ollut Anni Seurujärvi, Lapista evakossa ollut Niilo Aikio, Arvi Ruuttunen, virrenveisuun soololevyn julkaissut, Urpo Nikula, 90, urheilija (syntymäpäivä)

harrastajat

Janne Koivukoski, partiolainen, Päivi Kangasvieri, ", Laura Leppäaho, ", Mira Nikula, ", Heli Koivukoski, ", Kaisa Kujanpää, haitarinsoittaja (MYÖS NUORI), Jari Kivioja, muotovaliokoiran omistaja, Eevastiina Minkkinen, moottorikelkkailija, Markus Muhonen, moottorikelkkailija, Anna-Liisa Huhtasaari, koiravaljakon ajaja, Mikko Huhtasaari, koiravaljakon ajaja, Miika Kallioinen, tanssikurssilainen (MYÖS NUORI), Henri Eskeli, tanssikurssilainen (MYÖS NUORI), Lotta Moilanen " (MYÖS NUORI), Annika Korpjärvi " (MYÖS NUORI), Ilmo Melender, pilkkikisaan osallistunut, Tommy Mattila, Mats Tallgren, pilkkukisaan osallistuneet, Helena Pihlakari ", Anne Honkala, kuntosalin käyttäjä, Camille Honka, kuntosalin käyttäjä, Malena Häglund, kuntosalin käyttäjä, Raija Lyly, kirjoituksensa antologiassa julkaissut lähihoitaja , Sulo Saari, Kokkolan lentokonetehtaan historiikin kerääjä/tekijä, maalauksia ja käsitöitä harrastava Åsa-Maria Åsvik, jääveistäjä Leo Palomäki, jääveistäjä Raimo Vahtera, avantouimari Tapani Kulmanen, kilpa-aerobikkaaja Marianne Nivala (MYÖS NUORI), ' Marianne Pisilä (MYÖS NUORI), ' Päivi Leinonen (MYÖS NUORI), kuntosalin käyttäjä Harri Kangaskoski, Per Vikstöm, lasten ja nuorten ampumahiihtokisojen järjestäjä, Marita Luomansuu, pajunpunontakurssilainen, Liisa Soisalo, pajunpunontakurssilainen, Heidi Isopellinen, pajunpunontakurssilainen, moottoripyöriä harrastava Eero Luomala, moottoripyöriä harrastava Juha Finholm, esittävän taiteen harrastaja Lauri Ruotsalainen, esittävän taiteen harrastaja Eero Rantala, orkideoiden kasvattaja Pekka Ranta, runonlaulaja Petri Niiikko, Moottoripyörän ostaja Ilpo Paloniemi, Heli Paloranta, pituushyppääjä, Kokkolalainen Risto Salminen, joka omistaa Sinbad-vene, Rauno Laitala, ampumahiihtokisan järjestäjä, marttahistoriikin tekijä Maija Annali, pienoismestarin rakentaja Uriel Ågren, lukemista harrastava Sinikka Koskela, lukemista harrastava Ritva-Liisa Hannula, lukemista harrastava Riitta Savola, lukemista harrastava Anni Ottavainen, partiolaisten sudenpentukisan johtaja Mari Vähäkangas, Sinbad-laivan rakentaja Risto Salminen, hyppymäen puuhämies Kullervo Niemelä, Mikko Perho, pilkkijä, Juha Perho, pilkkijä, Sudenpentukilpailun tiedottaja Sanna Nygård

etniset vähemmistöt

somalialainen kirjailija Ahmed Mahdi, romaninainen (nimettömänä haastateltu), joka on joutunut kiusauksen kohteeksi, Azizeh Loffallhi, pakolainen, Airi, edellisen tytär

työttömät

6 seuraavaa samassa jutussa: Anneli Kangas, Tarja Puusaari, Vesa Polso, Petri Polso, Jukka-Pekka Hietala, Kalevi Winter

palkitut

tekstiilisuunnittelukilpailun voittaja Satu Pisilä, Eino Isorinne, Suomen Valkoisen Ruusun kunnan mitalin saaja, Leena Veiskola, vuoden työnantaja

erikoisuudet/oman elämänsä sankarit

elinsiirtopotilas Helena Rimpioja, Torontoon muuttanut Maria Pihlgren, pohjalaista kulttuuria vaaliva, Navetan oleilutilaksi kunnostanut Gun Snårbacka, Mauri Salonen, talonsa purkanut rakennusmestari ("rohkea ratkaisu"), Donnerin talon omistaja Britta Berkley, Mauri Alaspää, käyttää sanomalehtiä vaatteiden vuorina, Olle Sirén, lohkarelöydön tekijä, Anu Mäkelä, Kanadaan muuttanut, Pekka Roininen, Kanadaan muuttanut, Maria Ivanovna, 69, Tverin kylässä asuva suomea puhuva, karhunkaataaja Toivo Heinonen, Annikki Pahkala, äiti, ", Kälviän kunnanjohtaja Timo Mämmi (erikoinen nimi), Teuvo Lanbacka, sydänkohtauksen hiihtolenkillä saanut, Irma Lanbacka, edellisen vaimo, Risto Anias, suden nähnyt

tittelittömät/kommentoijat, kokijat

Rauni Kolppanen, luomutuotteiden ostaja, Kati Lehtola, kirjaston asiakas, Krister Björk, asukas, Kati Rahikainen, Jenni Urpilainen, Veikko Hulkkonen, Esko Mäkinen, 4 edelläolevaa Halosen valvojaisiin osallistuneet äänestäjät, Sari Purto, Seija Niemelä, 2 edelläolevaa Ahon vaalivalv. osallistuneet äänestäjät, Arto Hukkala, Paavo Tiinanen, vaalivalvojisissa, kuten myös Veikko Haapasalo, sekä Eija Mastokangas, Esko Mastokangas, Elmi Annala, äänestäjä, Sari Mäkelä, äänestäjä, Tasito Keskinen, äänestäjä, Jussi Vieruaho ", Harri Tuikku ", Wilhelm Wiss, historiakirjassa muisteleva, Kalevi Rantanen, hänen mielestään Wrouw Maria pitäisi saada Kokkolaan, Juha Suhonen, tontinostaja, Tom Bjön, diesel-polttoaineen käyttäjä, Mari Vehkalahti, turvautui bensan hinnan noustessa polkupyörään, Boel Wiik, autoilija, Ilkka Mäkeläinen, laskiaisen mäenlaskija, Sirkka Mäkeläinen, laskiaisen mäeslaskija, Anni Mäkeläinen, laskiaisen mäenlaskija, Anja Aaltonen, laskiaispullia leiponut, Mauri Liuska, Päivi Miettunen, Postin asiakas, Liisa Kujala, Postin asiakas, Marja-Leena Rautio, Postin asiakas, Puomu Korvela, valittaa lumivallien aih. näköesteestä autoilijoille, ruokakaupan asiakas, "kärryjä lykkivä rouva", ruokakaupan asiakas Sauli Tiala, ruokakaupan asiakas Riitta Tiala, Esa Haapala, lasten ja nuorten amp.hiihtokisaan os. Arin isä, Kirsi Muhonen, tyttöjen maajoukkueeseen ehdolla olevan Jonna M:n äiti, Riikka Jyttilä, kevätlokkassa tarpoja, Jenny Alajoki, ", Aulis Pykäri, Seetrikodin asukas, Lilja Lujanen, Seetrikodin asukas, Ahtisaaren optioihin kommentoiva Olavi Hatela, Ahtisaaren optioita kommentoiva Hilikka Hatela, Ahtisaaren optioita kommentoiva Matti Tiala, ' Teuvo Remesaho, ' Vuokko Niemi, 5 ed. samassa jutussa, Päiviö Mikkola, kalajokinen, "uskooko troolarin nostoyritysten onnistuvan", kevättulvan silminnäkijät:, Kauko Lauri, Pasi Manninen, Jouko Huhtala, Jenny Westerlund, kahvilan asiakas, ("kahvilakulttuuri"), Anna Nylund, ", Hannu Hyypä, kommentoi kuutiopuun hintaa, Pirkko Nieminen, pihan laittaja, Hannu Vierimaa, pihan laittaja, Reijo Vuollet, maataloustuotteiden ostaja, Outi Ojala, vastustaa huumeidenk. kuntoutusyksikköä asuinalueelleen, Runar Helminen, tuo ongelmajätteen keräyspisteeseen, Kaappo Nissilä, armeijan avointen ovien päivään osallistunut, yleisöä, Kari Lounatjoki, Jorma Mikkola, ", Jouko Mikkola, ", Otto Pennanen, pankin sulkemisesta kärsivä, Helmi Jääskeläinen, Sisko Kytörinne, ", kantelun esittäjä Mikko Sarja, laskiaisen viettäjä Anneli Junkala, äiti Tarja Kiiski, verenluovuttaja Jorma Linnarinne, verenluovuttaja Janne Linnarinne, pyöräilijä tulvan armoilla Esa Parviainen, pyöräilijä tulvan armoilla Esko M. , asiakas Petri Backman, asiakas Jeremias Juopperi, asiakas Lauri Roukala, asiakas Antti Arnberg, tulvan armoilla Kalle Hilli, tulvan armoilla Toini Pohjanen, tulvan armoilla Markku Lehtikangas, tulvan uhri Pirkko Lehtikangas, tulvan uhri Mirja Pohjanen, huonoista teistä kärsivä Elmo Nurmi, huonoista teistä kärsivä Ari Muuraiskangas, huonoista teistä kärsivä Veikko Säily, huonoista teistä kärsivä Jari Kangas, messukävijä Erkki Männistö, messukävijä Matti Rapo 7 seuraavaa muistelivat, mitä olikaan kommunismi: Rauli Suuronen, Vesa Bostman, Jenni Suomela, Malina Haglund, Veijo Hirvikoski, Reijo Tirrikoski, Janne Högbacka, Hannu Lehtimäki, muistelee menneitä, Taisto Ruostetsaari, pankin sulkemisesta kärsivä, Veikko Haka, jonka pihapuuhun kissa on kiivennyt

128 jutussa EI HENKILÖLÄHTEITÄ